

హృదయ శిల్పి

పెద్దల శ్రీ కె.ఎ. సుశ్రుత్త ఆంధ్రా

పద్య, గద్య సంకలనం

ఇందిరాగాంధీ అవార్డు పొందిన గ్రంథం

రచన

హృదయ శిల్పి

డా॥ అమరవాది ప్రభాకరాచారి

M B B S M S M Ch

Cardio Vascular & Thoracic Surgeon

హృదయ నిల్వం

మొదటి ముద్రణ పిబ్రవరి 2002

తేది మార్చి 8 2002

అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవం (డిల్లీలో)

ఇందిరాగాంధీ అవార్డు పొందిన గ్రంథం

రెండవ ముద్రణ జూన్ 2002

ప్రతులు 1000

ఈ పుస్తకం హక్కుదారులు

శ్రీమతి అమరవాణి విజయలక్ష్మి

ఇ నెం 11 15 15 డాక్టర్స్ కాలనీ సర్కార్ నగర్

హైదరాబాద్ - 500 035 ఫోన్ 4033318

వెల **40/ రూపాయలు**

ముద్రణ

కిసాన్ ప్రెస్ అప్టల్ గంజ్ హైదరాబాద్

ఫోన్ 4601029 4617617

పాఠకులే - పీరికలు

స్వతహాగా నేను ఒక కవినీ రచయితను సాహితీవేత్తనూ కాను రచన చేయాలనుకున్నాను ఎం వ్రాయాలి? కవిత్వం సావాత్యం నవల అన్నీ-అంతా-ఒక ఊహ లోకం కాదా? ఊహ లోకంలోకి వెళ్ళడానిక నా క్షుం లేదు లేనిది కానిది బ్రమలోకం ఊహసుందరులను చిత్రీకరించడం కదలు కల్పించి రాయడం ఒక కళే అదీ ఒక ఆనందమే అలాంటి గ్రందాలు కొక్కులుగా వ్రాయవచ్చు బయం బీభత్సం వాంసను సృష్టించే సావాత్యం సునాయసంగా వ్రాయవచ్చు కాని అలా వ్రాసి ఎం లాభం నిజ జీవితంలో ఎం జరిగిందో నేను నా కళ్ళతో చూసిన నిజానిజాలు నాకుదోచిన రీతిలో నా దోరణిలో తెలియచేయాలనుకున్నాను ఈ రచనలోనివి అన్నీ నా హృదయాన్ని బాదించినవి కొన్ని కదిలించినవి మరికొన్ని ఇంకా కొన్ని నా హృదయాన్ని శిల నుండి శిల్పంగా మార్చి పాఠాలు నేర్పిన అంశాలు మరెన్నో అందుకే ఈ గ్రందం నా హృదయ శిల్పం - ఈ శిల్పం మరెన్నో శిలలను శిల నుండి శిల్పంగా మార్చాలని నా హృదయావేదనను పాఠకులకు అందించి పాఠకులే పీరికలై నిలవాలని అసలైన ఆశీస్సులని తుంచాను మరో వ్యక్తిని పీడించి బాదించి వేదించి ఆశించి యాచించి బతిమాలి పీరిక వ్రాయించాలని తలచక నన్ను నేను శిక్షించుకొని ఆదేశించుకొని పీరికకు అధిక ప్రాధాన్యం హంగులు రంగులు పొంగులు పులమక ఈ పీరిక వ్రాశాను నాకు పరిచయమైన ప్రతి వ్యక్తి ఒక గ్రందంగా కనపడసాగారు వారు పఠికన ప్రతి మాట సావాత్య సరళిగా వినబడింది అవన్నీ ఒక దగ్గర చేర్చడమే ఈ గ్రందం

పీరిక అంటే ఎమిటి? దీని పుటుపూర్వోత్తరాలు ఎమిటి? అసలు పీరిక ఎందుకు పుట్టింది? ఇది ఎంత వరకు అవసరం? పీరిక వ్రాసేముందు ప్రతి రచయితకు ఈ ఆలోచన వస్తుంది అసలు ప్రాచీనకాలంలో ఏ గండ్రానికైనా పీరిక ఉందా? ఏ యుగంలో ఇది మొదలైంది? పీరిక వ్రాసే వారి అర్హత లేమిటో అవసర మేమిటో కూడా మనం ఆలోచించాలి

పదవ శతాబ్దారాంభంలో పీరిక ఉండేది రచయితలు తమ గ్రందాలకు మాత్రమే పీరికలు వ్రాసేవారు ఆ తరువాత కొద్ది కాలం వరకు పీరిక కద కనుమరుగైంది మొగలుల పరిపాలనలో ఈ పీరిక కొంత వరకు మరుగున పడిపోయింది గ్రందాలకు ఆదరణ లేక పోవడం వల్ల కావచ్చు

మళ్ళీ ఆంగ్లేయుల పరిపాలన కాలంలో ఈ పీరిక (పుస్తకపరిచయం) ప్రారంభమైంది అవసరం కూడా అయ్యింది ప్రతి గ్రందానికీ పీరిక ఆంగ్లంలోనో తెలుగులోనో వ్రాయవలసిన అవసరం వచ్చింది గ్రందాలు తర్జుమా చేసినప్పుడు పీరిక అవసరం ఎంతైనా ఉండేది

స్తాతంత్ర్యం వచ్చి తరువాత ఎరిక వ్యాది ఉగ్రరూప దాచింది ప్రతి రచయిత తన గ్రంథా కి ఒక ప్రముఖ వ్యక్తితో ఎరిక వ్రాయించడం వారి అవసరంగా మారింది నా పుస్తకా కి ఒక గొప్ప వ్యక్తి ఎరిక వ్రాశారని గొప్పయి చెప్పుకోవడా కి ప్రముఖ వ్యక్తితో పీరిక వ్రాయించడము ఒక అలంకరణగా లేదా అదో విలువగా ప్రముఖ వ్యక్తి పీరిక లేనట్లైతే గ్రంథా కి విలువ లేకట్లుగా బావించడం జరుగుతుంది

పీరిక వ్రాసే వ్యక్తు బాధయి చూస్తే పీరిక వ్రాసే వారికే తెలుస్తుంది గ్రందం అంతా చదవాచి విలువ కోసం భూతద్దంలో వెదకాచి వెదిక వెదిక ప్రతి ఒక్క అంశంపై గొప్పగానే వ్రాయాచి వ్రాయకపోతే తన గొప్పతనం ఎంటి? లేదా । రచయిత గొప్పతనం పడిపోతుందేమోనని బాధ ఇక పారితోషికం మాట దేవుడెరుగు ఒక్కోసారి పీరిక వ్రాసిన ప్రముఖ వ్యక్తి మనస్తాపానికి గురికావలసి వస్తుంది లేదా ఆ గ్రందానికి నేనే పీరిక వ్రాశానండీ అని మరీ మరీ వక్కాణించి చెప్పుకోవలసిన పరిస్థితి కూడా వస్తుంది కొందరైతే పీరిక వ్రాసి ముందు విసుక్కుంటారు కూడా ఈ మధ్య రాజకీయ నాయకులు కూడా పీరికలు వ్రాస్తున్నారు

చందాలు ఇవ్వండి సన్మానం చేస్తాం అలాగే చందాలు ఇవ్వండి గ్రందాలు వ్రాస్తాం అనే రోజులు ఇవి సాహిత్యానికి ఆదరణ లభించని రోజులు ఇవి చదువు పాండిత్యం విద్య వ్యాపారంలోకి దూకాయి కొందరైతే ఆ ప్రముఖ వ్యక్తికి తెలియకుండా వారి పేరుతో పీరికలు వ్రాస్తారు మరి కొందరైతే తామే పీరికలు వ్రాసి ఓ ప్రముఖ వ్యక్తి పేరు ఎట్టడం లాంటివి చేస్తూవుంటారు పీరికా గ్రేసరులు పీరికా మహాత్ములు పీరికా రచయిత సంఘాలు పీరికల సంపుటి కూడా ఇక ముందు రావచ్చు

వెనకటి రోజులో ఆర్థిక సహాయం అందించే వారి గురించో లేక అంకితం తీసుకొన్న వారి గురించో పీరికలో వివరించేవారు దాన్ని పుస్తక పరిచయం అంటారు రాజులు సాహిత్యాన్ని పోషించే కాలంలో అలాంటివి జరిగేవి అవి ముందు మాట గా మారాయి క్రమ క్రమంగా పీరిక ఎన్నో రూపాంతరాలు చెందింది పీరం కలిగినదే పీరిక అవతారిక ముందుమాట పరిచయం ఉపోద్ఘాతం Foreword Introduction An Insight నాందీ ప్రస్తావన మేఘమాల పీరికలకు మారుపేర్లు

వినువీదికి చేరవలసిన సాహిత్యం పొట్లాలుగా మారి నడివీదిలో పడి చెత్తకుండీకి చేరుతూంది గొప్ప గొప్ప గ్రందాలు కిలో చొప్పున అమ్మబడుతున్నాయి బూడిదగా మారుతున్నాయి ఇప్పటికే ఎన్నో గ్రందాలు ఆచూకి లేకుండా పోయాయి ఎంతో సాహిత్యం హత్య గావించబడింది అంతర్ధానమైపోతుంది ముందు తరం కొరకు సాహిత్యాన్ని జాగ్రత్త పరచవలసిన బాధ్యత మనందరిపైన ఉంది

ఇక గ్రందావిష్కరణకొత్త అదొక అటహూం రచయిత ఆర్థిక స్తోమత పుకుబడి
బట్టి కేదా స్పాన్సరర్ హోదాను బట్టి పబ్లిసిటీ కార్యక్రమం జరుపుతారు అదికూడా కొంత
సొంత ప్రచారం కొరకేనేమో

ఈ రోజు గ్రందం వ్రాయాలంటే సాహితీవేత్తలు వదిలేసిన పదాలు పందాలు దారులు
వెతుక్కోవాచి ఆ ప్రయత్నమే ఈ పద్యగద్య సంకలనం ఇక ఈ గ్రందం నామకరణాని కొస్తే
ఈ గ్రందములోని చాలా అంశాలు విని సాహితీవేత్తలు నాకు అందించిన గౌరవ సత్కారమే
హృదయశిల్పి అప్పుడప్పుడు సాహిత్య సమావేశాల్లో పాల్గొని కేను ప్రసంగించినవే
కొన్నిటిని ఈ గ్రందంలో చేర్చి ఈ గ్రందానికి హృదయ శిల్పం అని నామకరణము చేయడం
జరిగింది పాదనియమం కలది పద్యం లయస్విత వచనం గద్యం ఈ అర్హతలు ఉన్నాయనే
దైర్యంతో పద్యబాగం గద్యబాగం అనే పదాలను ఉపయోగించి గ్రందాన్ని విభజించాను
సత్యం పునాదిపై నిలచిని కాల్పనిక రచన అని తలచాను తెలుగు కాలమానంలో ఉన్న
అరువది సంవత్సరాల గౌరవార్థం అరువది అంశాలను ఈ గ్రందములో చేర్చడం జరిగింది
శాంతి అహింస జాతి సమైఖ్యత దేశ సమగ్రత మత సామరస్యం వరకట్న సమస్య
స్త్రీ సమానత్వం అనే అంశాల ఆదారంగా రచించిన ఈ రచనలో ప్రసక్తమైన పేర్లు ఎవరినీ
ఉద్దేశించినవి కావు

ఇదంతా ఎందుకు వ్రాస్తున్నానంటే ! ఈ గ్రందానికి పీరిక ఎంత వరకు అవసరం
అనే అలోచన వచ్చింది పీరిక వ్రాయించుకొనే అర్హత కూడా గ్రందానికి ఉండాలి గదా!
ఉందో లేదో తెలియదు అందుకే నేనే పీరిక వ్రాయవలసి వచ్చింది నా గ్రందానికి -
ఇతరులను కష్ట పెట్టద్దని కాని ఒకటి మాత్రం నిజం అసలైన పీరికలు పారకులే
పారకులే పీరికలు పారకులు చదివి హర్షించని గ్రందాలకు పీరికలు ఎందుకు? పీరికా
రచయితలు ఎందుకు? ఆకర్షణీయమైన ముఖ చిత్రాలెందుకు? రచయిత చాయా చిత్ర
మెందుకు? అంటూ పారకులకు నమస్కరిస్తూ ఈ గ్రందము ముద్రణకు నేతృత్వం
వహించిన కిసాన్ ప్రెస్ యజమాని శ్రీ ఎ ఎస్ సత్యప్రకాశ్ కిరెడ్డి గారికి మరియు సలహాలు
సూచనలు విమర్శలు అందించిన సాహిత్యబ్రహ్మ శ్రీ డా॥ వి వి యల్ నరసింహారావు
గారి కృతజ్ఞతలు తెలుపుతూ

రచయిత

హృదయ శిల్పి

డా॥ అమరవాది ప్రభాకరాచారి

MBBS MS M.Ch.

కార్డియోదొరాసిక్ సర్జన్

విషయ సూచిక

పద్య భాగం	పేజీ	గద్య భాగం	పేజీ
1) స్త్రీమేళ	1	1) తల్లి	36
2) ఆది నుండి	2	2) తండ్రి	39
3) శర్ - మిసర్	4	3) గురువు	43
4) ఎల్లి - ఎయిక్	5	4) మగ పేళ్ళు	45
5) దిక్క	6	5) వ్యావారం	48
6) కేట కటయ్య	7	6) మాన కట్నం	51
7) వ్రత విధానం	8	7) మరో జన్మ	55
8) కేట ఆసుపత్రి	9	8) కళలు కల్లలైన వేళ	57
9) రిక్తాబండి	10	9) ఎద చికిత్స	58
10) కాటు తువాకిరో గుండు	11	10) ఎయిడ్స్ వాడిలోకి	60
11) బుడ్డి పరకలు	13	11) చిప్ప	63
12) ఇదేం దేశంరన్నో	14	12) మత కల్లోలం	64
13) పూలు - పూలు	15	13) మహాత్ముడు చెప్పని రహస్యం	65
14) బాపు బాట	16	14) ఓ జాతిఎతా	66
15) కారిల్	17	15) ఎల్లి పులి అయిన వేళ	68
16) విశ్వ కార్మికులు	17	16) తృప్తి	69
17) చూడర మాడు	19	17) సలీం బయ్యా	71
18) కాక - కోకిల	21	18) బీదవాని తాజ్ మహల్	74
19) వాన చుక్కమ్మా	22	19) ఆత్మ పరమాత్మ	77
20) ఒం అల్లా	23	20) శూన్యం నవ్వుతుంది	79
21) ఉందీ - ఉందీ	24	21) మరణం మరణించదు	80
22) అన్నం - పప్పు - చారు	25	22) దేవుడు - టీ	82
23) మిర్చి బజ్జీ	26	23) ఎచ్చి తల్లి	84
24) విప్లవాల జాడలు	26	24) అణు ఎశాచి	88
25) సూద్దాం రారా	28	25) అబార్హన్	89
26) బరతమాతరన్న	29	26) కల కద	93
27) ప్రేమ	30	27) అన్నం దొంగ	97
28) ఒద్రం దొరో	31	28) కిచ్ కిచ్	101
29) విజ జీవితం	32		
30) ముద్దుర ముద్దు	33		
31) ఆకలి మంటలు	34		
32) హోషియార్	35		

పీఠికను చదవడం మరవకండి

1 స్త్రీ మేలా

పల్లవి అదరకు తల్లి - నీవు బెదరకు చెల్లి
అబలవు కావు - నీవు సబలవు తల్లి

చరణం పోకిరోళ్ళుంటారు పోజు కొడుతుంటారు
పొంచి పొంచి చూసి మోసగిస్తుంటారు
మోసబోయి నీవు చిన్నబోకు తల్లి
చిన్నబోయి నీవు వితిని చేరకు చెల్లి
చిత్తాన్ని మార్చేసి సత్తాను సూపించి
అద్దరేతిరైనా ఒక్కదానవే నిలిచి
పోకిరి మూకకు ముకుతాడు తగిలించి

- అదరకు తల్లి

చరణం పైసలాశ చూప వేశ్యగా మార్చేసి
చెడిన ఆడదంటు చెరసాల దోసేసి
చెఱచి వెఱచి కసితీర్చుకుంటుంటే
ఆడదేనే అంటు గేలి చేస్తుంటే
ఆటబొమ్మగ వేసి ఆడుకుంటుంటే
కామాందు ఎందరిక కళ్ళాలు వేసేసి

- అదరకు తల్లి

చరణం ఆడపోలీస్తే నేమి? ఆడ జడ్డివైతే నేమి?
డాక్టరైతే నేమి? యాక్టరైతే నేమి?
గర్భకోశంలోనే పనికట్ట గిన్ను
ఉరికొయ్యకేసి కోసి తీసుకుంటుంటే
మంగళ సూత్రాన్ని మంటల్లో వేస్తుంటే
కట్టువశావాన్ని మట్టువట్టి నీవు

- అదరకు తల్లి

చరణం అందముంటే నేమి? చందముంటే నేమి?
చదువుకుంటే నేమి? సంపాదనం లేమి?
నైతాను నువ్వుంటు ముసుగుతో కట్టేసి
సతివి నీ వంటు వితికోన నెట్టేసి
మతమనే పేరుతో మంటల్లో తోస్తుంటే
పులి పంజ చూపించి ఎదురుబడి తిరగబడి

- అదరకు తల్లి

చరణం రజయసూత్రానమ్మ రూన్సీ ఒక్కిమ్మ
 మరయోదురా సరోజనమ్మ
 మాతృమూర్తివి నీవు మాతృభూమివి నీవు
 మాతృభూమిలో నీవు మళ్ళీ మళ్ళీ పుట్టి
 మానవాళిక నీవు మంచి బాటలు వే
 కళ్ళ సుంపాలకు సంకెళ్లు వేసె

- అదరకు తల్లి

ఆకాంతం ఒరుగబడే మహాళకు మహా సుమాలక
 1991లో స్త్రీమేళా నావాత్య సభలో చర్చించబడ్డ గేయం
 ఆంధ్రసారస్వత పరిషత్తు ప్రాంగణంలో వెయి కరపత్రాలు పంచబడ్డాయి
 స్త్రీక ఆర్టిస్ట్ సక్రమంగా హక్కుకల్పించిన ాడే వరకన్న దురాచారం (వరకట్న వ్యభిచారం)
 అంతరిస్తుంది గర్భస్థ స్త్రీలకు హత్యలు ఆగిపోతాయి
 స్వస్థత సమాజంలోని సమస్యనే గర్భస్థైర్య శుభము గుర్తించి కావాడమనన
 తల్లి దండ్రులే గర్భంలోనే స్త్రీని హత్య గావించడం అందరూ బాగా ఆలోచించవలసిన విషయం

2 ఆది నుండి

ప్లవ్వి యాదమ్మో యాదమ్మా
 జర - యాద్ రఖ్ లో యాదమ్మ
 జానమ్మో జానమ్మా
 జర - జాన్ పహవాన్ జానామ్మ

చరణం రాముడు గొప్పోడులె - వ్వా వ్వా
 రావణుడు గొప్పోడులె - వ్వా వ్వా
 అడవికి పంపినారులె - సీతను
 అగ్గిలో తోసినారులె - ఓరి నాయనో
 అది నుండ ఆడదానికి అస్తకస్థమే
 ముందు ఎనక తెలియకుంటే ముదనస్థమే

- యాదమ్మో యాదమ్మో

యాదమ్మా యాదమ్మా

- యాదవ్మో యాదవ్మో

- యాదమ్మ యాదమ్మ

అంకితం స్త్ర విముక్తికైపోరాడే ఆదర్శ సంఘానికి మరియు ఆదర్శమూర్తులకు
సాహిత్య సభ - ఎన్ఎస్ఆర్ లెట్రెరి విక్కడపల్లి
వయసులో పదవీలో విద్య అంతరాలలో అన్ని - అంతస్తులలో కూడా జీతంలో పురుష ఆదికృత
స్త్రీ హక్కుల పరిధిలో చరించవలసి అందాల

3 సిస్టర్ - మిస్టర్

ప్రతి   ఓ మిస్టర్ - తెలుసా? ఈ సార్
               ఓ మిస్టర్ - తెలుసా? ఏకీ సస్టర్

వరకం వార్డునొ గులాబీ కసర్
 రురకా రోగు వాచి డసర్
 ఆమె వృత్తి దర్మమె దర్మామీటర్
 రాస్తుంది రోజూ రోగా రిజిస్టర్

- ఓ మిస్టర్

వరూం చాలీ వాని జీతాకి మిస్సర్
తెలియక అవుతుంది ఎక్స్‌సారి ఎన్‌స్టర్ - ఎన్‌స్టర్
మన అమ్మే మొట్టమొదట నస్టర్
హైరెన్చమ్మకు గ్రేట్ గ్రాండ్ డాటర్ - ఓ మిస్టర్

చరణం   డాక్టర్‌కూ - పేషంటుకూ
               పేషంటుకూ - ఆల్టిండెంటుకూ
               మధ్య ఒక - ట్రాన్సిస్సర్
               వస్త్రపూల డ్రెస్సులో మాసర్
               ప్రతుకంతా బాదల రోజ్

- ఓ మిసర్

వరూం   అందుకే ఓ మిస్టర్
 ఈవిడే నీ - నా - అసలైన నస్ర్
 మన హాస్పిటల్ అందాల నస్ర్

ఆంకీతం   చర్చులకు - పవిత్రమైన నర్సింగ్ వృత్తికి

సందర్భం - క్యాబుగిసెరమోని - స్మూల్ ఆఫ్ నర్సింగ్ ఉశ్మానియా అనువద 1992

4 పిల్లి - ఎలుక

కర్తి ఓర్రాంవుడూ - నీ ఎండం ముండమొయ్య
దొంగ ముండ - బద్మాష్ ముండ
దీని పాడెగట - పేడుగొట
దీస్మీద బండ బడ - గుండు పడ
దీని పీనుగెల్ల - దీని పేరార మొదలార

గట సూస్తదేంది బిడ - నీ ఆలి
గట పోతదేంది బిడ - నీ ఆలి
తిట్టపోతదేంది బిడ - నీ ఆలి
కొట్టపోతదేంది బిడ - నీ ఆలి

కొడుకు అమ్మా ! రాంలక్కను - తోల్కరానీకి పోతిగంద
దీన్నోటె మన్ను పొయ్య - దీన్కంటె కారం కొట
దీన్కడుపు కాల - దీనింటె పేనెంనీ - లచ్చవ్వుత్త గిట్టె తిట్టాదే
మరి మా అవ్వు నిన్ను - గిట్టె తిట్టేదా
అది ఇన్న మా అయ్య నీ - పక్కటెంక లిరగొట్టాడా
రాంలక్కను బావ - బరెంక లిరగొట్టాడా
ఇంటకెలి ఎల్లగొట్టాడా !

ఓర్రాంవుడూ

కొడుకు నీ మాట మీది - నువ్వు మెచ్చి తెచ్చ - నీ కోడల్ని
కోడ్తునా - తిడ్తునా బరెంక బొక్కలిరగొడ్తునా
ఇంటకెలి ఎల్లగొడ్తునా
అయ్యోటనో మోచెట్ట - బావెటనో నేనట్ట
అక్కెటనో అదిగట్ట - అత్తెటనో నువ్వుట్ట
అక్కరేక అత్తెటనే - అది లేక నువ్వెట్టనే
నువ్వులేక మేమెట్టనే - అది లేక నేనెట్టనే
అదిలేక మనమెట్టనే - నువ్వు లేక మేమెట్టనే
నీ పిల ఒక ఇంటి కోడలే - కొడలు ఎల్ల ఒక తలి కూతురే
అత్త కొడ ఒకనాటి కోడలే - కోడండ్లు ముందుతరం అత్తరే
ఎల్లి ఎలక పోరు ఇంక వద్దులే - తల్లి పిల్ల ప్రేమ ఎంతో ముద్దులే

అంతం అత్తలకు అత్తలు కావోతున్న కోడండక
అత్త కోడలిక మొదట శత్రువు కాకూడదు భర్తలు జాగ్రత్తపడాలి
కొడుకును ఎంచి ఎదచేసి కోడలికి అప్పు గించవలసినదేనని ప్రతి తల్లి గమనించాలి
ప్రతి కోడలు అత్తను తల్లిగా చూడాలి

5 విక్కు

- పల్లవి అక్కో సారక్కో - అక్కో సమ్మక్కో
దిక్కకు దిక్కు - తూరుపు దిక్కు
తూరుపు దిక్కుకు - సూరీడు దిక్క
ఎ దిక్కు తేదక్కో - నేనేదిక్కు పోదక్కో
మగ దిక్కు తేదక్కో - ఎ దిక్కు పోదక్కో - అక్కో సారక్కో
- మరణం గొప్ప చదువు చదివిండు - ఇదిగా మాస్తే నాగుండు
వెనక ముందు చూనండు - మున ముగ్గా నవ్వొండు
ఎదో బయటకు తెలుండు - నొక్క నొక్క చూనండు
లెక్కలు సక్కుగ చేనండు - లక్షల కట్నం తెమ్మండు - అక్కో సారక్కో
- మరణం పంతులు పని చేస్తుండు - ఇదిగా నన్నే చూనండు
ఇంటక నన్నే రమ్మండు - పంక చేతిలో పెట్టండు
బెత్తం వేతిల పట్టండు - శీతుల బాగా నేర్పొండు
ఆ ఆ ఇ ఈ నేర్పొండు - ట్యూషన్ పీసు తెమ్మండు - అక్కో సారక్కో
- చరణం చూడ చక్కని నన్నోడు - పూజారొక్కడున్నాడు
గుడిక నన్ను రమ్మండు - ఎదో మంత్రం చదివిండు
గంట గణ గణ కొట్టిండు - శరగోపం నెత్తిన బెట్టిండు
హరితి పళ్ళెం పట్టిండు - కానుకనే పొమ్మండు - అక్కో సారక్కో
- చరణం అడ్డమీద కూలోడు - శాగదేరి ఉన్నాడు
తట్టుబట్టు తెమ్మండు - తనతో కూలికి రమ్మండు
గడ్డపార పట్టిండు - గడ్డ పెగు తీనండు
గుడిసకు నన్నే రమ్మండు - నా మెడలో తాళి కట్టిండు
నా గుండెలో దేవుడు వాడక్క - వాని గుడిసలో దేవత నేనక్క
ఈ దిక్కు సారక్కో - ఎ దిక్క వద్దక్కో
ఏ దిక్కు వద్దక్కో - ఈ దిక్కు సారక్కో - అక్కో సారక్కో
- ఆంధ్రం స్త్రీలందరివాహ సంస్కారకు మరియు పునర్వివాహ సంస్కారకు సంఘాలకు

6 నేటి కిట్టయ్య

పల్లవి అట్లాగంటే ఎట్లాగయ్య కట్టయ్య
ముద్దు కిట్టయ్యా - మొద్దు కట్టయ్య

చరణం చ్చనమ్మ నేను పోతే కట్టయ్య
దారి విడిచి పోతావేంటి కట్టయ్య
దాగి దాగి ఉండావేంట కట్టయ్య
దారి గాచి పట్టవేంటి కిట్టయ్య
కొంగు పట్టి లాగవేంట కట్టయ్య
కొంగు వదిలి ఎడతావేంటి కిట్టయ్య

- అట్లాగంటే ఎట్ట

చరణం మొల రోతు నిళ్ళలో కిట్టయ్య
జలకాలాడుతు నేను ఉంటే కట్టయ్య
వీరలెత్తుక పోవు ఎంట కట్టయ్య
వివిష వేతలు వేయ్యవేంట కట్టయ్య
కొసరి కొసరి సరసాలాడవు కిట్టయ్య
కొంటే పనులు వెయ్యవేంట కిట్టయ్య

- అట్లాగంటే ఎట్ట

చరణం అందరిలోన ఇద్దరమొకటై కిట్టయ్య
మనువాడ రమ్మంటిని కట్టయ్య
కట్నాలంటే ఎట్లాగయ్య కిట్టయ్య
కానుకలంటే ఎట్లాగయ్య కట్టయ్య
నేను నీవు - నీవు నేను కట్టయ్య
మన మీ జగతికి వెరి సగమయ్య కిట్టయ్య
రుగనపుటందం నేనేనయ్య కిట్టయ్య
ఈ జగాని కందం మరమేనయ్య కిట్టయ్య

- అట్లాగంటే ఎట్ట

అంకితం కట్టం వ్యతిరేకించే యువతకు

డబ్బు తీసుకొని వ్యభిచారం చేసే స్త్రీని వేళ్ళ అంటారు

వరికప్పుండబ్బు పుచ్చుకునే పురుషున్ని మగవోళ్ళ అనకూడదా

ఇరువైపుల కమీషన్ పుచ్చుకొని కప్పుం ఇచ్చించే మద్యపత్రిని (వారి సంతకం) ఎవని ఎలావాలి

7 వ్రత విధానం

పల్లవి   ఓ అమ్మలారా   ఓ అక్కలారా
              వ్రతం చేసే విదము తెలియండ
              ఓ తమ్మలారా   ఓ చెల్లెలారా
              ఇలలోన మీరు బుద్ధి చెప్పే విదము తెలియండ

చరణం   ఓర చూపులు చూచుచుందురు
              ఈల కేకలు వేయుచుందురు
              కన్ను సైగలు చేయుచుందురు
              రోడ్ల వెంట తిరుగుచుంటూ
              వేదించు వెదవం గల్గబట్టి
              తన్ని తరమే వ్రతము తెలియండి

- ఓ అమ్మలారా

చరణం   బస్సు స్టాపులొ నిల్చొనుందురు
              వెర్రి చేస్తలు చేయుచుందురు
              వరండాలో కూర్చొనుందురు
              వంకర కూతలు కూయుచుందురు
              ఈవ్‌టీజాలు చేయుచుందురు
              వీరి మూతులు పగలకొట్టె విదము తెలియండి

- ఓ అమ్మలారా

చరణం   తాగి వచ్చిన మొగడు అయినా
              తిరిగి వచ్చిన తనయుడయినా
              మత్తు మరిగిన మామ అయినా
              బావ అయినా మరిది అయినా
              అన్న అయినా తమ్ముడయినా
              తన్ని గుద్ది బుద్ధి చెప్పే విదము తెలియండి

- ఓ అక్కలారా

అంకితం   ఈవ్‌టిజింగ్ ర్యాగింగ్ ను వ్యతిరేకించే వారికి

8 నేటి ఆసుపత్రి

ఎల్లవి

జమ్మరా సమ్మక్క జమ్మరా సారక్క
జమ్మరా సమ్మక్క జమ్మరా సారక్క

నన్నోడు

ఎందిరా ఎద్దోడ ఈడిగిల బడ్డావు ?
ఎందిరా పెద్దోడ సడిగిల బడ్డావు ?

పెద్దోడు

కాళ్ళేమొ లాగబట్టే కండేమొ తిరగబట్టే
కడుపులో ఎసకబట్టే ఎటెటో కాబట్టే
దవాఖాన పేరు న్న గుండె గుబుతెత్తిపాయె
ఎట్లరా నన్నోడ నొప్పిరా సిన్నోడ
ఎట్లరా నన్నోడ జల్లి సెప్పురా నన్నోడ
ఆడవాండ్ర దవాఖాండ్ర అమ్మనేమొ సచ్చిపాయె
మగవాండ్ర దవాఖాండ్ర అయ్యనేమొ సచ్చిపాయె
ఎల్లవాండ్ర దవాఖాండ్ర సెల్లనేమొ సచ్చిపాయె
దవాఖాన పేరుసెప్పే గుండె గుబులెత్తిపాయె

- జమ్మర సమ్మక్క

సిన్నోడు

అట్లగిట్ల దవాఖాన కాదురా పెద్దోడ
ఇప్పుడెట్లాంటి దవాఖాన సూడరా పెద్దోడ
అంబులెన్ను అబ్బాసు గేటుకాడ గోసమియా
జల్లిచలో అంటారు అందర్ చలో అంటారు
ఆయమ్మ వస్తాది అయ్యోపాపం అంటాది
వార్డుబోయ్ వస్తాడు జల్లిబండి తెస్తాడు
నన్న సిస్ట రొస్తాది సెల్లెలాగ సూస్తాది
పెద్ద న్న రొస్తాది తల్లిలాగ సూస్తాది
చిన్న డాక్ట రొస్తాడు తమ్ముడల్లె సూస్తాడు
పెద్ద డాక్టరొస్తాడు దేముడల్లె సూస్తాడు
పానంమంటె పానమని పోతే మల్లిరాదని
కిందమీద బడతారు మంచి మందు లిస్తారు
ఆ యముడితోటి కోట్లాడి ఇంట్ల దీప మెత్తారు - జమ్మరా సమ్మక్క

అద్దేడు గట్తినా నన్నేడ వింటరా నన్నేడ
 పోదాం పద విన్నేడ - జిత్తి పోదాం పద నన్నేడ
 దవాఖాసక పోదాము జిల్లి పోదాం నన్నేడ
 జిత్తి పోదాము నన్నేడ జిల్లి పోదాం నన్నేడ

అంకతం నా నావంగు వైద్యులక నర్సులకు తదితర ఆసుపత్రి నబ్బందిక్
 నందర్లు జాయ దినోత్సవం జనవరి 1991 ఉస్మానియా ఆస్పత్రి

9 లిక్తాబండి

పల్లవి ఒండర బండిర బండిర - బండిర తొక్కుడు బండిర
 బండిర బండిర బండిర - బండిర నెత్తురు బండర
 బండిర బండిర బండిర - బండిర రిక్తా బండిర

చరణం తొక్కుంగ తొడలు పాయెర - నిక్కుంగ మెడలు పాయెర
 గుంజంగ గూడలు పాయెర - నచిగి నడుమంత పాయెర
 తొడులు పాయె మెడలు పాయె - నడుము పాయె గూడలు పాయె
 రోజంత తొక్కిన కడుపు నిండకపాయె - బండిర-బండిర

2 చరణం ఎదురుంగ RTC బస్సుర - ఎనకాల లీలాండు బ్రక్కుర
 అటు వైపు చిన కారు - ఇటు వైపు ఎదకారు
 చినకారు పెద కారు స్కూటారు మోటారు
 ఎది గుద్దిన కాని కుప్పకూలిపాయె
 సచ్చింది బతికింది ఇంట తెలియదాయె - బండిర-బండిర

3 చరణం పయ్యం గాడుపు కొట్టి - పైడిలు కాలితో పట్టి
 చేతిలో హ్యాండిలు పట్టి - చైనుకు గుండెను చుట్టి
 ఊపిరి గట్టిగ పట్టి - నడుముకు ఉడుమును చుట్టి
 ఉరిమినా మెరిసినా - ఎదుగు వలె తిరగబడి
 ఎ ఈడువాడైన - ఎక్కాలి తొక్కాలి
 ఎదురు గడ్డొచ్చినా - ఎదిరించి తొక్కాచి బండిర - బండిర

1 చరణం ఓ తల్లి బారతి - మా తల్లి బారతి
 ఒ శాంతి చిహ్నమా - మా మాతృ దేశమా
 నీ కన్న బిడ్డలకు - నీవు వేసిన శిక్ష
 మేము గడపే రిక్ష - నిలువెల్ల నీకు రక్ష
 ఈ శిక్ష మాకు రక్ష - ఈ రిక్ష నీకు రక్ష
 నిలువెల్ల నీకు రక్ష - నిలువెల్ల నీకు రక్ష బండిర - బండిర

అంకతం రిక్తా కార్మికలకు కార్మికసంఘాలకు అంకీతం

1)) కార్మికసభ - మృడం అంజయ్య హాలు

1966లో రెండు రోజులు రిక్తా తొక్కి వ్రాసిన గేయం

10 నాటు తుపాకిలో గుండు

పల్లవి నాటు తుపాకిలో గుండో - నైజాం గుండెల్లో గుండో
 వల్లబాయిక మల్లె దండో - బరతమాతకు పూలచెండో
 మన తల్లి సల్లగుండా - మన జిల్లా నల్లగొండ

చరణం అటువైపు కొదాటి గుట్ట
 ఇటువైపు బోకగిరి గుట్ట
 నల్గొండ లతిసాబ్ గుట్ట
 నడుమ ఎత్తైన అరపిల్లి గుట్ట
 గుట్టగ మారిన గుండెలురో
 గుండెలు తీసిన బండలురో - నాటుతుపాకిలో గుండో

చరణం అటువైపు దురాశ్వుల్లి
 ఇటువైపు నార్కట్ పల్లి
 వరసేల ఉండేల మరసెంబు బాంబులు
 సూర్యపేట నుండ సూటి సూన కొడ్తె
 నైజాం కింబోరి బద్దలయ్యింది
 రజకారు పోలీసు డెంక పోయింది - నాటుతుపాకిలో గుండో

వరణం

మట్టన్న జల్లుల అండ

ఊరికో లంబాడి తండా

తండాకు కొటాల అండ

తండాలు కావవి జాతీయ జెండాలు

దండాలు దండాలు జాతికే దండాలు

దేశభక్తుల కండ - దేశరక్షణ కండ

- నాటుతుపాకిలో గుండో

వరణం

ఒక తల్లి పానాలు పాయె ఒక సల్లి మానాలు పాయె

ఒక తండ్ర తం ఎగిరి పాయె ఒక అన్న కాళ్ళిరిగిపాయె

పానాలు పోయినా ! మానాలు పోయినా !

కళ్ళూడి పోయినా ! కాళ్ళు తెగిపోయినా

అన్ని జాతులు కలిసి కదను తొక్కిన జిల్ల

కాసిం రజ్వీని కాటికంపన జిల్ల

నైజాం రాజాను తరిమి కొట్టిన జిల్ల

డిల్లీ పట్టణమంత దద్దరిల్లిన జిల్ల

దేశ దేశాలన్ని మోకరిల్లిన జిల్ల

- నాటుతుపాకిలో గుండో

అంకితం నైజాం వ్యతిరేక సాయుధ పోరాటంలో పాల్గొన్న

నా తల్లిదండ్రులకు నల్లగొండ ప్రజలకు మరియు సర్దార్ వల్లభాయి పటేలు గారికి

11 బుడ్డ పరకలు

పల్లవి

చింతచెట్టు పుట్టం దెందుకురా - ఓయ్

ంత పులుసు ఎటేటందుకురా?

ఓరి యాదిరి రాంగిరి పండరి డింగరి సోంబిరి

బుడ్డ పరక పుట్టిం దెందుకురా?

పులుసుల పడి సచ్చేటందుకురా?

ఓరి యాదిరి రాంగిరి పండరి డింగరి సోంబిరి

మరి బీద సాదలు పుట్టి దెందుకురా

బడా బాబులు బలిసేటందుకురా

ఎం సెప్పనవురో రాములన్న

నువు బాగ సెప్పనవురో సోములన్న

॥ నంతచెట్టు ॥

చరణం

కోడిపుంజా పుట్టి దెందుకురా? ఆహాం - ఆహాం

అటికెలబడి ఉడికేటందుకురా

కోడి గుడ్డు ఎట్టేదెందుకురా - ఆహాం - ఆహాం

ఉల్లిగడతో ఉడికేటందుకురా

మరి బీదసాదలు పుట్టి దెందుకురా?

కోడి బతుకులు బతికేటందుకురా

ఎం సెప్పనవురో రాములన్న

నువు బాగ సెప్పనవురో సోములన్న

॥ నంతచెట్టు ॥

చరణం

కాపరి ప్రేమంత గొఱ్ఱెమీదరా

ఎంచి ఎంచి ఎద్దచేసి సంత కమ్మెరా

కసాయి ప్రేమంత గొఱ్ఱెమీదరా

ప్రేమతో నీరుతాపి గొంతు కోసెరా

ఉన్న వాన్ని నమ్మేది బీదసాదరా

బీదవాని బతుకంత గొఱ్ఱె బతుకురా

ఎమి సెప్పనవురో రాములన్న

నువు బాగ సెప్పనవురో సోములన్న

॥ నంతచెట్టు ॥

ఉపంతం

బీదంకు

12 ఇదేం దేశమురన్నో

- ఒక్కటి ఇది ఎమి దేశము రన్నో - ఇది ఎమి రాజ్యము రన్నో
 పూడసక్కని దేశ మన్నో - పూపు సక్కగ కేదు రన్నో
 సక్కనైనా దేశ మన్నో - సక్కంగ నడపాలి రన్నో
- ఎర్రాం జండాకు ఒక ఒండ్ రన్నో - గూండాకు ఒక ఒండ్ రన్నో
 పూ... కొక్క ఒండ్ రన్నో - మాటకొక్క ఒండ్ రన్నో
 బండ్ మీద ఒండ్ రన్నో - బీజారు ఒతుకాయె రన్నో ఇది ఎమి దేశమన్నో
- చరణం కూచు విడదీసి రన్నో - కుతలే నింపేసి రన్నో
 మాతాచు విడదీసి రన్నో - మమతకె తీంచేసి రన్నో
 గూండా... జోరాయె రన్నో - గుండెలదిరిపాయె రన్నో ఇది ఎమి దేశమన్నో
- చరణం ఉత్తుత్తి పార్చి రన్నో - పత్తిత్తు పార్చి రన్నో
 ప్రాంతానికొక పార్చి రన్నో - పుట్టకొక్కులాయె రన్నో
 రంగురంగుల పార్చి రన్నో - రక్తపాతం తెచ్చి రన్నో ఇది ఎమి దేశమన్నో
- చరణం గాందీ పుట్టిన దేశ మన్నో - గంగలో తొక్కిన రన్నో
 గాందీపుట్టిన దేశ మన్నో - గందరగోళం ఎందు కన్నో
 ప్రేమనే పంచాలి రన్నో - హింసనే వీడాలి రన్నో
 సహనమే చూపాలి రన్నో - శాంతిగా బతకాలి రన్నో
 సక్కసక్కని దేశ మన్నో - సక్కంగ నడపాలి రన్నో
 మనం సక్కంగా నడవాలి రన్నో
 మనం సక్కంగా నడపాలి రన్నో ఇది ఎమి దేశమన్నో

దేశ బక్తులకు ఆంకితం

ఉస్మానియా ఆసుపత్రి వార్షిక దినోత్సవం 1999 సం॥ర లో

13 పూలు - పూలు

పల్లవి సునెజో బోలు బచ్చారే - హమారే రోగ్ జానారే

సునెజో బోలుబచ్చారే - హమారే రోగ్ జానారే

చరణం గులాబీ పూలు ఉన్నాయి - పూలల్లో వంద మున్నాది

సామంతి పూలు ఉన్నాయి - పూలల్లో సమత ఉన్నాయి

మల్లియ పూలు ఉన్నాయి - పూలల్లో మమత ఉన్నాయి

రోకాక పూలు ఉన్నాయి - దేశాన్ని ఎం కన్నాయి

సునెజో బోలు బచ్చారే

చరణం సీరేలు మంచి గున్నాయి - ఎంగూలు కొంచె మున్నాయి

రైకాలు మంచి గున్నాయి - రంగుల్లో రోష మున్నాది

కళ్ళేమి మంచి గున్నాయి - మాపుల్లో మరక ఉన్నాయి

కళ్ళల్లో మంట లున్నాయి - కంటీక తెలియ క న్నాయి

సునెజో బోలుబచ్చారే

చరణం నన్నాయి వేసక పనులు - పెద్దాయి మెచ్చ రోరయ్యో

ఎద్దాయి వేసిన పనులు - నన్నాయి నచ్చ రోరయ్యో

అందరూ కలినప్పుడే - దేశాన పూలు పూలయ్యో

కుంమతాయి కలినప్పుడే - దేశాన పూలు పూలయ్యో

పూలుపూ లయ్యో పూలుపూ లయ్యో పూలుపూ లయ్యో

సునెజో బోలు బచ్చారే

అంకితం అమన్ కమిటీలకు సమ సమానత్వం కోరేవారికి

14 బాపు బాట

పల్లవి తల్లీ ఒయ్ తెల్లినాదో - నా తల్లి
తల్లీ ఒయ్ తెల్లినాదో - నా తల్లి
బయ్ తెల్లినాదో నా తల్లి
నా తల్లి బయ్ తెల్లినాదో

చరణం కల్లుసార వదలమన్నదో - నా తల్లి
మత్తుమైక మెదలమన్నదో - నా తల్లి
జీవహింస మానమన్నదో - నా తల్లి
బాపు బాట నడవమన్నదో - నా తల్లి

-తల్లి బయ్ తెల్లినాదో

చరణం వదువు కాస్త నేర్వమన్నదో - నా తల్లి
సక్కరంగ నడువమన్నదో - నా తల్లి
వరకట్నం వదలమన్నదో - నా తల్లి
గౌరవంగ బతకమన్నదో - నా తల్లి

-తల్లి బయ్ తెల్లినాదో

చరణం కులమతా లొక్కటన్నదో - నా తల్లి
కలిసిమెలిసి బతకమన్నదో - నా తల్లి
బరత జాతి ఒక్కటన్నదో - నా తల్లి
బరత ఖండ మొక్కటన్నదో - నా తల్లి

-తల్లి బయ్ తెల్లినాదో

ఉంకతం గాందీయుగ మరియు గాందీతాతకు

ఉస్మానియా ఆస్పత్రి వార్షిక డిసోత్సవం 2001 నవంబర్

15 కార్తిక్

- పల్లవి రారో రారో రారో - జన్మి తేరో తేరో తేరో
అమ్మకు వెబుదాము - రారో రారో రారో
బారతమ్మకు వెబుదాము - తేరో తేరో తేరో
రారో రారో రారో - జన్మి తేరో తేరో తేరో
- చరణం కొండమీద కొక్కిరాయిరో
జండా మీద పావురాయిరో
కార్తిక్ కొండ మీద కొక్కిరాయిరో
జాతీయ జెండామీద పావురాయిరో
గుండంలో నక్కినాదిరో - సుడి గుండంలో నక్కినాదిరో - రారో రారో రారో
- చరణం బాపూజీ బాటలో ముళ్ళ కంప మొచ్చింది
చాచాజీ గులాబీల గుండె పగిలి పోతుంది
వల్లబాయి దేశబక్తి బక్కివిళ్ళ పోతుంది
బగత్ సెంగ్ గుండె ఒం కృంగి కూచిపోతుంది
చంద్రబాబ్ కండబం మండమోసి పోతుంది - రారో రారో రారో
- చరణం కానాయపు రంగేమో - కన్నెజ్జ వేస్తుంది
ఆకుపచ్చని రంగేమో - ఆకలి మంట రేపుతుంది
ఆశోక చక్రమేమో - లుక లుకమంటుంది
తెల్ల మల్లె రంగేమో - రకత నకత మౌతుంది - రారో రారో రారో
- అంకితం బారత సాహిత్యముకు
కార్తిక సభ శ్రీ కృష్ణదేవదాయ బాపా నియం

16 విశ్వ కార్తికులు

- ఎక్కడో ఎక్కడో ఎక్కడో - కష్ట జీవుల అడ్రస్ ఎక్కడ ?
ఎక్కడో ఎక్కడో ఎక్కడో - కష్ట జీవుల అడ్రస్ ఎక్కడ ?
పొట్టలు చిట్లన వేళ్ళను అడుగు - రక్తం తడిసిన రాళ్ళను అడుగు
చమటతో తడిసిన నమెంటు నడుగు - ఇక్కట్లనెడె ఇటికె నడుగు

అక్కడ అక్కడ అక్కడ - కష్ట జీవుల అడ్రస్సక్కడ
అక్కడ అక్కడ అక్కడ - కష్ట జీవుల అడ్రస్సక్కడ

ఎక్కడ? ఎక్కడ? ఎక్కడ? - కార్మిక జనాల అడ్రస్సక్కడ ?
ఎక్కడ? ఎక్కడ? ఎక్కడ? - విశ్వ కార్మిక జనాల అడ్రస్సక్కడ?
సలసల మరిగే డాంబరునడుగు - గిరి గిర తిరిగే రోలరు నడుగు
కర కర నలిగే కంకర నడుగు - కరెంటు తీగు నరాల నడుగు
అక్కడ అక్కడ అక్కడ - కార్మిక జనాల అడ్రస్సక్కడ
అక్కడ అక్కడ అక్కడ - కార్మిక జనాల అడ్రస్సక్కడ

ఎక్కడ? ఎక్కడ? ఎక్కడ? - కార్మిక జనాల అడ్రస్సక్కడ?
ఎక్కడ? ఎక్కడ? ఎక్కడ? - కష్ట జీవుల అడ్రస్సక్కడ?
కొలిమిలో మండే మంటల నడుగు - నింగికి ఎగిసే నిప్పుల నడుగు
సమ్మెట లేసే దెబ్బల నడుగు - దెబ్బకు పగిలిన డాకలి నడుగు
అక్కడ అక్కడ అక్కడ - కార్మిక జనాల అడ్రస్సక్కడ
అక్కడ అక్కడ అక్కడ - కష్ట జీవుల అడ్రస్సక్కడ

ఎక్కడ? ఎక్కడ? ఎక్కడ? - కర్షక జనాల అడ్రస్సక్కడ?
ఎక్కడ? ఎక్కడ? ఎక్కడ? - కర్షక జనాల అడ్రస్సక్కడ?
కాడిని అడుగు మేడిని అడుగు - కఱ్ఱను అడుగు గొఱ్ఱను అడుగు
పారల నడుగు గడ్డ పారల నడుగు - గొడ్డలి నడుగు గండ్రగొడ్డలి నడుగు
అక్కడ అక్కడ అక్కడ - కర్షక జీవుల అడ్రస్సక్కడ
అక్కడ అక్కడ అక్కడ - కర్షక జీవుల అడ్రస్సక్కడ?

ఎక్కడ? ఎక్కడ? ఎక్కడ? - కష్టజీవుల అడ్రస్సక్కడ
ఎక్కడ? ఎక్కడ? ఎక్కడ? - కష్టజీవుల అడ్రస్సక్కడ
ఎఱ్ఱగ మండే ఎండల నడుగు - ఎముకలు కొరికె చలిపులి నడుగు
ఎండిపోయిన డొక్కల నడుగు - అకలి వేసే కేకల నడుగు
అక్కడ అక్కడ అక్కడ - కష్టజీవుల అడ్రస్సక్కడ
అక్కడ అక్కడ అక్కడ - కష్ట జీవుల అడ్రస్సక్కడ

సావాత్య బ్రహ్మ శ్రీ డా॥వి వి యల్ నరసింహారావు గారు ఈ గేయాన్ని విని చాన్సవాతుడైన శ్రీశ్రీని మళ్లీ
కాకళ్ళ ముందుంచావు ఈ గేయం ద్వారా అంబా చెమర్చిన కళ్ళను తుడుచుకుంటూ వ్యాఖ్యానించారు
సామెతల దైవంగా బావించిన కార్మిక శక్తికి వక్తృత్వం మహాకవి శ్రీశ్రీకి ఈ గేయం అంకితం

17 చూడర చూడు

స్లవి   చూడర చూడు - చూడూచూడు
చూడర చూడు - తేడా చూడు
చూడర చూడు - మళ్ళీ చూడు
బడుగు వర్గాల బ్రతుకులు చూడు
చూచినదెల్ల - మరవకు మల్లా
మరిచిపోతివా - మార్పురాదురా

చరణం   కష్టజీవుల కళ్ళను చూడు
కార్మిక జనాల కళ్ళను చూడు
కర్షక జనాల వేళ్ళను చూడు
కూలిజనాల ఒళ్ళను చూడు
మేడలు మెరిసి తీరును చూడు
మేడల ప్రకృత గుడిసెలు చూడు

చరణం   కుక్కల వలె - నక్కల వలె
సందులలో - పందులవలె
బూడిదలో - గాడిదవలె
బురదలలో - గేదెలవలె
ఎల్ల నోటిలో - ఎట్టలవలె
పులుల నోటిలో - జింకలవలె

చరణం   ఎక్కడ చూసిన ఎండమావులే
పూటకు నడవని పాడు బ్రతుకులే
గూడులు లేని ఎముకల గూడులు
నింగీ నేల అంగ వస్త్రములు
ఆకలి మంటల హారములేరా
చావు బ్రతుకుల సయ్యాటేరా

వరం॑ మటిచిప్పలో గటకే తేదుర
 గతకటా॑గి గంజే తేదుర
 పల్లె॑ం క్రంద పాలరాయిరా
 పొ॑రాత్తి పాయఖానరా
 అన్నము తిన్నా - పరమాన్నము తిన్నా
 ము॑ మూనికి తీడా తేదుర
 నరన॑రాలకు - నవరంద్రాలకు
 బీద - దనికపు తీడా తేదుర

వరణం॑ నంటు వాసనల గొప్పలు చూడు
 చెమట వాసన॑ తిప్పు చూడు
 అహంకారము దురహంకారము
 దోపిడి దొర॑ వీర విహారము
 రాజకీయ దుర్మదాందకారము
 కూరుకుపోయిన తీడా చూడర
 కూకటి వేళ్ళతో కూల్చి వేయర

అంకితం ఆర్థిక సమానత్వం సమాజంలో మార్పు కోరేవారికి
 ఉన్నవాళ్ళు ఎదగాలి తేనివాణ్ణికి తేవా॑ అదే ప్రగతి

18 కాకి - కోకిల

ప్రశ్నలు   కాకే కాకికి కాక - కాకే కొకిల కేల ?
                 కాకే కాకికి కాక - కాకే కోకిల కేల ?

చరణం   కాకుల గూటిలో - కోకిల గుడ్డేల ?
                 కాకి ఎల్లను - కోకిల సాకేనా ?
                 కాకులు కాకులే - కొక కొకిలే

చరణం   కోకిల వలె - కాకులు కూసేనా ?
                 కాకుల సేవ - కోకిల చేసేనా ?
                 కాకులు కాకులే - లోకులు కాకులే

చరణం   చావు ఎండము - కొకల ముట్టేనా ?
                 ఆత్మల శాంతికి - కాకులు దిక్పేరా
                 కాకుల కోకిల కదలే ఆదారం
                 లోకుల వ్యధలే - పక్షుల సారాంశం

అంకితం   పక్షులను మూగజీవులను రక్షించేవారికి అంకితం

19 వాన చుక్కమ్మా

- పల్లవి   మక్కల్లో చుక్కమ్మా - వాన నీటి చుక్కమ్మా
నిస్వార్థపు నీట చుక్కమ్మా - ఆడ బ్రతుకు వాన సుక్కమ్మా
- చరణం   ఆకాసాన తెల్ల మబ్బులు నల్లబడ్డవి
మబ్బుల్లోని వాన సుక్కు నేల బడ్డవి
నేల బడ్డ వాన సుక్కలు మైల బడ్డవి
దుక్కిదున్నే దున్నపోతులు సల్ల బడ్డవి
పంటచేలు పరులన్ని పచ్చబడ్డవి
నింగీ నేలా నీవేనమ్మ సుక్కమ్మా
నీవే లేని నింగీ నేలా ఎలమ్మా -
- చరణం   నాన్న కడుపులో ఆడుకొని
అమ్మ కడుపులో పడుకొని
పది నెలలా పాపగ నీవు
పదిలంగా రావాలమ్మా -
- చరణం   అన్నకు తోడుగ రావాలమ్మా
తమ్ముని తోలుకు రావాలమ్మా
అక్కతో ఆడుతూ రావాలమ్మా
చెల్లితో పాడుతూ రావాలమ్మా -
- చరణం   బగవంతుడికైనా తోడు కావాలమ్మా
బలవంతునికైనా నీడ కావాలమ్మా
ఇంట్లోనైన కలలోనైనా ముక్కమ్మా
ఇల్లాలే ఇంపేల్చమ్మా వాన చుక్కమ్మా -
- చరణం   మక్కలన్నీ కలువాలమ్మా
ఎకమ్మై పారాలమ్మా
సంద్రంలో చేరాలమ్మా
అలలై ఎగిన రావాలమ్మా
మనిషిలో మార్పు తేవాలమ్మా
అతివల విలువలు ఎరగాలమ్మా
- ఆంకీతం   వై సంఘటిత శక్తికి

20 ఓం అల్లా

హం ఓం అల్లా యా అల్లా - హరి ఓం అల్లా మాహ్లా
హరి ఓం హరి ఓం జోస్ - హరి ఓం అల్లా మోజో
అల్లా అల్లా ఇన్షా అల్లా - హరి ఓం అల్లా ఇల్లా

చరణం నీతులు లేని కవితలు రా - బూతులు మెచ్చే రోజులు రా
గజి బిజి గజి బిజి రాగము రా - తిక మక తిక మక తాళము రా
అత్తర బుత్తర చిత్ర మురా - తత్తర బిత్తర నృత్యమురా
విందర వందర మేళము రా - అంతా గందర గోళము రా

- అల్లా అల్లా ఓం అల్లా

చరణం నైతిక విలువలు తెలుయుమురా - జాతిక రక్షణ చేయుమురా
అజ్ఞానంలో మునగకురా - విజ్ఞానంతో విప్ర వీగకురా
గొంతులుదాక మెక్కుకురా - చిక్కుల్లో పడ వావకురా
చెబితే వింటివ సరే సరే - వినక చెడేవు ఒరే ఒరే

- అల్లా అల్లా ఓం అల్లా

చరణం కుల మత సమతా బావ మిది - ఆర్థిక సమతా ద్వేయమిది
ప్రజలు మెచ్చిన రాజ్య మిది - అసలు ప్రజాస్వామ్య మిది
బాపూ వేసిన బాట ఇది - చాచా గీసిన చిత్ర మిది
నీదీ నాదీ ఈ దేశం - మమత కోవెల మన దేశం

- అల్లా అల్లా ఓం అల్లా

అంకితం మత సామరస్యాన్ని చాటేవారికి మరియు చాచాజీకి

21 ఉంటి - ఉంటి

పాపా - మీ నానున్నాడా ?

ఉంటి ఉంటి

ఎక్కడ ?

ఆ ఇంట

పాపా మీ నానమ్మందా ?

ఉంటి ఉంటి

ఎక్కడ ?

ఆ ఇంట

పాపా మీ అమ్మందా ?

ఉంటి ఉంటి

ఎక్కడ ?

ఆ ఇంట

పాపా ఇంతకీ నువ్వు

ఎక్కడున్నావు ?

ఉంటి ఉంటి

ఎక్కడ ?

ఆ ఇంట

పాపా మీ అన్నున్నాడా ?

ఉంటి ఉంటి

ఎక్కడ ?

ఆ ఇంట

పాపా మీ అమ్మమ్మ ఉందా ?

పోయింది

ఆచ్చి పోయింది

ఇక లాదు

అంది అదోలా చేయి తిప్పుతూ

పాపా మీ తమ్ముడున్నాడా ?

ఉంటి ఉంటి

ఎక్కడ ?

ఆ ఇంట

మా ఆవిడ కంట నీరు కనపడింది

పోయిన తన తల్లి గుర్తొచ్చింది కాబోలు

పాపా మీ తాతున్నాడా ?

ఉంటి ఉంటి

ఎక్కడ ?

ఆ ఇంట

ఎన్నో రకాల ఇండ్లుంటాయి అందరిది

ఆ ఇల్లు అనే బగవత్ సాన్నిధ్యాన్ని

చెప్పక చెప్పింది మా రెండేండ్ల పాప

అంకితం మా పాప జయశ్రీకి ఇంకా విన్నారా ?

చివ్వుల వాషడైవ వాష వెంటనే అర్థం కాదు

22 అన్నం పప్పు చారు

పాపా శివు తిన్నావా
తిన్నా తిన్నా
ఏం తిన్నావు ?
అన్నం పప్పు చారు

పాపా రాత్రి తిన్నావా
తిన్నా తిన్నా
ఏం తిన్నావు ?
అన్నం పప్పు చారు

పాపా పొద్దున తిన్నావా
తిన్నా తిన్నా
ఏం తిన్నావు ?
అన్నం పప్పు చారు

పాపా మధ్యాహ్నం తిన్నావా
- న్నా తిన్నా
ఏం తిన్నావు ?
అన్నం పప్పు చారు

పాపా రేపు ఏం తింటావు ?
తిన్నా తిన్నా
ఏం తింటావు ?
అన్నం పప్పు చారు

నా గతాన్ని నా గమ్యాన్ని మనిషి మనుగడ రూపాన్ని
చెప్పింది మా రెండేళ్ల పాపం ఎల్లలు - పాపలు
దైవస్వరూపాలు వారికీ అంకితం

23 మిర్చి - బజ్జి

- పల్లవి ఒజ్జిర ఒజ్జ - ఒజ్జర ఒజ్జ
బజ్జిర ఒజ్జి - పచ్చి మిర్చి బజ్జి
- చరణం నగండి మీరు కలిపి - కారం ఉప్పు కాస్త వేసి
పచ్చి మిర్చి పగిలిన - ఎండిన ముంచి తీసి
కాచి కాచి చూసెయ్యో - కాల్చుకొని తింటుంటే - అరె రె రె రె - ఒజ్జిర ఒజ్జి
- చరణం ఆ ఒజ్జి - అరె ఒజ్జ - పాలకూర పప్పు ఒజ్జి
సమవుజ్జి తేని ఒజ్జి - విజిటేబుల్ మిర్చి బజ్జి
ఊరూర మిర్చి బజ్జి - నోరూరే మిర్చి బజ్జి
మెండైన మేటి ఒజ్జి - ఆల్ ఇండియా మిర్చి బజ్జి - ఒజ్జిర ఒజ్జి
- చరణం మోటా మోటా మిర్చి ఒజ్జి - చోటా చోటా మిర్చి బజ్జి
బుల్లి బుల్లి మిర్చి బజ్జి - గల్లి గల్లి మిర్చి బజ్జి
బరే బరే మిర్చి ఒజ్జి - బచ్చసందైన మిర్చి బజ్జి
తెల్ల వాని గుండెల్లో - క్లబ్ ఇండియా మిర్చి బజ్జి - ఒజ్జిర ఒజ్జి
- చరణం గుం గజ్జి తేని ఒజ్జి - మతం పచ్చి లేని ఒజ్జి
మమతను పంచేటి ఒజ్జి - సమతను చాటేటి ఒజ్జి
ప్రజ మెచ్చిన మిర్చి బజ్జి - ప్రజాస్వామ్య మిర్చి బజ్జి
బరత జాతి వోల్టేజి - బరత మాత ప్రేమేజి - ఒజ్జిర ఒజ్జి
- ఆంకితం క్లబ్ ఇండియా మువ్వమొక్క

24. విప్లవాల జాడలు

- పల్లవి ఉరుముతుంది ఉరుముతుంది విప్లవం
తరుముతుంది తరుముతుంది విప్లవం
ఉరిమి ఉరిమి తరుముతుంది విప్లవం
తరిమి తరిమి ఉరుముతుంది విప్లవం
రగులుతుంది రగులుతుంది విప్లవం
రేయి పగలు రగులుతుంది విప్లవం
విప్లవాల జాడ తెలపనా నల్లెమ్మా
పోరు బాట నిన్ను నడపనా నల్లెమ్మా - ఉరుముతుంది

చరణం విష్ణవం అంటే ఎమిటంటవా ! ఓ సల్లెమ్మా
 పోరు చాట మాపమంటవా నా సల్లెమ్మా
 విష్ణవాం జాడ తెలుసుకో ఓ సల్లెమ్మా
 వీరవనిత గూడు కట్టుకో నా సల్లెమ్మా - ఉరుముతుంది

చరణం నట్టనడి రాత్రుల్లో - కొండల్లో కోనల్లో
 అద్దరేతిరి అడవుల్లో - తోడెళ్ల అరుపుల్లో
 కీచురాళ్ళ నడమ నీవు - ఒంటరిగా తిరిగి చూడు
 గుండు వెనక దాగి చూడు - గుండు యెక్కుపెట్టి చూడు - ఉరుముతుంది

చరణం చెట్టుకొమ్మ ఎక్కి చూడు - పుట్ట వెనక కన్నా చూడు
 బుదర అడుగు దాగి చూడు - ఇసుక దిబ్బ ఒదిగి చూడు
 విష్ణవం యాడుంధని యేమి చెప్పను ఓ చెల్లెమ్మా
 పోరాటం యొక్కడంటే ఎమి చెప్పను నా చెల్లెమ్మా - ఉరుముతుంది

చరణం మేకవన్నె పులుల చూడు - గోముఖ వ్యాఘ్రాలు చూడు
 వెట్టి చాకరి వెతలు చూడు - ఎత్తందార్ల పొగరు చూడు
 గుళ్ళపట్ట లేవమ్మా చెల్లెమ్మా - నడుం కట్టి రావమ్మా చెల్లెమ్మా
 ఎక్కుపెట్టి రావమ్మా చెల్లెమ్మా - మట్టుబెట్టి పోవమ్మా చెల్లెమ్మా - ఉరుముతుంది

చరణం అండమాన్ జైల్లు చూడు - జైలు గోడల నడుమ చూడు
 గోడలపైన నెత్తురు చూడు - నెత్తురు రాసిన రాత్తు చూడు
 ఉరికొయ్యల నీడలు చూడు - ఉరితాడుల ముడుల చూడు
 సమరయోధి జాడ తెలుసుకో ఓ చెల్లెమ్మా
 సమరంలో నన్ను కలుసుకో నా చెల్లెమ్మా - ఉరుముతుంది

అంకితం దేశంలో అండమాన్ దీవుల్లో దేశస్వాతంత్ర్యం కొరకు బలియైన విప్లవకారులకు

25 సూక్ష్మాం రార

- పల్లవి పోదాంరార ఎచ్చిగో - సూక్ష్మాం రార బుచ్చిగో
జండా ఎగర్నేస్తరంట - జనగసేమని పాడ్తారంట
పోదాంరార ఎచ్చిగో - సూక్ష్మాం రార బుచ్చిగో
- చరణం బుడగోచి ఎటుకొని - బొచ్చు బాగ ఎంచుకొని
జోలే సంకకేసుకొని - విప్పు సేత పటుకొని
పోదాంరార ఎచ్చిగో - సూక్ష్మాంరార బుచ్చిగో - పోదాం రార
- చరణం కూలివాళ్ళ పేగులన్ని - తోడి తొవ్వి కుప్పు ఎట్టి
కుప్పుమీదే గద్దెకట్టి - గద్దెమీద జండాబెట్టి
జండా ఎగర్నేస్తరంట - జల్లి నెల్లిపోతరంట - పోదాం రార
- చరణం కోటు కూడబెటుకొని - పటుపంచ కటుకొని
సెంటుగట పూసుకొని - సెక్యూరిటీ బెటుకొని
ఏ న కార్ల వస్తరంట - జండా ఎగర్నేస్తరంట - పోదాం రార
- చరణం గుడిసలు ఏవస్తరంట - గుండాలను పిలిపిస్తరంట
గుడిసలు పీకేస్తరంట - మేడలు ఎత్తిస్తరంట
అడ్డమొచ్చినోళ్ళ సంప - జండా ఎగర్నేస్తరంట - పోదాం రార
- చరణం కాశ్మీరులో కిరికిరి - పంజాబులో కిరికిరి
అస్సాములో గొడవంట - ఆంధ్రాలో జగడమంట
జగడంలో జగడమంట - జండా ఎగర్నేస్తరంట - పోదాం రార
- చరణం తెలవాళ్ళ పారిపోయి - ఐదు పదులు దాటింది
నలై దనం ఎరిగిపోయి - ఎరులై పారుతుంది
అడిగినోళ్ళ బొంద బెట్టి - జండా ఎగర్నేస్తరంట - పోదాం రార
- చరణం గొర్రెను ఎంచాలంట - గోదలను సాకాలంట
పాడిపంట పంపాలంట - కడుపు కాలి సావాలంట
సచ్చినోళ్ళ గోరి కట్టి - జండా ఎగర్నేస్తరంట - పోదాం రార
- చరణం బుడగోసి పోతేనేంది? - బొచ్చు ఊడిపోతేనేంది? ఒరేయ్
మన దేశం మన రాజ్యం - మన రాజ్యం మన రాష్ట్రం
ముక్కలు చేస్తరంట - జండాల్గెర్నేస్తరంట
ముక్కలు చేసేటోళ్ళ - మక్కెలిరిగ తన్నుదాం - పోదాం రార
- అంకితం దేశ సమైక్యతా వాదులకు ఈ రచన కాశ్మీరు వివాద ఆధారితం

26 భరతమాతరన్న

- పల్లవి జజ్జనకర జన్న - మన భరతమాతరన్న
జనకజనా జన్న - మన భరత జాతిరన్న
- చరణం పుండాకోరు నాయకులను - ఎండిపిచ్చి చేయమంది
దగాకోరు నాయకులను - దుమ్ము లేవగొట్టమంది
బూకబ్బా దొరలను - బొక్కలిరగ తన్నమంది
లంచగొండ నాయకులను - నాలుక తెగ నరకమంది - జజ్జనకర జన్న
- చరణం అటు చూస్తే ఒక పదకం - ఇటు చూస్తే ఒక పదకం
ప్లాను గీసి పదకమేన - పబ్లిగా దోస్తుండ్రు
కూలివాళ్ళ నోళ్ళు కొట్టి - కోట్లు కూడ బెడ్తుండ్రు
కోట్లు కూడ బెట్టనోళ్ళ - కూకబేళ్ళ కూల్చమంది - జజ్జనకర జన్న
- చరణం మత వాందస పార్శ్వలను - మక్రైలితరగతన్నమంది
వెన్ను పోటు నాయకులను - తన్ని తరిమి కొట్టమంది
పరదేశపు వ్యాంకుల్లో - ప్రజల దనము మూర్ఖుతుంది
నీల్గుతున్న నాయకులను - నిందీన అడగమంది - జజ్జనకర జన్న
- చరణం అల్లూరి బగిలెంగ్ - వ్రాణమిచ్చి నిలిచినారు
వల్లబాయి చంద్రబోసు - మొక్కబోని వీరులన్న
సమరయోధు లెందరో - సమిదలై నిలిచినారు
అంబేడ్కర్ రాజ్యాంగం - అండగ నిలిచినదన్న - జజ్జనకర జన్న
- చరణం తల్లి చెల్లి అన్న అక్క - ఆడపడుచు గౌరవం
అసలు సిసలు దేశమన్న - మన ప్రజలు ఎలే రాజ్యమన్న
శాంతి సహన ఆయుధాలు - పునాదులుగా వేసినారు
నిరాహార దీక్ష చేసి - స్వాతంత్ర్యం సాదించినారు - జజ్జనకర జన్న
- చరణం జాతిని మేలుకొలిపి - జ్ఞాతిని పెంచమంది
ప్రజాస్వామ్య పద్ధతికే - పరిరక్షణ చేయమంది

ఉగ్రవాద నిర్మూలనకై - నడుము కట్టి నడవమంది
అపారాధ వివాహం - ఒరతజాతి ఒండున్నది

వరణం వందెమాతరం అనమంది - వంకర చూపు మానమంది
జనగణమన అనమంది - జండా ఎగరవెయ్యమంది
బారత సర్వాధ్యక్షో - విద్రోహం గుండెలదుర
వెయ్యర వెయ్యర వెయ్యర - జెండా ఎగర వెయ్యర
వెయ్యర వెయ్యర వెయ్యర - జెండా ఎగర వెయ్యర
వెయ్యర వెయ్యర వెయ్యర - జెండా ఎగర వెయ్యర

అంకితం బరతమాతకు ఆడియో రిపోర్ట్

27 ప్రేమ

వాత్సల్యమనే విష వలయంలో
బ్రహ్మ అనే భూబంతి పైన
హృదయమనే ఊహం సౌదంలో
ఆశా మోహాల మిసి మసి ముసుగుల్లో
మనసనే శృణానంలో
మమతం సమాది
ఆహ్లాదపు హలాహలంలో
మృత్యువనే అమృతంలో
క్షణ భంగుర జీవితం
నిరీక్షించి నిరీక్షించి
ప్రేమ అనే పనికందు
ప్రాకులాడు క్షణం క్షణం

అంకితం ప్రేమ మూర్తులకు
పనికందు మాత్రమే ప్రేమ స్వరూపం

28 బద్రం దొర

- పల్లవి బాన్సన్ దొరా - నీ కాళ్ళు మొక్కుతా
బద్రం దొరా - నీ గొంతు నొక్కుతా
- చరణం అరక కట్టి నాగు చేస్తే - రెక్కలిరగ తన్నినావు
సుక్కపొద్దు బండ్లు కడితే - మక్కెలిరిగ తన్నినావు
వమటోడిచి పని చేస్తే - శ్రమ దోపిడి చేసినావు
నీ గడి గోడలు కూలక ముందే - ఊరిడిచి పో దోర - బాన్సన్ దొరా
- చరణం సక్కనిది కనపడితే - మానాను దోచినావు
గిట్టేందని అడిగినోళ్ళ - పానాలు దీసినావు
ఊర్లన్ని దోచుకొని - ఊరి కొయ్యలకేసినావు
నీ మెడకు ఊరి పడక ముందే - ఊరిడిసి పోదొరా - బాన్సన్ దొరా
- చరణం బంజరు బూములన్ని - బుబ్బ ఎట్టుకున్నావు
మాకున్న అర ఎకరం - కుదవ ఎట్టుకున్నావు
జాట్లు జాట్లు ముడిపెట్టి - కొట్లాటలు పెట్టినావు
నీ జాట్లు ఊడి పోకముందే - ఊరిడిసి పోదొరా - బాన్సన్ దొరా
- చరణం స్వాతంత్ర్యం వచ్చిందని - సంకలు ఎగరేసినావు
బిర్యాని బీరు మెక్క - బొర్ర బాగ ఎంచినావు
పిర్ర బలం చూసుకొని - విర్ర వీగి పోయినావు
నీ పుర్రె ఎగిరి పోకముందే - ఊరిడిసి పోదొరా - బాన్సన్ దొరా
- చరణం బత్తనీకి మేమోస్తే - బానిసగ చేసినావు
కూలి పనికి మేమోస్తే - కుక్క బతుకు చేసినావు
గంజి గట్కమాకు బోసి - ఊరి బయట వేసినావు
గట్కబువ్వు తిన్నోళ్ళం - గద్దెనెక్కి ఎలుతాము - బాన్సన్ దొరా
- అంకితం దోరతనానికే ఇది ఆఖరి చరమ గీతం ౧౦ సంవత్సరాల స్వాతంత్ర్యంలో ఈ దేశంలో
ఇంకా బాలకార్మికులు బానిస తత్వం వెట్టిచాకిరి దొరల దౌర్జన్యం వేరు వేరు రూపాల్లో ప్రళయ
తాండవం చేస్తునే ఉన్నాయి
- అంకితం సామ్రాజ్యవాదులకు దొరలకు వ్యతిరేకంగా పోరాడే వారికో

29 నిజ జీవితం

- చరణం ఆకాశంనో స్వరం కేదు - పాతాళంలో నరకం కేదు
స్వరం-నరకం కలిపితేనే - నిజ జీవితం ఈ జీవితం
చూడొకంనోనే అసలు జీవితం - మన జీవితం - ఈ జీవితం
- చరణం వేళ్ళ వెంట తిరగ బోకురా - వేమన వోలె వగచిపోకురా
జననం - మరణం నిజం నిజం - జయాపజయం దైవాదీనం
కష్టంనో కరిగిపోకురా - సుఖాలనోనే తీలిపోకురా
క్షయం - సుఖము కలిపితేనే - నిజం నిజం నిజ జీవితం
- చరణం బ్రతుక బాటం పీజీలేరా - నాలుగు పడియల నాటకమేరా
లో ఉంది నిదు కాదురా - నాలో ఉంది నాది కాదురా
నీదంటూ ఏదీ కేదురా - నాదంటూ అసలు కేదురా
నిది నాది కలిపితేనే - నిజ జీవితం - మన జీవితం
- చరణం గాలి పీచుతే గడియ ఉండదు - నీరు తాగితే నిమిషముండదు
కుడిచినదెల్ల కుళ్ళిపోవురా - విడిచినదెల్ల మళ్ళిరాదురా
నూరేళ్ళున్నా వేరు తప్పుదు - వేయేళ్ళున్నా చావు తప్పుదు
చావు బ్రతుకులు కలిపితేనే - నిజ జీవితం - ఈ జీవితం
- చరణం దయ్యం కేదు భూతం కేదు - ఆత్మలేదు అంతరాత్మ కేదు
జీవాత్మ పరమాత్మ అంతం కేదు - బ్రహ్మనో పడి బ్రతుక వోకురా
కాలజ్ఞానం చదువుకొమ్మరా - బ్రహ్మాండాన్ని తెలుసుకొమ్మరా
ఆదిలేదురా అంతం కేదురా - ఆది అంతం కలిపితేనే నిజ జీవితం ఈ జీవితం
- అంకితం క్షు సుఖాను కలనోని క్షయచేవారికి

30 ముద్దుర ముద్దు

- పల్లవి   వద్దుర వద్దు - వద్దుర వద్దు
 వద్దుర వద్దు - అసలొద్దుర వద్దు
- చరణం   కాశ్మీరులో మిలిటెంటు - పంజాబులో టెర్రరిస్టు
 ఆంధ్రాలో నక్సలిజం - అస్సాములో అతివాదం
 ఉచ్చాతుల్పా తీవ్రవాదం - ఉనిగొలిపే ఉగ్రవాదం   - వద్దుర వద్దు
- చరణం   కుల కలహం మత కలహం - బాషా విబేదం బానిస విదానం
 ప్రాంతీయ తత్వాలు - జాతి వర్గ విబేదాలు
 ఆర్థిక అసమానతలు - స్వార్థబరిత పాలనలు   - వద్దుర వద్దు
- చరణం   ఎ కే లో తూటాలు - పోలీసుల లారీలు
 ఇన్‌ఫార్మర్ ఉరుకులాట - ఎన్‌కౌంటర్ పీకులాట
 అమానుషపు కృత్యాలు - అమాయకుల హత్యలు   - వద్దుర వద్దు
- చరణం   సాటుమాటు నాటు బాంబు - హైటెక్ రిమోటు బాంబు
 ఆర్డియెక్స్ జిలెటిన్‌స్టిక్స్ - అడుగడుగున ప్రాణ గండం
 ప్రజలు ఎలే రాజ్యంలో - ప్రాణాలతో చెలగాటం   - వద్దుర్న వద్దు
- చరణం   ఈ దేశం మన దేశం - మన దేహం మన ద్యేయం
 సమత మమత సమానత - సమ బావం హితవాదం
 గాందీజం బుద్ధీజం - ప్రజాస్వామ్య సోషలిజం
 గాందీజం బుద్ధీజం - ప్రజాస్వామ్య సోషలిజం
 ముద్దుర ముద్దు - ముద్దుర ముద్దు
 ముద్దుర ముద్దు - ముద్దుర ముద్దు
- అంకితం   ఉగ్రవాదాన్ని వ్యతిరేకించేవారికి

3 1 ఆకలి మంటలు

- స్వవి ఉయ్యూ ఉయ్యూ ఉయ్యూ - ఊయ్యల జంపాల ఊగాలే
ఉయ్యూ జోరుగ ఊగాలే - దేశాన్ని సక్కంగ నడపాలే
- చరణం గొరుకో పొడవంగా తేవాలే - మోట కట్టి నీరు ఎట్టాలే
సుక్కపొద్దుకాడ తేవాలే - మట్టి ఒండ్లు మనం కొట్టాలే
కోడి కూయంగా తేవాలే - తట్ట పార వేత పట్టాలే
పొద్దుపొడవంగా తేవాలే - నాటు పెట్టంగా పోవాలే
పంటలు బాగా పండాలో - ఎండిన డొక్కలు నిండాలో - ఉయ్యాల
- చరణం ఎలగటి నాగండ్లు కట్టాలే - దుక్కులు బాగా దున్నాలే
బరద నాగండ్లు కట్టాలే - తరి బూములన్నీ దున్నాలే
నీరు పోసి నారు పెంచాలే - మళ్ళు కట్టి నాటు పెట్టాలే
కరువు తీర సాగు చేయాలే - కడుపు నిండ తిండి పెట్టాలే
అంతట బూములు దున్నాలే - ఆకలి మంటలు అపాలే - ఉయ్యాల
- చరణం మిట్టమద్యాపూం ఉయ్యూలో - నట్టనడి రాతిరి ఉయ్యూలో
తేడాలు లేకుండ ఉయ్యూలో - కాపలా కాయాలి ఉయ్యూలో
పగలంత పక్షులు ఉయ్యూలో - రాత్రంత పందులు ఉయ్యూలో
ఆపైన దొంగలు ఉయ్యూలో - దోచుకుపోకుండా ఉయ్యూలో
కంటిరెప్పులాగ ఉయ్యూలో - కాపలా కాయాలి ఉయ్యూలో - ఉయ్యాల
- చరణం అకాల వర్షాలు ఉయ్యూలో - గాలి దుమారాలు ఉయ్యూలో
ఉరుములు మెరుపులు ఉయ్యూలో - ఎడుగులు రాలంగ ఉయ్యూలో
సావుకు ఎదిరించి ఉయ్యూలో - సాగు చేయ్యాలల ఉయ్యూలో
చదువు కుంటేనేమి ఉయ్యూలో - సాగుచేసేటోడే గొప్ప ఉయ్యూలో
వ్యవసాయమంటే ఉయ్యూలో - ఎగతాళి చేయ్యకు ఉయ్యూలో - ఉయ్యాల
- ఆంకితం వ్యవసాయదారులకు బూసంస్కరణ మరియు బూ పరిమితి చట్టానికి

32 హోషియార్

- పల్లవి హోషియార్ హోషియార్ బంగారక్కొ
ఓట్ల కోసం వస్తున్నాడు దొంగ కుక్కొ
- చరణం కోట్లు కూడబెట్టుకొని - దొంగనోట్లు పట్టుకొని
దొంగ ఓట్లు వేస్తుంటాడు - దొరలాగ చూస్తుంటాడు
నాటు సార నోట్లే బోసి - ఓట్లు లాగ చూస్తుంటాడు - హోషియార్
- చరణం పక్కాఇండ్లు కట్టిస్తానంటు - పరుపులు పరివస్తానంటు
బంజరు బూమి పంచిపెట్టి - పట్టాలు ఇచ్చిస్తానంటు
గాలి మాటలెన్నో చెప్పి - గాలికి నిన్ను వదిలేస్తాడంట - హోషియార్
- చరణం నిన్ను నన్ను విడదీసి - నిప్పు నడుమ ఎక్కిస్తాడు
దొంగ ఎత్తు లేస్తాడు - దొంగ నాట్యమాడుతాడు
నీ కాళ్ళు మొక్కమొక్కీ - నీ తాళ్ళు తెంచుతాడు - హోషియార్
- చరణం కిరాయిగాండ్ర తెచ్చిస్తాడు - కిరాయి బండ్రు తిప్పిస్తాడు
జోరు జొన్నలు తొక్కిస్తాడు - ఓట్ల ముందె కనిపిస్తాడు
అన్న ఐదేండ్ర దాక - కండ్ర బడక పోతుంటాడు - హోషియార్
- చరణం గద్దె మీద కూకుంటాడు - అప్పులెన్నో తెస్తుంటాడు
నడుములన్ని విరిచేస్తాడు - నడిరోడ్డున వదిలేస్తాడు
రేషన్ రేట్లు పెంచి పెంచి - కుక్క బతుకు చేస్తుంటాడు - హోషియార్

అంకతం దైర్యంగా ఓటు వేసేవారికి విశ్వాసంతో నీతి నిజాయితీలతో ఎవలందించే నాయకులకు
మరియు ప్రజా ఎత్తినీదులకు తమ ఓటు హక్కును సద్వినియోగం చేసుకొని దేశాన్ని రక్షించే ప్రజలకు
ఓటు ప్రార్థన హక్కు దేశ ప్రజల పదమ కర్తవ్యం దేశంలో ఏ ఒది శాతం ప్రజలు ఓటు వేయడం
లేదు కారణాల ఎన్నో అందరూ దైర్యంగా ఓటు వేసినాడే నిజమైన ప్రజాస్వామ్యం అంత వరకు
అప్రజాస్వామ్యం

1 తల్లి

సరికల్ వారు వరండాలో ఓ మంచంలో ఒక ఇరవై ఎండ్ల వయస్సున్న పేషెంట్ ఎమర్జెన్సీ ఆపరేషన్ చేసినా కాంప్లికేషన్తో రోజు రోజుకు క్షిణిస్తూ పడి ఉన్నాడు డాక్టర్లు చూస్తున్నారు రౌండ్స్లో ఎద్ద డాక్టర్ గారితో పాటు చిన్న డాక్టర్లు నస్తర్లు అందరు బయలు దేరుతారు ఒక్కొక్క బెడ్ను వారికి కావసిన మందులు తిండి తిప్పలు అన్ని చూడాలి సాఫ్ట్ పెద్ద డాక్టరు డబ్బిచ్చినవారిని వి ఐ ఎ ఎను రికమండేషన్ ఉన్న పేషెంట్లను మాత్రమే చూసేవాడు మిగితా డాక్టర్లు తమకు అంతో ఇంతో ఇచ్చుకున్న వారిపట్ల శ్రద్ధ చూపుతూ వైద్యం అందిస్తు ఉండేవారు నస్తర్లు కూడా ఎంతో కొంత ఇచ్చుకునే వారికి బ్రెడ్డు గ్రుడ్డు పాలు-పండ్లు పంచేవారు ఎ దిక్కులేని ఈ పల్లెటూరి పేషెంట్లను మాత్రం చిన్న డాక్టర్లు హాస్పిటల్ను స్టూడెంట్ నర్సులు తమకు తోచిన విధంగా సేవ లందించే వారు ఎలాగూ ఈ పేషెంట్లు బ్రతుకడు కాబట్టి రౌండ్స్లో అందరి అంటెండెంట్స్ని బయటికి వెళ్లగొట్టే వారు 12 గంటల తర్వాత లోనికి వదిలేవారు ఓ పండు ముసలమ్మ వంగిపోయిన నడుము చేతి కర్రతో తన కొడుకు అయిన ఆ పేషెంట్ దగ్గరకు వచ్చేది తను కొనుక్కొచ్చిన పదార్థాలను వానికి తినిపించి స్టూడెంట్ నర్సులు రహస్యంగా తెచ్చి ఇచ్చిన బ్రెడ్డు గ్రుడ్డు తినిపించేది వాచ్మెన్ వచ్చినప్పుడు మంచం క్రిందనో తలుపు చాటునో బాత్రూంలోనో నక్కిదాక్కునేది. కేదా ఓ ఆరాణా ఇచ్చుకోవలసందే ఆసుపత్రిలోకి రావాలంటే అరాణా లేక ఒక రూపాయి సమర్పించుకోవలసందే వార్డుబాయ్ బెడ్ పాన్ తెస్తే అయిదు రూపాయలు మాత్రం డబ్బా తెస్తే రెండు రూపాయలు డ్రెసింగ్ చేస్తే డ్రెస్పర్కు పది రూపాయలు మామూళ్ళు ముట్తెచ్చవలసందే తల్లి పండు ముసలమ్మకు తిండి కేదు బయట బిచ్చమెత్తుకొని వీళ్లందరికి పంచుతూ తన కొడుకు బ్రతుకుతాడని ఆశతో పొద్దంతా బిచ్చమెత్తుకొని రాత్రంతా కళ్ళలో వత్తులు వేసుకొని చూస్తుంది కొడుకు రోజు రోజుకు క్షిణిస్తూ ఎముకలు తోలు మిగిలిపోయాయి కళ్ళు అగాదంలోకి వెళ్ళిపోయాయి మల మూత్రాలు మంచంలోనే ఇప్పుడో-రేపో అంటూ రెండు నెలలు దాట వస్తుంది వృద్ధురాలు రోజు ఆసుపత్రి లోనికి బయటకు వస్తు బిక్షమెత్తి సంపాదించిన డబ్బుతో రోజులు దొర్లిస్తుంది కొడుకు తప్పుక బ్రతుకుతాడని ఆశతో మామూలుగా రోజూ వచ్చినట్లే తన కొడుక మంచం దగ్గరికి వచ్చి చూసింది. కొడుకు మంచంలో లేడు అమ్మా నా కొడుకు ఎవ్వరైతే? చెప్పండమ్మా అని సిస్టరను అడిగింది వాడా? ఉదయమే సచ్చిపోయిండు శవాల గదికి పంపించామని పెద్ద స్టర్లు చెప్పింది వృద్ధురాలు గొల్లున ఏడుస్తూ శవాల గది దగ్గరకు వెళ్ళింది కుమారుని శవంగాని ఆచూకి గాని తెలియలేదు శవం శవాల గదిలోలేదు తల్లికి గుండె గుబేలుమంది ఒక్కడే కొడుకు భర్త లేడు ఊరిలో తన వారు ఎవ్వరు లేరు ఊరి బయట ఒక గుడిసె తప్ప సర్వం అంత ఆ కుమారుడే వాడు పోతే ఎ ఆదారమూ లేదు తను

ఒంటరిగానే జీవించాలి ఏమైతేనేమి కుమారుని శవం కనిపించలేదు వెతుకుతూ మళ్ళి వార్డుకు వచ్చింది నస్తర్లను డాక్టర్లను వార్డుబాయ్లను మళ్ళీ మళ్ళీ అడగింది అయినా ఎవ్వరూ పట్టించుకోలేదు కొడుకా కొడుకా అంటూ వార్డు వార్డు మూల మూల అన్ని అంతస్తులు వెతికింది రోజంతా వెతికింది రాత్రైంది కనిపించలేదు తన కొడుకు కొడుకా అంటూ తిండి నీళ్ళు లేకుండా ఎడుస్తునే పరిగెత్త సాగింది వార్డు వార్డు రాత్రంతా వెతుకుతూ

అదే వార్డులో అర్ధరాత్రి రెండు నుండి నాలుగు గంటల ప్రాంతంలో వార్డు మరుగుదొడ్డిలో డాం డాం అంటూ పెద్దగా నాలుగు తుపాకీ దెబ్బలు వినిపించాయి నిద్రావస్థలో ఉన్న పేషెంట్లు లేచారు అంతా అలజడి పరుగులు ఉరకలు వార్డులో నుండి అంటెండర్లు డ్యూటీ నస్తర్లు చూస్తుండగానే అదే వార్డు నుండి ఓ యాబది సంవత్సరాల వృద్ధుడు పది మంది సహాయంతో చేతులకు బేడీలు గొలుసులు ఉండగానే నెంపాదిగా దీమాతో ఎ అడ్డంకులు లేకుండా ఆసుపత్రి నుండి అర్ధరాత్రి తప్పించుకొని వెళ్ళిపోయాడు అందరు తెల్ల ముఖం వేసి చూస్తూ ఉండిపోయారు అతనితో ఉన్న పోలీసు మాత్రం కనిపించలేదు తుపాకీ చప్పుడు వచ్చిన మరుగుదొడ్డి దగ్గరికి అందరు వెళ్ళి చూసినారు ఆ వృద్ధునికి కాపలా పెట్టిన పోలీసు చనిపోయి రక్తం మడుగులో పడి ఉన్నాడు పోలీసును చంప వృద్ధుణ్ణి తీసుకొని వెళ్ళిపోయారు తీవ్రవాదులు అంతా ఒక క్షణంలో జరిగిపోయింది

కొద్ది నిమిషాల్లో పోలీసులు పోలీసు కుక్కలు ఆసుపత్రి అధికారులు వార్తాపత్రికల వాళ్ళు పోటో గ్రాఫర్లతో క్రిక్కిరిసిపోయింది ఆసుపత్రి నుంచి టి.లు మప్పిపోలేదు ఆచూకీ క్లాలు వెదకటం మొదలు పెట్టారు తెల్లవారుతూ వచ్చింది వార్డు బాయ్లు ఆర్ యం ఓ లు హెల్త్ ఇన్స్పెక్టర్లు హడావిడిగా అడ్డదిడ్డంగా పడివున్న ఆసుపత్రి ట్రాలీలను సదరడం మొదలు పెట్టారు గేటు దగ్గర ఒక మూల ఒక ట్రాలీ ఉంది ట్రాలీ బాయ్ను ఎలిచి ఎదో ఉంది చూడు జాగ్రత్తగా అన్నాడు అధికారి సార్ ఇక్కడ ఒక డెడ్ బాడీ ఉంది వార్డు నెంబర్ పేరు వ్రాసి ఉంది నిన్నటి ప్రొద్దటి ట్రాలీవాళ్ళు వదలేసి వెళ్ళిపోయింద్రు మద్యాహ్నం డ్యూటీ వాండ్లు పట్టలేదు బాడీకావుగాండ్లు వసలు ఇవ్వలేదని ఈన్ని వదిలేసింద్రు సార్ అన్నాడు ట్రాలీబాయ్ వీడెందో నీతుమంతుడిలాగ ఆ సర్లే ఇప్పుడైనా ఆ డెడ్ బాడీని శవాల గదిలో మేసరాపో అన్నాడు ఆర్ యం ఓ హెల్త్ ఇన్స్పెక్టర్ను తిడుతూ ట్రాలీని తీయబోయాడు దీని క్రింద ఎదో మూట ఉంది అన్నాడు వార్డుబాయ్ అది వాడి తాలుకుదై ఉంటుంది దాన్ని కూడ శవాల గది దగ్గర ఎట్లు వాని తల్లి నిన్నంత వెతికి వెతికి తన కొడుకు గురించి అడిగి అడిగి పోయింది దాన్ని ఆ ముసలిదానికి ఇచ్చేయి అంటూ చెప్పి ఆ హెల్త్ ఇన్స్పెక్టర్ వెళ్ళిపోయాడు మూటలో ఎదైన ఉంటే దొబ్బెయిరా అన్నాడు ఇంకో వార్డుబాయ్ ఆర్ యం ఓ మరి ఇన్స్పెక్టర్ అటూ వెళ్ళగానే మూటలాగా

ముడుచుకన్న మాటను విప్పాడు బ్రాచీబాయ్ సార్ సార్ ఇది మాట కాదు ఇందులో ముడుచుకొని చనిపోయి ఉంది ముసలిది కటె సరుమకుపోయింది సార్ దీన్ని కూడ ఇన్నబోయ్ ఇక్కడే వదిలివేసండ్రు దీనితాన డెత్ పీటు లేదు ఎ వార్తో ఎమో అన్నాడు వార్డుబాయ్ అప్పుడే డ్యూటీకి వస్తున్న పెద్ద నర్స్ ఆ ముసలిదే వాని తల్లి అది కూడ చచ్చిందా ' అంటూ వెళ్ళిపోయింది నర్సు దాన్ని కూడ శవాల గదిలో వేసేయ్ దిక్కులేని శవాల రిజిష్టర్లో వ్రాసేయి అన్నాడు ఆదికారి వెతికి వెతికి కొడుకు శవాన్ని కనుగొన్నది ఆ ముసలి తల్లి రాత్రంతా ఎడ్లు ఎడ్లు ఎక్కడికి వెళ్లాలో ఎమి వేయాలో తెలియక కుమిలి కుమిలి రోజంతా తిండి లేక నీరు లేక శవాన్ని వదలలేక చలికి తట్టుకోలేక అదే బ్రాచీ క్రింద ముడుచుకొని పడుకొని కొడుకుతో పాటు విశాల విశ్వంలోకి వెళ్ళిపోయింది బ్రతికి బాగు పడాలని తను తన కొడుకుతో మళ్ళీ తన ఊరు తిరిగి వెళ్ళాలని ఎంతో ఆశతో ఓ పెద్ద ఆసుపత్రిలో చేరి క్రూర మృగాలు రాబందులు ఇక్కడా ఉంటాయని పీక్కుతింటాయని ఊహించలేక పోయింది ఆ తల్లి ఊహకందని లోకాలకెళ్ళి పోతామని ఊహించలేకపోయారు తల్లి కొడుకులు

ఓ వారం రోజుల తర్వాత ఆ గ్రామ సర్పంచ్ ముసలమ్మను వెతుక్కుంటు వచ్చాడు బుర్రమీసాలు మీసాలకు రంగు కొద్దిగా అక్కడక్కడ మిగిలిన తల వెంట్రుకలకు నల్లరంగు నీలి రంగు అంచు దోతి వింతగా ఉన్న లాల్చి బుజం మీద ఉన్న ఓ పంచా కుడి వైపుకు చెక్కిన దోతి చింగులు చేతిలో నగరెట్టు ప్యాకెట్టు తాగుబోతు నలు సర్పంచ్ డాక్టర్ మా ఊరి నుండి ఒక ముసలిది వచ్చింది ఇక్కడికి దాని కొడుకును నేనే పట్నం పంపించినా నెలకు పైన అయ్యింది దాని సంగతి ఎందో తెలుస్తేదు ఈ దవాఖాన అంతేదో తెలుస్తేదు ఎటునుంచి పోవాలో ఎటునుండి రావాలో బయటికి దారేదో తెలుస్తేదు ఆ ముసలిది ఏమైందో కూడ తెలుస్తేదు దాని కొడుకు బాగుండాడా? ఎమైయిండు? ఆ ముసలి దాని ఆస్తి అంతా ఓ తల్లి పంది పిల్ల పంది అన్ని ఎల్లలుపోగా ఆ రెండే మిగిలాయి ముసలిది పట్నం వచ్చేటప్పుడు ఆ రెండింటని నాకు అప్పచెప్పి ఇక్కడకు వచ్చింది తల్లి పందిని దొరగాని జీతగాళ్ళు చంపండ్రు వాళ్ళ పొలంలోకి పోతే ఎల్ల పందిని కుక్కలు చింపి సంపాయి ఆ విషయం చెప్పుదామని వచ్చిన అని అన్నాడు సర్పంచ్ ఇక్కడ కూడా అదే జరిగింది అన్నాను అది ఏంటో అర్థం కాలేదు సర్పంచ్ గారికి సరే మంత్రిగారితో పని ఉందంటు వెళ్ళిపోయాడు ఏదో తీరిక లేనట్టు ఎదో మునిగిపోతున్నట్టు తను లేకపోతే దేశం నాశనమైతున్నట్లు మరీ పోజా కొట్టి వెళ్ళిపోయాడు మా వాళ్ళు పోటీ పడి పోజా కొట్టారు మాకిది మామూలే అన్నట్లు

ఆంకితం దిక్కులేని వారిని తల్లలా ఆదుకునే వారికి తల్లి ప్రమకు

2 తండ్రి

సర్జికల్ వరండాలో ఒక వృద్ధ ముస్లిం పేషెంట్ అడ్మిట్ చేయబడి ఇరవై రోజుల నుండి వైద్యం చేయించుకుంటున్నాడు ఎనబై ఎండ్రకు వస్తే ఉంటాడు తన వెంట వృద్ధురాలైన తన బార్య డెబ్బయి ఐదు సంవత్సరాలుంటుంది ఇద్దరూ బీద పరిస్థితిలో ఉన్నట్లున్నారు వృద్ధుని జీర్ణకోశానికి క్యాన్సర్ గా నిర్ధారణ ఆపరేషన్ చేసి పరిస్థితి లేదు ఇంకా టెసులు జరుగుతున్నాయి తిండికే లేదు తన ఎల్లలు మెకానిక్ లుగా పని చేస్తున్నారు రోజూ ఓ గెన్నెలో అన్నం తీసుకొని ఇచ్చి పోయేవారు ఆసుపత్రి నుండి గ్రుడ్డు బ్రెడ్డు పండ్లు అన్నం వారికి దొరికేవి నిరాశ నిస్సహతో అంతిమ దశలో జబ్బు క్యాన్సర్ అని తెలిసి అన్ని ఆశలు వదులుకొని ఇంటికి పోలేక వృద్ధురాలైన బార్యచేత సేవలు అందించుకుంటు వార్డులో పడివున్నాడు మృత్యువు కొరకు ఎదురుచూస్తు అప్పుడప్పుడు వార్డుబాయ్ లు వాచ్ మెన్ లు ఇతరులు ఐదు పది లంచాలు అడుగుతూనే ఉన్నారు డాక్టర్ కు మాత్రం నిరాశే ఎదురైంది తమ దగ్గర ఉన్న శాంపుల్స్ మెడిసిన్ ఇచ్చేవారు ఒకటి రెండు నెలలలో ఆ వృద్ధ రోగి మరణిస్తాడు అది ఖాయం అది వారికి వారి కుటుంబీకులకు ఆసుపత్రి సిబ్బందికి తెలుసు డిచ్చార్జీ చేసి పంపించే పరిస్థితిలో లేడు ఇంటికి వెళ్ళితే మాత్రం తిండి లేదు వైద్య సహాయం కూడా ఉండదు అంటూ వృద్ధుడైన పెద్ద డాక్టరు వృద్ధునిపై అభిమానంతో వార్డులోనే ఉంచాడు ఆఖరు నిమిషం వరకు ఉండుమన్నాడు ఇలా రోజులు గడుస్తున్నాయి రోగి క్షీణిస్తున్నాడు అన్ని మరిచి పోతున్నాడు ఎవో జ్ఞాపకాలు ఉన్నట్లుగా ఎదో చెప్పాలని ప్రయత్నిస్తున్నాడు అస్పష్టంగా ఉండేది అర్థమయ్యేది కాదు బార్యకు కూడా కుచ్ బి బోల్తే మగర్ సమజ్ మే నహీ అతా అనేది బార్య అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తుండే వారు డాక్టర్లు పెద్ద డాక్టర్ ముందు ఈ వృద్ధ పేషెంట్ ను చూసి తర్వాత అందరిని చూసేవారు ఆ వృద్ధునిపై అభిమానంతో

ఓ రోజు ఆసుపత్రి మెయిన్ గేటులో నుండి ప్రభుత్వ వాహనం ఒకటి కేక వేసుకుంటు దూసుకు రాసాగింది వెనుక ముందు రెండు పోలీసు ఎస్కార్ట్ వాహనాలు ఓ గవర్నమెంటు వాహనం ఎద్ద అట్టహాసం నక్కూరిటీతో వచ్చి ఆగింది ఆసుపత్రి ఆవరణలో ఎవరో మంత్రి గారు వచ్చారనుకొన్నాం

పుల్ సూట్ లో ఉన్న ఆజానుబాహుడు వార్డు వైపు రాసాగాడు వెంట ఇద్దరు ట్రాన్స్ లేటర్లు వాడి బాషను అనువాదం చేయడానికి ముందు నక్కూరిటీ గార్డ్స్ వారందరి ముందు ఆసుపత్రి అధికారులు చకా చకా వార్డుకొచ్చారు ఎదో అడిగారు ప్రోఫెసర్ అవును

అన్నాడు ఆ పిండుని చూపించమన్నాడు వెళ్ళి అంతా ఎక్స్‌ప్లెయిన్ చేశారు డాక్టర్లు ఆ వచ్చిన వ్యక్తి దుబాయి అబ్బాస్ వృద్ధుణ్ణి చూసి అబ్బు అన్నాడు అంతే ' ఆ వృద్ధుడు అబ్బాస్ బేటా కబ్ ఆయా అని అన్నాడు వృద్ధుడికి కళ్లు కనిపించటం లేదు మాటతోనే గుర్తించాడు అబ్బాస్ అరబీలో ఎదో చెప్పాడు ప్రక్కన ఉన్న వృద్ధురాయి ఎదో అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తుంది డాక్టర్లు కూడా అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు అబ్బాస్ మాత్రం వెంటనే టైకోటు తీసివేసి వృద్ధుని పాదాలు పట్టుకొన్నాడు వృద్ధుని చేతులు పట్టుకొని అబ్బు అబ్బు అంటూ ముద్దు పెట్టుకున్నాడు వృద్ధురాలి అక్కున చేర్చుకున్నాడు బేటా అంటూ ఏడ్చింది వృద్ధురాయి అక్కడ ఉన్న వారికి అర్థం కాలేదు కాని ఏదో రక్త సంబంధమై ఉంటుంది అనుకొన్నారు అతను వృద్ధుని ప్రక్కనే ఉంటు సేవలు చేస్తున్నాడు అక్కడే ప్రక్కనే పడుకుంటున్నాడు మల మూత్రాలు ఎత్తిపోస్తున్నాడు తిండి తినిపిస్తున్నాడు ఏదో అడుగుతున్నాడు వృద్ధుడు ఒప్పుకోవడం లేదు ట్రాన్స్‌లేటర్స్ విసిగెత్తిపోయారు వృద్ధుడు మాత్రం ఆసుపత్రి తప్ప ఇంక ఎక్కడికి రానన్నాడు ట్రాన్స్‌లేటర్స్ ద్వారా ఓ రెండు గంటల సేపు ఏడుస్తూ చెప్పిన నిజం

వృద్ధుడు పాతపట్టణంలో యువకుడిగా ఉన్నప్పుడు రిక్తా త్రొక్కేవాడు ఒక బార్య ఏడుగురు పిల్లలు ఉండేవారు ఉర్దూ మీడియం చదువుకున్నాడు కొంత వరకు మాత్రమే కుటుంబాన్ని సాకడం కష్టంగా ఉండేది బ్రతకడానికి దుబాయ్‌కి కొందరు వెళ్ళుతుంటే తన కుటుంబాన్ని రక్షించుకోవడానికి వారితో కలిసి ఒక లేబర్‌గా దుబాయికి వెళ్ళాడు. అక్కడ నుండి డబ్బు ఇంటికి పంపించేవాడు పెద్ద కుటుంబం కాబట్టి తిండికి మాత్రమే సరిపోయేది. వృద్ధుడు దుబాయిలో వయస్సులో ఉన్నవాడు కాబట్టి అక్కడే ఓ స్త్రీతో నిఖా చేసుకున్నాడు వారికి నల్లరు సంతానం కలిగారు అయినా డబ్బు పంపిస్తున్నాడు దుబాయ్‌లో ఆర్థికంగా పుంజుకొని దనవంతుడైనాడు పిల్లలు చిన్న వయస్సులో ఉండగానే తనకు బార్యకు తరుచు పుర్వణలు వచ్చేవట అది హైదరాబాదుకు డబ్బు పంపించటం వల్లే తన కృషి వల్లే ఆర్థిక స్థోమత పెరిగిందట దుబాయి బార్య దుర్బాషలాడేదట వారిద్దరి మధ్య దూరం ఎరగసాగింది తనను హీనంగా చూసేదట ఆఖరుగా ఇంటి నుండి గెంటివేసి విధంగా చులకన చేసిన రోజు బరించలేక బారత దేశం తిరిగి వచ్చినాడట వచ్చి కూడా ముష్టి సంవత్సరాల పైన దాటిందని చెప్పాడు హైదరాబాదుకు వచ్చిన తర్వాత ఒక రోజు కూడ ఒక ఉత్తరం కాని ఒక వార్త కాని ఒక విషయం కాని ఇక్కడివి అక్కడ అక్కడివి ఇక్కడ తెలుపలేదట తెలుసుకోలేదట అక్కడ నుండి కూడా ఎ వార్తలు వచ్చేవి కావటం అంతే ముప్పది సంవత్సరాలు జరిగిపోయినావి

కాని అబ్బాసు మాత్రం తన తండ్రి వ్యక్తిత్వానికి ఉన్న విలువను తెలుసుకొని తండ్రిని పదే పదే అడిగేవాడట తల్లి చెప్పేది కాదట పూర్తిగా వృద్ధురాలైన తన తల్లి నలుగురు ఎల్లలు కలిసి తమ తండ్రి గురించి పదే పదే అడిగేవారట అయినా చెప్పేది కాదట ఒక రోజు తన తల్లి బద్దంగా దామకున్న తన తండ్రి పోటోను తల్లి తల దిండు క్రింద చూసాడట అబ్బాస్ పోటో వెనకాల తండ్రి అడ్డంలో హైదరాబాద్ అని వ్రాసి ఉందట అంతే తన తండ్రి ఎవ్వరో ఎక్కడుంటాడో వెదకడం మొదలు పెట్టారు పిల్లలు పాకిస్తాన్ లో ఉన్న హైదరాబాద్ అంతా వెతికారు కాని దొరకలేదు తమ తండ్రి

మరో హైదరాబాద్ ఆంద్రాలో ఉన్నట్లు తెలుసుకొని పాత నగరంలో అంతా వెతికాడు ఆఖరుగా ఆసుపత్రిలో ఉన్నట్లుగా తెలుసుకొని వచ్చానని చెప్పాడు అబ్బాస్ తను తనతోటి సోదరులకు తన తండ్రిని చూడాలని తపన మొదలైంది ఎ విదంగానైనా తమ వాలిడ్ ను చూడాలని నిర్ణయించుకొన్నారు తమ తల్లికి కూడా ఎమాత్రం తన భర్త గురించి తెలిసి ఉన్నట్లు అనిపించలేదు చాలా వృద్ధురాలైంది పండిపోయింది జ్ఞాపకాలు కూడా అంతంత మాత్రమే పోటో మాత్రం అతి జాగ్రత్తగా దామకుంది ఉన్నత స్థాయికి పెరిగిన పెద్ద కుమారుడు అబ్బాస్ పోటో ద్వారా అన్వేషణ మొదలుపెట్టాడు ఆఖరుగా తండ్రిని ఆసుపత్రిలో ఉన్నట్లు కనుగొన్నాడు

హమారే వాలిడ్ కో జిందా రఖే ఆప్ లోగ్ ఆప్ లోగోంకో బహుత్ శుక్రియా అన్నాడు అబ్బాస్ ట్రాన్స్ లేటర్స్ తెలుగులో ఇంగ్లీష్ లోకి తర్జుమా చేసి చెప్పారు మీ అందరికీ కృతజ్ఞతలు ఎలా తెలుపుకోవాలో నాకు తెలియడం లేదు నేను మళ్ళీ నా తండ్రిని చూస్తానని అనుకోలేదు ఆయనకు సేవ చేస్తానని నా జన్మకు పుణ్యం లభిస్తుందని నేనుగాని నా తమ్ముళ్ళు గాని అనుకోలేదు హమ్ బేటే-బేటీయా హమారే వాలిడ్ కో నహి దేఖా ఉన్ కా జిందగీ క్యా జిందగీ వ్హా మాలుమ్ నహీ హమ్ నే హమారే వాలిడ్ కో దేఖా బస్ ఔర్ క్యా - హమ్ ఖుష్ హై - బస్ హై హమారే లియో ఔర్ కుచ్ బి నహీ చాహిఎ ఆప్ సబ్ డాక్టర్ లోంగోకా మెహర్బనీ ఆప్ కో శుక్రియా అన్నాడు అబ్బాస్ ఆ తర్వాత తన తండ్రిని వేరే పెద్ద ఆసుపత్రికి తీసుకు వెళ్తానన్నాడు తండ్రి సీఎస్ఎంరా ఒప్పుకోలేదు ఇజ్జత్ సే జీనా వ్హా బేటా హమారా హిందూస్థాన్ మే హమారే రోగ్ హోర కరేగా బేటా అని అన్నాడు తండ్రి అబ్బాస్ బేటా చాలా బాద పడ్డాడు వార్డులో ఉంటూ తన తండ్రికి అన్ని రకాల సేవలందిచాడు తల్లిగా తండ్రిగా కొడుకుగా సర్వం తనే మలమూత్రాలు ఎత్తిపోస్తూ తిండి తినిపిస్తూ మంచం ప్రక్కనే పడుకుంటూ బెడ్ పాన్ మాత్రం డబ్బా మోస్తూ బట్టలు ఉతికి బట్టలు మారుస్తూ నిద్రావస్థలు మాని మందులు తిస్తూ తిండి మందులు తినిపిస్తూ

ఆన్యజన్ లాంటిని తనే ప్రక్కన కూర్చోని అందిస్తు తన సేవతో ఆసుపత్రి నబ్బందిని ఇతర పేషంట్లను ఆకర్షించాడు సేవ చేస్తే అలా చేయాలి కన్న ఋణం తీరుతుంది అని అందరు అనేవారు తండ్రిపైన ప్రేమ గౌరవం సేవా బావం ఎలా ఉండాలో వార్డు నబ్బందికే కాదు డాక్టర్స్ నబ్బందికే హాస్పిటల్ ఆదిష్ఠాన వర్గానికి కూడా తెలిసింది కావాలంటే అన్ని సదుపాయాలు చేకూర్చగలడు ఆర్థిక సహాయం అందించగలడు అతను తన దేశం దుబాయిలో తను ఒక మినిష్టర్ కాని తన తండ్రి మాట్టపైన తండ్రి ఇష్టంపైన తమ తండ్రి ప్రక్కనే ఉండ సేవలు అందించాడు

తండ్రి అంతిమ దశకు చేరుకున్నాడు అబ్బాస్ ఏడ్వసాగాడు చిన్న ఎల్లాడిలా తండ్రిని తన ఒడిలోనే పెట్టుకున్నాడు ఆ వృద్ధుడు తన వృద్ధురాలైన హిందుస్థాన్ బార్య చేయి పట్టుకున్నాడు దుబాయిలో ఉన్న బార్య పేరుతో పిలిచాడు అబ్బాస్ తుమ్మార వర్గాకోబి షసే దేఖ్నా అల్లా మేరెకో బులారహా వా అబ్ మేరెకో జానే కా వత్త ఆయా పై అంటూ కన్ను మూశాడు తండ్రి ప్రక్కన కుమారులు వృద్ధురాలు నిస్సహాయంగా చూడసాగారు ఏడ్వసాగారు డాక్టర్లు తమ ప్రయత్నాలు ఎమర్జెన్సీ మందులు ఇచ్చారు లాభం లేకపోయింది వృద్ధుని ప్రాణాలు అనంతంలోకి అల్లాలోకి వెళ్ళిపోయాయి అబ్బాస్ చిన్న పిల్లవానిలా ఏడ్వసాగాడు అరబ్బీలో ఎదో అంటూ వాలిద్ అబీ అబీ మాలుమ్ హువా అబి అల్లా కే పాస్ చలేగయా యా అల్లా అన్నాడు అబ్బాస్ అతి క్షుం మీద అబ్బాస్ ను ఓదార్చాం అబ్బాస్ వృద్ధురాలు తదితర కుమారులు కలిసి వృద్ధుని శవాన్ని తీసుకెళ్ళారు అందరు కలిసి అంత్యక్రియలు చేశారు తండ్రి ఆర్థిక బాధ్యతలు కుటుంబ సమస్యలు పరిష్కరించాడు అబ్బాస్ దుబాయి వెళ్ళేముందు ఆసుపత్రికి వచ్చాడు కొన్ని పూల దండలు గిఫ్టులు సెంట్ సీసాలు తీసుకొని మరీ వచ్చాడు అందర్ని పరామర్శించాడు హమారే వాలిద్ కో జిందా రఖా ఆప్ లోగ్ హమ్ ఆయేతక్ ఆప్ రోగోంకో అల్లాకో పిర్ ఏక్ బార్ శుక్రియా ఆదా కరతా హుఁ నహితో హమ్ హమారే జిందాగేమే హమారే వాలిద్ కో దేఖ్ నహీ సక్తాతా అంటూ పూలు అత్తరు సీసాలు గిఫ్టులు అందించాడు అందరికీ అబ్బాస్ మాత్రం మా అందరి హృదయాలలో బాధ్యత ఎరిగిన కుమారునిగా తల్లి తండ్రి సేవకు ఉదాహరణగా తండ్రి అంటే ప్రాముఖ్యం ఎమిటో తెలిపే ప్రేమ మూర్తిగా తండ్రి లేని ఎల్లల జీవితం ఎలా ఉంటుందో మా అందరికీ చెప్పక చెప్పిన పాఠమే అబ్బాస్ దుబాయి అబ్బాస్

బాధ్యతను మరచకుండా మరచిపోతాననే భయంతో అబ్బాస్ గిఫ్ట్ సెంట్ సీసాను ఆనాట నుండి ఈనాటి వరకు దాచిపెట్టుకున్నాను హృదయంలో ఆయన ఇచ్చిన అత్తరు

సీసాలో ఎనాడో అత్తరు ఆరిపోయింది అయినా ఈనాటిక దామకున్న ఆ సీసాలోనుండ
అబ్బాస్ ఆదర్శం సీసా మాత విప్పగానే తండ్రుల ప్రేమ గుప్పుమంటుంది - డాక్టర్ సాబ్
అప్ కా వాల్తా-వాల్తా కైసా వ్హా అంటూ వినిపిస్తూ ఉంటుంది తండ్రుల ప్రేమను జ్ఞాపకం
చేస్తూ ఉంటుంది

అంతం తల్లి తండ్రులను గౌరవించి ఆఖరు నిమిషం వరకు బాధ్యత మోపించి వారికి సుఖం
అందించే వారికి మరియు మా కమారులకు

3 గురువు

స్కూల్ పైనల్ పరీక్షలు పూర్తి అయినాయి రిజల్ట్ కొరకు విద్యార్థులు ఎదురు
చూస్తున్నారు వార్త రానే వచ్చింది క్లాసులో అందరు ఉత్తీర్ణులైనారు ఒక్కరు కూడ పెయిల్
కాలేదు సెంట్ పర్సెంట్ రిజల్ట్ ఆ జిల్లాలో ఆ స్కూల్ ప్రదమ స్థానంలో పేరు
సంపాదించింది ఉపాధ్యాయులందరికీ గొప్ప పేరు వచ్చింది కొందరు పస్ట్ క్లాసు వాలా
మంది నకండ్ క్లాసు తక్కువ మంది దర్డ్ క్లాసులో పాస్ అయ్యారు

ఎవరి సర్టిఫికేట్లు వారు తీసుకొని స్కూలును విడిచి వెళ్ళిపోతున్నారు మళ్ళి రాలేం
అంటూ ఇతర విద్యార్థులకు ఉపాధ్యాయులకు నమస్కరించి వీడ్కోలు తీసుకొని
వెళ్ళిపోసాగారు

ఒక విద్యార్థి ఆ స్కూల్లో పనిచేసే ఒక ఉపాధ్యాయుని ఇంట్లోనే ఉండి వారి దగ్గరే
తీని చదువు పూర్తి చేసుకొని నకండ్ క్లాసులో పాస్ సర్టిఫికేటు తీసుకొని వెళ్ళిపోతు గురువు
గారి పాదాలకు నమస్కరించి ఆశీర్వాదము పొందాలని గురువుగారిని వారి సతీమణిని
ఆర్థించాడు ఎ విదముగానైన వారి పాదాలకు నమస్కరించి వీడ్కోలు పొందాలని
కోరుకున్నాడు గురువు గారు వందన్నాడు ససేమిరా పాదాలకు నమస్కారం వలదన్నాడు
పంతులమ్మ గారు కూడా అలాగే అన్నారు ఎందుకు మీ పాదాలకు నమస్కరించకూడదని
మరీ మరీ ప్రశ్నించాడు ఆ విద్యార్థి వెంటనే గురువు గారి కేచి ఓరేయి ఇలా రా అంటూ
ఆ విద్యార్థిని బయటకు తీసుకెళ్ళి నాలుగు దిక్కులు చూపించాడు వాటి మధ్య మరో
నాలుగు దిక్కులు చూపించాడు ఎదురుగా సూర్యుడు పైన ఆకాశం క్రింద భూమి కనిపించే
చెట్లు పుట్ల చెత్తా అన్ని చూపించాడు ఈ కనిపించే ఈ విశాల విశ్వమే నీకు అసలైన
గురువు కనిపించే ప్రతి ఒక్కటి నీకు పాఠాలు చెప్పుతాయి ప్రతి మనిషి ఒక పుస్తకం
జాగ్రత్తగా నేర్చుకో

నేనే నీకు అసలైన గురువు అయినట్లైతే నాలో పూర్తి జ్ఞానం ఉన్నట్లైతే నీకు నూటికి నూరు పాళ్ళు మార్పులు అన్ని సబ్బెక్టులలో వచ్చి ఉండేవి నీకు అలా రాకపోవడానికి నీవు ఎక్కువ క్లాసులో పాసు కావడానికి కారణం నాలో ఉన్న లోపమే పూర్తి పరిజ్ఞానం లేకపోవడం కేసు నిజమైన పూర్తి జ్ఞానం ఉన్న గురువును కాను పాద నమస్కారానికి నేను గాని నా సతీమణి గాని అనర్హులం మాకు నమస్కరించు కాని మా పాదాలకు కాదు ఇక నుండి నీవు నేర్చుకోవలసింది చాలా ఉంది అని నచ్చజెప్పి ఆ విద్యార్థిని పంపించి వేస్తూ ఆ గురువు గారు ఇంకా ఇలా అన్నారు

ఎన్నట్లైనా ఒకవేళ నీకు పూర్తి పరిజ్ఞానము లభించిందని నీవు తలచినట్లయితే అప్పుడు నా దగ్గరకు రా అన్నాడు. అప్పటి వరకు నా పాదాలు తాకకు నీ చేతులు మలినం చేసుకోకు అన్నాడు ఆ గురువు గారు అప్పటి నుండి ఇప్పటి దాకా ముప్పు ఎళ్ళు గడిచి పై అంతస్తులు చేరుకున్నా ఆ విద్యార్థి పూర్తి పరిజ్ఞానాన్ని పొందలేక ఏదో ఒక తప్పు ఏదో ఒక లోపం ఏదో ఒక అర్థం కాని సమస్య అజ్ఞానంతో కొట్టుమిట్టాడు తున్నట్టు తలుస్తు ఆ విద్యార్థి జీవితం గడిచింది వృద్ధాప్యంలో ఉన్న గురువు గారు ఓ రోజు ఆ విద్యార్థిని కలిశాడు పరామర్శించాడు నీవు పూర్తి జ్ఞానాన్ని సంపాదించావా? అని ప్రశ్నించాడు గురువు గారు ఆ విద్యార్థి చప్పుడు చేయలేదు ఇంకెప్పుడు పూర్తి జ్ఞానాన్ని సంపాదిస్తావు? వయస్సు దగ్గర పడుతుంది కదా అన్నాడు గురువు గారు మళ్ళీ విద్యార్థి ఏ సమాదానం చెప్పలేదు మరెప్పుడు ఎవ్వరి పాదాలకు నమస్కరించకు ఒక్క బగవంతుడే పాద నమస్కారానికి అర్హుడు ఇంకెవ్వరు కాదు నీ చేతులు మలినం చేసుకోకు లేదా నీ తల్లిదండ్రుల పాదాలకు మాత్రమే నమస్కరించు నీ పాదాలకు ఇతరుల చేత నమస్కరించుకొని వారి చేతులను మలినం చేయకు అంటూ వాచిన కాలుతో నడవలేక నడుస్తు కర్ర సహాయంతో వెళ్ళిపోయాడు తనను తాను తెలుసుకున్న గురువుగారే గొప్ప నిజమైన గురువు గారు అలాంటి గురువు లభించటమే విద్యార్థుల అదృష్టం అలాంటి గురువులను ఆశ్రయించడం విద్యార్థుల బాధ్యత

అంకితం తనను తాను తెలుసుకొని బాధ్యతనెరిగి బావి తరం విద్యార్థులను తీర్చిదిద్దే ఉపాధ్యాయులకు, మా గురువు గారికి

4. మగ వేళ్ళు

ట్రీంగ్ ట్రీంగ్ । ట్రీంగ్ ట్రీంగ్ । ట్రీంగ్ ట్రీంగ్

హాలో ఎవరు?

Female Burns Ward నుండి Staff Nurseను మాట్లాడుతున్నాను సార్
ఎంటి?

కాలిన ఒకపేషెంట్ నుండి డయ్యింగ్ డిక్రెషన్ స్టేట్ మెంట్ తీసుకోవడానికి మెజిస్ట్రేటు
వచ్చారు డ్యూటీ డాక్టర్ మీరుండాలట రమ్మంటున్నారు - అంది సిస్టర్ అటువైపు నుండి

వెళ్ళాను - సర్టిఫై చేశాను కండిషన్ స్టేబుల్ గా ఉంది స్టేట్ మెంట్ రికార్డు
చేసుకోవచ్చని వచ్చిన లేడి మెజిస్ట్రేటు గారికి చెప్పాను

మీ పేరు

చెప్పింది

అడ్రస్

చెప్పింది

తల్లిదండ్రులు

చెప్పింది

పిల్లలు

ఇద్దరని చెప్పింది

ఎలా కాలింది?

స్త్రీ అంటుకుంది అని అంది

ఎన్ని గంటలకు? రాత్రి 10 గంటలకు అంది ఇంకా కొన్ని వివరాలు అడిగి స్టేట్ మెంట్
రాసుకుని నన్ను సంతకం ఎట్టమంది సంతకం చేశాను

ఒక నిమిషం అలాగే నిలబడి ఏదో అడగాలని అడగలేక ఇంకేమీ మాట్లాడక కళ్ళు
తుడ్చుకుంటూ వెళ్ళిపోయింది లేడి మెజిస్ట్రేటుగారు ఈ వార్డులో ముప్పుమంది కాలిన
వాళ్ళున్నారు అందరి స్టేట్ మెంట్లు ఇదే? స్త్రీ బస్టయ్యింది స్పష్టం కాలిందనే - ఇంక వేరే
కారణాలేవీ లేవా? అని గొణుక్కుంటూ వెళ్ళింది

ఎమ్మా అలా చెప్పావు? నాకేమో కాల్చుకున్నానని చెప్పావు వారికి అలా చెప్పావు
అన్నాను అవును అలాగే చెప్పాలి ఏం? నిజం చెప్పాననుకోండి మా వారిని అత్తమామలను
అడపడుచులను మరిదిని అందరిని వైండ్ అప్ చేస్తారు కాని - శిక్షలు మాత్రం పడవు
అంది

వార్డు వగైరగా అమ్మ నాన్న అన్నదమ్ములు చెల్లెలు ఇంకా మా వైపు వారే ఉన్నారు కాని మా అత్తవాం చెప్పి పెండి ఏ ఒక్కరూ లేరుకదా? నిజంగా యాభ్యుదయం అయితే వాళ్ళందరూ ఉంటారు కదా? మీకు తెలియదా? అంది కాలిన పేషంటు

అది సరే - అబద్ధం చెప్పావెందుకు అన్నాను నిజం చెప్తే ఎం లా...? ఎవ్వరికి లావం ఈ నిజం వల్ల? అంది పోలీసులకు లాభమా? లాయర్లకు లాభమా? జడ్జిలకా? ఎ లావమో తెలియదు కా? నిజం చెప్పి ఎం లాభం లేదు - అంది నిజం చెప్పానే అనుకోండి - నా ఇద్దరి ఎల్లల గతేం కావాలి?

మా అమ్మనాన్నల నన్ను పెంచి పెద్దచేసి వైద్యుర్ ఎడ్యుకేషన్ వదిలించి ఉద్యోగంలో చేర్చించి ఎద్ద ఎత్తున కట్టాలు ఇచ్చి గ్రాండ్గా ఎళ్ళిచేసి తరువాత కూడా పండుగలకు కాన్పులకు మా తల్లిదండ్రులే బాగా ఖర్చు పెట్టేసి వీళ్ళు చేసే Dirty Comments హాసామెంట్స్ బరిస్తూ ఉంటే నన్ను రోజు వేదిస్తుంటే మాన చూసి విని విని విసిగెత్తి పోయాను ఇప్పటికీ మా అమ్మనాన్నలే మా ఎల్లల్ని చూస్తుంటారు

అది సరే నిజం ఎందుకు చెప్పలేదు అంటే ఇవన్నీ చెప్తావెందుకు? - అన్నాను

అదే నేను చెప్పబోయేది - నిజం చెప్తే మళ్ళీ నేను బ్రతికుంటే మా అమ్మనాన్నల పైనే కదా నా బరువు. నేను ఏ విడాకులో పుచ్చుకొని మా స్త్రీ లోకం చేసే కామెంట్లతో మళ్ళీ రోజూ చావాలి ఆఫీసుల్లో అంత కంటే మారంగా ఉంటుంది అది ఆ ఎచ్చిన లేడీ మెజిస్ట్రేటును చూస్తే తెలుస్తుంది ఆవిడ నేను ఇద్దరం కలిసి వదువుకున్నాం ఆవిడ చరిత్ర కూడా నా చరిత్ర - ఆవిడ భర్త కూడా ఎద్ద ఆఫీసర్ - ఆవిడకు ఎల్లలున్నారు - విడాకులు తీసుకొని తల్లిదండ్రులకు అప్పగించి జీవచ్ఛవంలా జీవిస్తుంది - ఎచ్చిది ఎం లాభం? లా డీపార్టుమెంటులో ఉండి ఎం సాదించింది? అందాల రాశి అంది

అసలు ఎవర్ని అని ఎం లాభం ఇచ్చే వాళ్ళంటే తీసుకునేవారు కోర్కొలు - పడేవాళ్ళంటే కొట్టేవాళ్ళు తిట్టేవాళ్ళు కోర్కొల్లు సౌ బన్నయింది అంది అదే స్త్రీ తిరిగి కొడితే బరితెగించిందంటారు అసలు ఆడవాళ్ళదే తప్పు అంది

ఎంటా తప్పు? అన్నాను

కొడుక్కుకట్నం కావాలనే తల్లి స్త్రీయే కదా కూతురిక కట్నం ఇవ్వకపోతే ఎలా అనేది వాళ్ళే కదా అత్త ఆడబిడ్డలు కలిసి భర్తను ఉసికొలిపి నగవేసేది స్త్రీయే కదా? ఇంట్లో ఎప్పుడు ఉండేది - గొడవలు పడేది స్త్రీలే కదా - సమాజంలో ఉన్న సర్వం కళ్ళు కడగాలంటే స్త్రీలు ఏకం కావాలి - స్త్రీకి స్త్రీయే శత్రువు అనడం కొంతవరకు నిజం - సమస్యలు పరిష్కరించుకోక

పోవడానికి కారణం స్త్రీ అంటూ - అసలు ఈ సమస్యను ఎవరు కలిపటారోగాని - దాంతో పాటు ఒక అగ్గిపట్టె బలే - అవి మాత్రం స్త్రీ సమస్యలే కాదు పురుషుల సమస్యలు బలేగా పరిష్కరిస్తున్నాయి - అగ్గిపుల్ల రకరకాల స్త్రీలను వంటింటి నుండ గెంటిన్నాడే స్త్రీ శక్తి ఒకటౌతుంది అంతవరకు ఇదింతే అదంతే స్త్రీ కాలిందని స్త్రీను బదనాం వెయడం తప్ప

కాలేజీలో మేమిద్దరం వాలా గొప్పగా మాట్లాడేవాళ్ళం ఉపన్యాసాలు దంచేసేవాళ్ళం మేము వాలా దైర్యవంతులమనీ గర్వంగా చెప్పుకునే వాళ్ళం కాలేజీలో ఎ విదంగా సమస్యలను వరకట్నాలను పురుషాధిక్యతను ఎలా ఎదురించాలో ఉదాహరణలు స్పీచ్స్ ఇచ్చేవాళ్ళం సలహాలు కూడా ఇచ్చేవాళ్ళం స్వంత జీవితంలో దాన్ని ప్రాక్టికల్ గా ఎదుర్కొనేక పోయాము - అంది

నీకు ఎంతమంది ఎల్లలు అని అడిగాను

ఇద్దరు అన్నానుగా !

ఆడా? మగా?

అ ఎవరైతేనేం మగవాడైతే వేదిస్తాడు ఆడ ఎవరైతే వేదించబడుతుంది సమస్యైతే ఒకటేగా దానికి సమాదానం కూడా ఒకటే కదా - అదే ముల్లు + అరిటాకు = ఆడపిల్ల + అగ్గిపుల్ల అంటూ పేలవంగా నవ్వింది చాలా రాత్రింది మీరు వెళ్ళండి డాక్టర్ అంది అది సరే మీకు ఎల్లైందా అంది

అయింది

కట్నం తీసుకున్నారా?

నేను నలైంట్

నవ్వింది - మూల్గుతూ

నాకు బ్రతకడానికి దైర్యం లేదు - దానికి చావడాని దైర్యం లేదు పురుషులు ఏ దైర్యం చేయలేని పిరికిపందలు స్త్రీలు చేసే దైర్య సాహసాలను పురుషులు ఒప్పుకోరు ఇది ఇలా జరుతూనే ఉంటుంది వేదింపులకు సాదింపులకు ఆడవాళ్ళు తిరగబడనంత కాలం ఇది ఇలానే జరుగుంది

నేను More than 90% కాలాను నాల్గు రోజుల్లో నా పన్నెపోతుంది నెల తిరక్కముందే నా భర్త మళ్ళి ఎండ్లి చేసుకుంటాడు నా పిల్లలు వీధులపాలై పెద్దనాక నిజం

తెచ్చుకంటారు వాళ్ళు ఎప్పుడైనా మీ దగ్గరకు వస్తే సహాయం చేయండి - వారు కూడా ఇదే తరహాగా ఉంటే వదిలెయండి లేడి జడ్జి మళ్ళీ కనబడితే నానుండి నమస్కారం తెలుపండి అవునూ నాకు తెలియక అడుగుతా డబ్బు తీసుకొని పడుపు వృత్తి చేసే స్త్రీని వెళ్ళి అంటారు కదా? మరి వరకట్నం డబ్బు తీసుకొని కాపురం చేసేవాడిని మగవేళ్ళ ఆనకూడదా? అంటూ కోమాలోకి వెళ్ళింది అపస్మారకంగా మాట్లాడుతూ

ఇంతలో వార్డు ఆయా వచ్చింది సార్ ఇంకో కేసాచ్చింది సార్

ఏం కేసు? అన్నాను

కాలిందట

ఎట్లా?

స్టా బస్టయిందట - అంది

స్టాలు బాంబులై పేలుతున్నట్లు ఆ మంటల్లో స్త్రీలు కోడిపిల్లలై కాలిపోతున్నట్లు బర్న్స్ వార్డు కనబడసాగింది ఆ మంటల్లోకి మరొక కోడిపిల్లను వేసనట్లనిపించింది

డ్యూటీ రూముకు వెళ్ళాను - ఏదో తెలియని చికాకుతో

ఇది కదకాదు - స్వానుభవం

స్త్రీల సమస్యల సేకరణకు ద్వారం Female Burn ward అక్కడ నిజమైన కారణాలు లభిస్తాయి ఇది గమనించ దగ్గ విషయం బారత దేశమంతా బర్న్స్ వార్డు కాక ముందే మనందరం జాగ్రత్త పడాలి

అంకితం ప్రత్యక్షంగా పరోక్షంగా వరకట్నాలను ఎదిరించే వారికి

కొడుకుకు కట్నం తీసుకోను అల్లునికి కట్నం ఇవ్వను అంటూ ప్రతి తల్లి గట్టి నిర్ణయం తీసుకున్ననాడే వరకట్న హత్యలు ఆత్మహత్యలు వేదింపులు ఆగిపోతాయి స్త్రీలే ఈ సమస్య పరిష్కారానికి వాద్యత మోపించి తిరుగుబాటు చేవదీయాలి

5 వ్యాపారం

సార్ సార్ డాక్టర్ గారు - బాబ్బాబు రక్షించండి బాబు మా ఆవిడ ప్రమాదంలో ఉందండి ఎమ్మర్జెన్సీ ఆపరేషను చేయాలని ముగ్గురు డాక్టర్లు చెప్పారు చేయకపోతే ఎపెండిక్స్ పగిలిపోతుందట, ప్రాణం పోతుందట ఆరు గంటలలోపే చేయాలని మూడు రోజుల నుండి వెబుతున్నారు డాక్టర్లు ఆపరేషన్ చేసి మా ఆవిడ ప్రాణం రక్షించి పుణ్యం కట్టుకోండి

అంటూ ఎడుస్తూ విపరీతవై న వ నోవేదనతో మొరపెట్టుకోవడం జయపడి
అయోమయంలో పడి టెన్షన్తో ఉన్నాడా భర్త

రోగిని పరీక్షించి - మాడండ ఇది ఎప్పిండిక్స్ వావిపోయిన మాట నిజమే
ఆపరేషన్ చేయడం కూడా అవసరమే కాని అంత ఎవరై అయితే కాదు ఇది ఎక్స్పాట్
కాదు దీన్ని రెకరెంట్ ఎప్పిండిస్ అంటారు నింపాదిగా ఓ మాడు వారాల తర్వాతనైన
వేసుకోవచ్చు అవసరం పడితే వేద్దాం లేదా వదిలేద్దాం అన్నాను

కాదు కాదు సార్ సార్ ఇది ఆపరేషన్ చేయకపోతే ప్రమాదమే సార్ ఎలాగైనా
చేయండి అన్నాడు ఆ భర్త నిజమే తరువాతనైనా తప్పదు చేద్దాం అన్నాను ఇవ్వాళ్ళే
రేపో చేస్తానన్నాను కాదు ఇవ్వాళ్ళే ఇప్పుడే చేయమన్నాడు భర్త - మంచిది అన్నాను ఎంత
ఖర్చు వస్తుంది? అన్నాడు ఓ ఐదు లేదా ఆరు వేలు ఖర్చు రావచ్చు అన్నాను అదేంటి
సార్ ఐదు ఆరు ఎంటి పది పదిహేనువేలైనా పరవా కేదు చేయండి ఇంకా ఎక్కువే
అవుతుందని వాలా మంది డాక్టర్లు చెప్పారు ఖర్చుదేముంది? ముందు ఆపరేషన్ చేయండి.
ఆ తరువాత డబ్బుదేముంది ' ఓ పది అటో ఇటో అంటూ అడక్కముందే మొత్తం ఆరు
వేలు అడ్వాన్సు కట్టేశాడు

ఆపరేషన్ చేశాను పేషంటు క్షేమంగా ఉంది ఎడరోజుకైంది కుట్టుతీసి డిశ్చార్జి
చేశాను బిల్లు ఇవ్వమన్నాడు ఆరు వేలకు బిల్లు ఇచ్చాను కాదు కాదు నేను చెప్పాను
కదా పదిహేను వేలు అయినా ఇస్తామని పదిహేను వేలకే బిల్లు ఇవ్వండి అన్నాడు ఆ భర్త
ఆరువేలే అవుతుంది అంతకే బిల్లు ఇస్తానని చెప్పాను కావాంటే ఇంకో వేయి ఇస్తాను
గాని పదిహేను వేలకే బిల్లు ఇవ్వమని వేదించడం ఎందుకు ఇవ్వరు? అని వాదించడం
అతని అత్తగారు బావమరుదులను ఎవరితోను మాట్లాడనివ్వడం కేదు లోకి రానివ్వడం
కేదు వారి ముందు డబ్బు వ్యయం చర్చిండం లేదు కాని పదిహేను వేలు అవుతుందట
- అంటూ తగ్గించడానికి డాక్టరు గారితో మాట్లాడుతున్నాను పోట్లాడుతున్నాను అంటూ
వారికి చెప్పసాగాడు వారిని ఒయటకు పంపించి సార్ మీరు - పదిహేను వేలకు బిల్లిచ్చి
మొత్తం పదిహేను వేలు మా అత్తగారి నుండి తీసుకోండి నేను తరువాత వస్తాను
ఆరువేలు పోగా మిగతా డబ్బు తొమ్మిది వేలు నాకివ్వండి అన్నాడు భర్త

అదేంటి అలా అంటావు అంతప్రీమ వలకబోసి తొందరపెట్టి నీవు ఇవ్వకుండా
అత్తగారితో డబ్బు ఇప్పించి తిరిగి డబ్బు ఇవ్వమంటున్నావా? అదేమిటని నిలదీసి
అడిగాను అదంతా అనవసరం మీ డబ్బు మీకిచ్చాను నేను చెప్పినట్లు చేసి నా డబ్బు
నాకివ్వమన్నాడు అలా జరగదని ఖచ్చితంగా చెప్పాను ముందు ఆరువేలు అని ఇప్పుడు

ఎదిహేను వెను డమాండు చేస్తున్నాడని బైటవాళ్ళ విసేటటుగా అరవడం మొదలు ఎట్లాడు
జుర్దర్దగా నాదె త్తై నట్లుగా నట్లు పదిహేను వేల అత్తగారి వేత టేబుల్స్ ఎట్లంచి
అందరు ఒయటక వెళ్ళారు బిచ్చ రు చేసి ఎట్లండ సాయంత్రం వస్తాను అంటూ తన
వార్యును తీసుకొని వెళ్తారన్నాడు

ఈరోగా నా మచ్చు పరిపరి విదా ఆరోవనలోకి వెళ్ళింది ఇదేంటి ఇలా జరిగింది
బర్త గొప్పగా ప్రిమ నటించి బార్యు ఇదోరకమైన వ్యాపారం చేస్తున్నాడు ఇదంతా అతని
వార్యుక గా తల్లిదండ్రులకు గాని అత్తగారిక గాని తెలియదు ఆడవాళ్ళు ఎన్నోరకాల
వ్యాపారం చేస్తున్నారు పురుషులకం వైద్యం ఆసురాగా ఇదో రకమైన వ్యాపారం ఎలాగైనా
ఆ బార్యుకు న్యాయం జరగాలి నిజం తెలియాలి బర్తకు ఎద్ది చెప్పాలి మళ్ళీ ఇలాంటి
వేదింపు నాదింపు జరగకండా మాడాలి ఎం చెప్పేబా ఎంటుందని నేను నా బార్యు
ఆలోచించాం ఒక నిర్ణయానికి వచ్చాం

సాయంత్రం ఆవిడ బర్త వచ్చేలోగా అంతా సంగతి ఆపరేషన్ చేయించుకున్న బార్యుకు
అత్తగారిక వివరించాం మిగతా తొమ్మిది వేల అతని బార్యు ముందు అతడి అత్తగారికి
ఇచ్చి ఇద్దరి సంతకాలతో రోడ్డు తీసుకున్నాను వారిని తీసుకెళ్ళడానికి సాయంత్రం వచ్చాడు
బర్త వారందరి సమక్షంలో ఆ రోడ్డును ఆ బర్త చేతిలో ఎట్లాను నన్ను వంపేటంత కోపంతో
నావైపు చూసాడు - అందరూ అతని వైపు మాశారు ఆ తర్వాత వెళ్ళిపోయారు

అన్యాయం చేసినా అన్యాయం జరుగుతుంటే చూస్తూ ఊరుకోవడం కూడా
అన్యాయమే కాదా? ఇదో రకమైన వేదింపు

అంతం స్త్రీకి సమానత్వం కోరే వారిక స్త్రీకి అన్యాయం జరుగుతుంటే
ప్రతిమంటించే వారికి

వరకట్ట నిషేధ చట్టం జటిలంగా కఠినంగా ఉన్నప్పటికీ నేరాలు మారాలు జరుగుతూనే
ఉన్నాయి స్త్రీ చంపబడుతూనే ఉంది స్త్రీకి అన్యాయం జరుగుతూనే ఉంది

6 మాన కల్పం

ఓరోజు క్లినిక్‌లో పీషంటును చూస్తున్నాను ఒకరి తరువాత ఒకరు నెక్స్ట్ అన్నాను ఒక వృద్ధురాలు వెంట ఇద్దరు యువకులు - చెరోచేయి ఎటుకొని రోసిక్ వచ్చారు కూర్చోమన్నాను కూర్చుంది బాగున్నవా బాబు అంది నాకర్థం కాలేదు మీ అమ్మా-నాన్న బాగున్నారా? ఆ బాగున్నారు ఎదో పట్టంచుకోనట్లుగా క్లినిక్‌లో పీషంటు ఎక్కువగా ఉండటంచేత అలా అన్నాను పక్కకు వారి వైపు తిరిగి ఈ డాక్టరు విన్నప్పుడు నెక్టరు విరిగిపోయిన చొక్కవేసుకొని సీతయ్య గారింట్లో ఉండేవాడు మనింట ముందు నుండే బడక పోయేవాడు వారి ఇంట్లోనే తిని చదువుకోనేవాడు ఆయన చనిపోయిన తరువాత ఎక్కడ కెళ్ళాడో తెలియదు ఈ రోజు 40 సంవత్సరాల తరువాత చూస్తున్నాను అన్నది ఆయన బార్య రాదమ్మకూడా క్యాన్సర్‌తో నీ చేతిలోనే చనిపోయిదంటగా? అంది జానమ్మ

వెంటనే మీది ఎవూరు అన్నాను నేను చదువుకున్న బడ ఉన్న ఊరు పేరు చెప్పింది వెంటనే జానమ్మ కదా అన్నాను అవును పేరు జ్ఞాపకం ఉందా? అంది ఎందుకు లేదు? ఎలిచి పెసరకాయలు వేరు శనగకాయలు ఎటోదానివిగా అన్నాను అవీ ఇవీ కాసేపు మాట్లాడి రిపోర్టు చూశాను అందరు డాక్టర్లు ఇచ్చిన రిపోర్టు మళ్ళీ-మళ్ళీ చూశాను ఆవి Advanced Cancer అని చెబుతున్నాయి ఇంకా రెండు నెలల కంటే ఎక్కువ బ్రతుకదు అని ఆవిడకు చెప్పకూడదు ఈ ఇద్దరు ఎవరన్నాను మా ఆయన కొడుకులు అంది ఎ ఆయన అదే నేను వదిలివేసిన మొదటాయన అంది మరి రెండవ ఆయన ఏడ అన్నాను రెండవ ఆయనలు చాలా మంది లేండ అంది

ఆ మొదటాయన నా కళ్ల ముందు కనపడ్డాడు నిలవెడు మనిషి అమాయకుడు బార్య తప్ప మరో లోకం లేదు ఆయనకు ఈవిడ అందాల భరిణ నిజంగా అందాం ఒంగారు భరిణే ఊళ్ళో అప్పుడప్పుడే వయసొచ్చిన యువకుల నుండ వృద్ధుల వరకు స్రుతి ఒక్కరి హృదయాలకు గిలిగింత ఈవిడే ఈవిడ గురించి తెలియని వారులేరు ఉండేవారు కాదు ఓ కుగ్రామంలో అన్ని వర్గాల వారి హృదయాలు కదిలించివేసే అందాం రాశి ఉండడం అరుదు అందులో కొంత వదువుకుంది 4వ తరగతి పెయిల్ బర్త వదువురాని వాడు ఆజానుబాహుడు వ్యవసాయదారుడు అంతే ఇంటికి పొలానికి తిరగడం బార్య తప్ప వేరే ఎ విషయం ఆయనకు తెలిసేది కాదు వారిక ఒక కూతురు ఉండేది చాలా అందంగా ఉండేది తల్లి కూతుళ్ళు ఇద్దరు రోజూ శివుని గుడికి వెళ్ళేవారు సాయంత్రం అందరు బక్తులు వెళ్ళిపోయేవరకు గుడిలో ఉండేవారు పాప గుడి చుట్టు తిరుగుతూ ఆడుతూ పాడుతూ గెంతుతూ ఉండేది ఆవిడ మాత్రం బక్తితో

నిమగ్నమై పొద్దు పోయేవరకు గుడిలోనే ఉండేది బక్తుందరికీ అనుమానం వచ్చేది పూజారి శీర్షా శంకించేవారు అదే నిజమైంది పూజారికీ ఒక కొడుకు బార్య చాపాయింది ఆజానుబాహుడు అందగాడు బాగా చదువుకున్న పండితుడు అన్ని వ్యసనాలు ఉన్న వ్యక్తి బక్తుందరికీ అతనంటే అభిమానం ఆయన గుడికి వచ్చే వరకు బక్తులు అక్కడే కూర్చునేవారు నియమ నిబంధనలు పాటించేవాడు అందరికీ ఆప్తుడు దానం దర్శనం శివుని గుడి కార్యక్రమాలు బ్రహ్మాండంగా నిర్వహించేవాడు ఆవిడచేత తిరస్కరించబడ్డ కొందరు వారిద్దరినీ ఓ కన్నేసి ఉంచారు అంతే పట్టుపడ్డారు గుడిలో నివలింగం వెనుకాల అంతే దోరికపోయారు లైంగిక దురహంకారం నిండి ఉన్న మగపురుషులు చేసే గడబిడ గందరగోళం ఆజానుబాహుడైన వ్యవసాయదారునికి ఎక్కువగా చెప్పారు

రచ్చండ - పంచాయితీ తరన ఒరన కొందరు అటు కొందరు ఇటు ఆడవాళ్ళ ముక్కునవేళ్ళ కొందరు ముక్కు విరుపులు విరవడం తన్ను-తన్ను అనే వాళ్ళు కొందరు గుద్దు-గుద్దు అనే వాళ్ళు కొందరు కంట్రోల్స్ ఎట్రేని బర్తను తన్నాలని కొందరు కాదు బాగా ఒలిసి ఉన్నది దాన్నే తన్నాలని కొందరు కాదు కాదు ఆ పూజారి గాడ్ని తన్నాలని కొందరు అసలు తీర్మానం ఏం చేయాలో తెలియక ఎద్ద మనుషులు అందరూ పెద మనుషులే ఈ ముగ్గురూ మూడు వైపుల నిశ్చబ్దరంగా ఒకరి వైపు ఒకరు చూస్తూ అందరి వైపు చూస్తున్నారు ఏం చేయాలో వారికీ అర్థం కావడం లేదు ఎం నిర్ణయం చేయాలో అయోమయం

ఇంతలో జానమ్మ బర్త లేచి ఏంబడ్డాడు బీకరంగా కనిపించాడు అందరికీ ఎదో చేస్తాడని అనుకున్నారు అయ్యిందేదో అయ్యింది మనం ఇంటికీ వెళ్ళదాం రా జానమ్మా అన్నాడు బర్త అందరు నివ్వెరపోయి చూస్తున్నారు బార్యను వదిలేస్తాడనుకొన్నారు అదే మాట మళ్ళీ అన్నాడు అంతా నిశ్చబ్దంగా ఎం జరుగుతుందో మాద్దాం అని చూచేవాళ్ళు కొందరు ఇంతలో కుల ఎద్ద లేచి చెడిపోయినదాన్ని వదిలేయ్ అంటు బర్తను లాక్కుని వెళ్ళాడు ఇంకా కొందరు అదే న్యాయమని జానమ్మను చెవివేసి వెళ్ళిపోయారు మరి కొంతమంది అన్యాయమూర్తులు లేచి వెళ్ళిపోయారు పూజారి జానమ్మ అలాగే కూర్చున్నారు ఇంకా ఎవరైనా ఏ న్యాయం చెబుతారోనని అందరు చూస్తున్నారు ఒకడన్నాడు పూజారై ఉండి అన్ని తెలిసే దాన్ని చెడకొట్టాడు బర్త వదిలేసి వెళ్ళాడు దాన్ని ఇక చూసుకునే బాధ్యత పూజారిదే అన్నా డొకడు అక్కడే తొక్కుబిళ్ళ ఆడుకుంటున్న తన బిడ్డను ఎలిచింది జానమ్మ పూజారి వెంట నడుచుకుంటూ వెళ్ళారు తల్లి ఎల్ల పూజారి ఇంట్లోకి కాదు ఆయన ఇంటి వెనుకాలున్న గుడిసెలోకి ఆ గుడిసె మా బడ దారిలోనే

ఉంది జానమ్మ భర్త ఊరు విడిచి వెళ్ళిపోయాడు పూజారి మళ్ళీ పూజ మొదలెట్టాడు
యదావిదిగా గంటలు మ్రోగాయి 16 సంవత్సరాలు గుడూన్

జానమ్మ కూతురు ఎళ్ళీడుకొచ్చింది కూతురుక పళ్ళి చేయించి పూజారి తరపు
వాళ్ళ ఎవరు ముందుకు రాతేదు వదిలేసిన భర్త తానుక మనుషులు ఎవరూ రాతేదు
ముందుకు ఎళ్ళి కాతేదు ఎంతో మంది కాళ్ళా వేళ్ళా పడంది తల్లి కూతురు ఒకేలాగ
అందంగా ఉన్నారు మళ్ళీ ఉళ్ళో వాళ్ళ కళ్ళు ఆ ఇద్దరి మీదే పూజారి జానమ్మను
మనువాడలేదు కూతురు ఎళ్ళి విషయం వదిలేశాడు తల్లిక విసిగెత్తింది అంతే వాళ్ళిద్దరు
ఓ వారం రోజులు గ్రామంలో కనిపించలేదు ఎవరికీ తెలియదు ఏమయ్యారో - అందరు
వెతకడం ప్రారంభించారు ఎక్కడ కనిపించలేదు ఆత్మహత్య చేసుకున్నారనుకున్నారు

దగర్లో ఉన్న టౌనులో చదువుకుంటున్న ఈ ఊరి ఆనాడు వీడదీసిన కుల పెద్ద
ఈనాటి కామందుగారిబ్బాయికి అన్ని అవ లక్షణాలున్నాయ్ వ్యసనాల బానిస
మిసమిసలాడే వయస్సు నినిమా సెలు వాడి ఎండ్ల నిశ్చయమైంది ఎవ్వరితో? జానమ్మ
కూతురుతో అంతా ఆశ్చర్యము వాడి తల్లి తండ్రీకి ఇష్టం లేదు అయినా వాడికి ఇష్టమైంది
పెండ్లై పోయింది అల్లుడు కూతురు జానమ్మ అల్లుడి గారింట్లోనే కాపురం పూజారి
రావడం మానేశాడు ఎందుకో? పూజారిని జానమ్మ వదిలేసిందా? జానమ్మను పూజారి
వదిలేశాడా? ఎవరిక తెలియదు జానమ్మ కూతురు పళ్ళి ఎలా జరిగింది? పూజారిక
తెలియదు నియమ నిబంధనలు కట్టు దిట్టాలు కట్టుకానుకలు ఒప్పందం ఎమిటో ఎవరికీ
తెలియదు ముగ్గురూ ఒకే దగ్గరుంటున్నారు మూడు సంవత్సరాలు దాటింది కూతురు
నెల తప్పింది ఉళ్ళో వాళ్ళందరికి అత్తా అల్లునిపై అనుమానం ముక్కుమీద వేళ్ళు గుస
గుసలు కూతురుని వింతగా చూడడం - కూతురు రాగానే గుసగుసలు ఆపేయడం

కూతురుకి తల్లిపై కోపం అనుమానం అసహ్యం మనుమరాలు పుట్టింది తల్లిని
కూతురు ఇంట్లో నుండి వెళ్ళకొట్టింది భర్తను వెళ్ళకొట్ట లేక పోయింది తప్పు పట్టలేక
పోయింది తనకు విముక్తి కలిగిందని కూతురుకు న్యాయం జరిగిందని అంతరంగంలో
సంతోషిస్తూ కూతురుకు కృతజ్ఞత తెలుపుతూ నమస్కరిస్తూ కూతురికి ఈడు కాని మొగడకి
వీడ్కోలు పలికింది జానమ్మ దిక్కలేనిదై పోయింది ఊరు విడిచి వెళ్ళిపోయింది అంతే
ఎక్కడికెళ్ళిందో తెలియదు

ఈ కదంతా కళ్ల ముందు కనబడింది ఒక్కక్షణంలో ఇంతలో ఆ ఇద్దరు బాబులు
అదేంటి జమీలా బీ కదా నీ పేరు జానమ్మ అంటాడు? అన్నారు తెలుగులో జానమ్మ
ఊర్దులో జమీలా తేడా ఏముంది? ఎలా పిలుస్తే ఎం? అంది మాకు రకరకాల పేర్లుంటాయి
అని అంది

అది సరే ఈ ఇద్దరు బాబుల మీ ఆయన కొడుకులన్నావు మీ ఆయన బాగున్నాడా అన్నాను ఆ ఆయన అంది ఇద్దరూ పోయారట ఎవరు చెప్పారు? మా ఆయన బాధ్య వీళ్ళ తల్లి ఆవిడ నీకు ముందే తెలుసా? ఎలా తెలియదు? నేనే ఆవిడకు తెలుసు ఎలా వెతుక్కుంటూ వచ్చింది ఎందుకు? మొదట కూతురును కన్న తల్లి అసలు తల్లిట మా ఆయనకు నే కన్న నా కూతురే తన కూతురట అందుకే నేను ఆవిడ ఒకటేనట తన ఇద్దరు కొడుకులు నా కొడుక అంది నా అదృష్టం బాగుంది డాక్టరు తల కొరివి ఎట్లాడా? నా కిద్దరు కొడుకులు - నాకు ఇంకా ఎమి కావా? అంది జానమ్మ ఓ అయితే నీ జబ్బు నీకు తెలిసిందా? అన్నాను నేనే సుంహానిక ఓ క్యాన్సరుంటేదాన్ని నాకు క్యాన్సరే వస్తుందని నాకు బాగా తెలుసు వేళ్ళకు క్యాన్సరు అంటువ్యాది రాక ఇం కేమిస్తుంది? అంటు వ్యాదులు క్యాన్సరు వున్నప్పుడు దగ్గరికొచ్చి నా జబ్బేమిటిని అడగాలా? నాకొచ్చే జబ్బు మరొకరికి రాకుండా ఉండాలనే ప్రయత్నమే ఈ ఇద్దరు ఎల్లల తల్లి ఒకనాడు వేళ్ళ గృహానికి అమ్మబడ్డ అమయాకురాలు ఈవిడే నేను పంపించిన వీళ్ళ తల్లి మా ఆయన బాధ్యకు తప్ప నా కూతురుకు గాని మా ఆయనకు గాని పూజారిగారికి గాని మా ఊరి వాళ్ళకు గాని నేను బ్రతికి ఉన్నట్లు ఇంతవరకు తెలియదు ఈ ఒక్క తల్లికే తప్ప నేను ఏనాడో గతంలోనే గతించానంది జానమ్మ మరోసారి మరణించాలా? అంటూ కొద్ది రోజుల్లోనే మరణించింది క్యాన్సరుతో మరణించిన జానమ్మకు తన తమ్ముళ్ళు తలకొరివి ఎడ్తుంటే తన తల్లి ఇప్పుట వరకు బ్రతికుందని తెలుసుకుంది వెడన తన తల్లి మరో తల్లిని సృష్టించి తన తండ్రి దగ్గరకు చేర్చింది తన మానాన్ని కట్టుంగా చేసి తన ఎండ్ల చేసింది తన తల్లిని ఇప్పుడే తెలుసుకుంది జానమ్మ కూతురు అమ్మను చూడాలని పరుగెత్తింది అప్పుటికే జానమ్మ కాలి బూడిదగా నిలిచింది శ్మశానంలో బూడిదను చూస్తు నిలబడ్డాను నావెనకాల కొన్ని మాటలు వినపడ్డాయి ఆడదానిక ఆడదే శత్రువు ఆడదాన్ని రక్షించేది ఆడదే మగవాన్ని రక్షించేది ఆడదే ఎందుకంటే ఆడ - మగకు జన్మ ఇచ్చేది ఆడదే ఆడది అనుకుంటే సాధ్యం కానిది ఎమిటో? అనటం వినబడంది ఇది జరిగింది జరిగినట్లుగా చెప్పిన కద ఇందులోని పాత్ర పేర్లు వ్రాయలేదు ముఖ్యపాత్ర పేరులో ఒక అక్షరం తీసువేసి జానమ్మ అని పేరు పెట్టాను జానమ్మ ఆత్మకు శాంతి కలగదేమో - కాదుగుకాక

స్త్రీ వేళ్ళగా మారడానిక ఎన్నో కారణాలు మగవారే కొంతవరకు బాధ్యులు

అంతం వేళ్ళ వృత్తి నుండి విముక్త పొందేవారిక విముక్తి కొరకు పోరాటం వేసేవారిక స్త్రీ గౌరవించేస్తామకు

వరకట్నం విశ్రాంత రూపం తాల్చుతుంది - ప్రతి వస్తువు వరకట్నంగా మారుతుంది ఈ విషయంలో మానవత జాగ్రత్త మౌనం

వేళ్ళ వృత్తి నుండి స్త్రీ రక్షించేదే స్త్రీ - పురుషుడు కాదేమో

7 మరోజన్మ

మానవుడు తెలివి మీరి ఈ భాగాన్ని కాపాడుకోవాలి అంటే తన నాశనమైపోతాడని ఊహించే బగవంతుడు వృక్షాలను వన సంపదకు కవచంగా ఉంచాడు అది తెలుసుకోక అబివృద్ధి అనే మైకంలో తోటి ప్రాణ జన వృక్షాలను నిర్దాక్షిణ్యంగా హత్య చేస్తున్నాడు కానీ వృక్షం మాత్రం మారవుని మనుగడకు ప్రతిప్రాణ రక్షణకు ప్రతి క్షణం తన జీవితాన్నే అంకితం చేసి నిరంతరంగా సేవ అందిస్తూనే ఉంది

పనిపాపలను తన ఒడిలో ఊయలూప తల్లిగా వ్యవసాయంలో నాగలిరూపంలో - తండ్రిగా బడలో బెత్తమై బయబక్తులు నేర్పే గురువుగా వృద్ధాప్యంలో క్రుంగుతున్న వెన్నెముకకు వేతికర్రగా తోడు నిలిచి దైర్యానిస్తోంది వృక్షం

కనువిందైన కట్టడాలు చిత్రాలు కళా ఖండాలు నుండి కాటిలో కర్రపేడు వాడె వరకు కూటి నుండి కాటి వరకు వైద్యునిగా రోగికి వైద్యాన్ని ప్రసాదించి సహకరించి మొలక నుండి మహావృక్షాల వరకూ కాలుష్యాన్ని జీర్ణించుకుని పశువుకు శిశువుక ప్రతి ప్రాణికి ప్రాణవాయువును ప్రసాదిస్తోంది వృక్షం

వేడి నుండి మనిషిని కాపాడి వర్షాలను రప్పించి ప్రతి ప్రాణికి ఆహారాన్ని సమకూరుస్తోంది తన శరీరాన్ని అర్పించి సప్తస్వరాలు పలికించి మానవుణ్ణి సంగీత విద్యాంసులుగా తీర్చిదిద్ది సకల కళలకు ఆదారమై కళాపోషణ చేస్తోంది రాయి విసిరితే పండు విసురుతుంది కూడు గూడుకు ఆదారంగా నిలుస్తుంది కొమ్మ విరిచితే కొంప ఏర్పింది వృక్షం మన ఒక్కదేశంలోనే వెటు పూజింపబడుతుంది మరో జన్మంటు ఉంటే ఈ పవిత్ర బారతదేశంలోనే మళ్ళీ మళ్ళీ పుట్టించమని బగవంతుని కోరుకుంటాను అది ఎదో ఒక చెట్టుగానో లేక వృక్షాన్ని ఆశ్రయించే ప్రాణులుగానో

మంచి గందపుచెక్కలతోనే తమ అంత్య క్రియలు జరుపాలనే జాతినేతల విపరీతపు కోరికలను మౌనంతో స్వీకరించి వారితో సహగమనం చేస్తుంది వారి చివరి కోరికలను తీరుస్తుంది బారతస్వాతంత్ర్య పోరాటంలో మహాత్మునికేతి కర్రగా ఉద్యమంలో పాల్గొన్నది జాతీయ జెండా ఉవ్వెత్తున ఎగరడానికి ఉపయోగపడింది

ఇంతటి నిస్వార్థజీవి వృక్షం - వృక్షాన్ని రక్షిద్దాం - పర్యావరణాన్ని పరిరక్షిద్దాం - తోటిప్రాణి రక్షణే ప్రపంచశాంతికి మూలం వృక్షాన్ని మనం రక్షిస్తే - వృక్షం మనని రక్షిస్తుంది దర్మ రక్షతి రక్షత - వృక్షో రక్షతి రక్షత

నినాదాలు

చెట్లు మనిషికి ఆయువు పట్టు వృక్షం ఒక కళాఖండం
వన రక్షణే జన రక్షణ చెట్లు ప్రగతిక మెట్లు

అన్ని సంపదంకన్నా - వన సంపదే మిన్న
 వనాలు కాలుష్యానికి సమాదానాలు
 మనిషి చస్తే మట్టి - మాను చస్తే మృదంగం
 వృక్షమే వర్షాదారం వృక్షం కళాస్వరూపం
 మానుకు మతం లేదు చెట్లు అంతుపట్టని నిజాలు
 నాగరికతా చిహ్నం చెట్లు చెట్లను హత్యవేయకండి
 ఆకుపచ్చదం - ఆహ్లాదకరం కొబ్బరి చెట్లు కొడుకుతో సమానం
 పోష వాయును అస్వాదించి - వ్రాణవాయువును ప్రసాదిస్తుంది చెట్లు
 వృక్షాన్ని రక్షించడం ఒక లక్ష్యం వృక్షమే ఒక్కి
 చెట్లు సంస్కారానికి మెట్లు చెట్లు సంస్కృతికి మెట్లు
 వనాలే మన ప్రాణాలు వృక్షాలు - వర్షాలు కురిపిస్తాయి
 వృక్షాలు ప్రకృతి సౌందర్యాలు వేప చెట్లు అమృత వర్షిణి
 వృక్షో రక్షతి రక్షిత - వృక్షాన్ని రక్షిస్తే వృక్షం మనను రక్షిస్తుంది
 నిస్వార్థ జీవి వృక్షం వృక్షాలు దైవ స్వరూపాలు
 వృక్షం ఒక శృంగారం వృక్షం ఒక చిత్రం వన లక్ష్మీ దనలక్ష్మి
 ిర్మల మనసుకు పట్టు - నిస్వార్థ జీవి చెట్లు
 చింత వచ్చినా పులుపు చావదు - పులుపు వచ్చిన పురుషుడెందుకు
 చెట్లు నీడే తల్లి ఒడి రాయిని విసిరితే పండును విసురుతుంది వృక్షం
 వృక్షం ఒక ఖజురహో చిత్రం కొమ్మ విరిచితే కొంప అవుతుంది
 The tree is the Answer to the Global pollution
 Love the trees and save the trees
 He who saves the trees is the civilised
 The Tree is the symbol of Civilization
 Trees are lungs of the Nature
 Trees breath for us

మానవుని రక్షించేవారికీ, ఆకుపచ్చ దనాన్ని సంరక్షించే వారికీ ఆంకితం

ప్రపంచంలోనే మొదటి ప్రయోగం వృక్షకళ చాయా చిత్ర ప్రదర్శన (రవీంద్రబారతి)
 శ్రీ కె.వి. రమణాచారి ఐ ఎ ఎస్. (కల్చరల్ సెక్రటరీ ఆంధ్ర ప్ర) సౌజన్యంతో వారికి
 ప్రత్యేకమైన కృతజ్ఞతలతో వెయ్యి కరపత్రాల పంపణ
 కార్యక్రమానికి అతిథులు శ్రీ ఎ. మాదవరెడ్డి ఆరోగ్య శాఖామాత్యులు
 శ్రీ రామసుబ్బారెడ్డి ఆంధ్ర శాఖామాత్యులు శ్రీ రాజన్ నాబు ప్రముఖ వాయాచిత్ర కళాకారులు
 సమక్షంలో ప్రబుత్వమే మేటన మూడు రోజుల ప్రదర్శన ప్రచుత్వం నుండి రూ॥ ౧౦౦౦/- ల
 పారితోషికం పొందిన కళ జనవరి 1994 చెట్టులో శృంగారం వాలా ఉంది - నవారె

8 కళలు కల్లలైన వేళ ! - శిల్పులు శిలలైన వేళ !!

తరం తరం నిరంతరం జీవించే నిర్దిష్ట శిలలు వజ్రవైడూర్య మరకత మాణిక్య పగడాలు శిలలే ఒక్కొక్క శిలకు ఒక విలువుంది నిర్దిష్ట శిలల కోరికలు యద్దాలు జరిగాయి చరిత్రకు ప్రేమకు చిహ్నాలుగా నిదర్శనాలుగా శిలలు శిల్పాలై నిలబడ్డాయి రకరకాల రంగుల శిలలు అదృష్టాను తెలుపుతూ జాతకాలను దురదృష్టాను మారుస్తున్నాయి బవిష్యత్తును మెరిపస్తూ మురిపిస్తున్నాయి యుగయుగాల చరిత్రకు నిదర్శనాలుగా నిలబడ్డాయి జీవించే క్షణక జీవుల చరిత్రను సజీవులుగా చరంజీవులుగా బ్రతికిస్తున్నాయి పురాణాలకు పునాదులై భూమిలో దాగివున్నాయి నిర్దిష్టలే విరంజీవులని శిలలు నిరంతరం వాటుతున్నాయి

ఎ శిలలో ఎ శిల్పం దాగివుందో ఎవరిక తెలుసు? ఎండకు ఎండి వానకు తడిసే ఎ బండలో ఎ గుండె దాగి వుందో ఎవరికి తెలుసు ఎ శిల్పిలో ఎ కళ వుందో ఒక శిలకు మాత్రమే తెలుసు శిలలు లేక శిల్పులు ఉందురా? నిల్చి లేక శిల్పం వుండునా? శిల్ప కళలు లేక బారతీయ సంస్కృతి చరిత్రలు బద్రపరచబడ ఉండునా?

శిలలకు కూడ లింగ బేదం వుంది స్త్రీ లింగ శిలలు స్త్రీ విగ్రహానికి పుం లింగ శిలలు పురుష విగ్రహానికి పనికవస్తాయి సంపుటక శిలలు పునాదులకు కట్టడానికి మాత్రమే పనిక వస్తాయి అని శిలా శాస్త్రం తెలుపుతుంది బారతదేశంలో రమించుకునే రాళ్ళు వున్నాయని ఖజురహో కోణార్క సూర్య మందిరాలు ఆదారాలుగా నిలబడ్డాయి ఈ శిలలు ఏ ఏ జాతికి చెందినవో శిలా శాస్త్రానికే అంతుపట్టని నిదర్శనాలు అదే విధంగా నిరంతర రతి బంగిమలో చిత్రించబడి పూజించబడుతున్న దైవ స్వరూపం శివ లింగం ఏకశిలతో చెక్కబడింది ఇది కూడా శిలా శాస్త్రానికి అంతుపట్టని మరొక నిదర్శనం

రాతి ద్వజ స్తంభాలు శిలా శాసనాలు రాజుల ఎరికను తెలుపుతున్నాయి రాతిలో నాతి వుందని ఒక రాతి గర్భంలో అందాల మండోదరి దాగి వుందని రామాయణం చెపుతుంది రాళ్ళ సప్తస్వరాలు పనికిస్తాయి నవరసా లొలికిస్తాయి

బారతీయ సంస్కృతికి సాంప్రదాయానికి చిహ్నం సందేహ శిల్పాల వాతవ్యమే మన చరిత్రకు ఆదారాలు ప్రకృతిలో కళాకృతులు గల శిలాకృతులు ఎన్నెన్నో ఉన్నాయి శిలలో నుండి వ్యర్థాన్ని తొలగిస్తే శిల్పం అవుతుంది వ్యర్థాన్ని సమకూర్చి సందిస్తే మరో శిల్పం అవుతుంది ప్రకృతిలో వ్యర్థం అనేది లేదని ఈ వ్యర్థ శిలలు సందేశాన్ని అందిస్తున్నాయి కాలం కన్న కలలే కళాకృతులలో వున్న శిలలు శిల్పులు చెక్కిన శిల్పాలు నిజాలు చెప్పే నిర్దిష్టాలు శిలలాలుగా మారిన మన శిల్పాలు కాలం కార్చిన కళలు

పచ్చతం నీర్నాక్ ఆదరణ కేక నీర్నాకళ ఒటడుగున పడపోయింది వారతీయ సంస్కృతి
 అణగారి పోయే ప్రమాదం వుంది అందుకే శిలా సంపదను శిల్పిలకు అందిద్దాం వారి
 శ్రమకు ఆరాదిద్దాం కళల కస్తైపోకముందే శిల్పిల శిలలుగా మారకముందే శిల్పిల
 ముగడను కాపాడుదాం సమతలకు మమతలకు మతలకు లయమైన మన బారత
 ప్రజాస్వామ్యంలో వ్యర్థశిలల కూడా కళలు ప్రదర్శిస్తాయి వ్యర్థశిలల కళా ప్రదర్శన
 లకిద్దాం ప్రైవేక్యతను చాటద్దాం వ్యర్థానికి అర్థం ఉందని సందేశాన్ని అందిద్దాం

అంకితం శిల్ప కళ రూపంలో వారతీయ సంప్రదాచ్ఛా బ్రద్రపరిచిన శిల్పిలకు

Rocks of India Rocks of Democracy అనే అంశంపై

చా వేత ప్రాచీన ఒత్త బారత సమైఖ్యతను చాటి యావై వ్యర్థశిలల కళా ప్రదర్శన

తేది 1 నవంబర్ 1991 హస్త కళా ప్రదర్శన ఎగిబిషన్ గ్రాండ్స్ లో వేయి కరువ్రాల ఎంపణి
 వేయబడినవి.

9 పద చికిత్స

పద్మస్త్రీ పద్మభూషణ్ జ్ఞానపీఠం అవార్డు గ్రహీత రాజ్యసభమెంబర్ పలువోట్ల
 డాక్టరేట్ పొందిన శ్రీ డా॥ ఎనారె గురించి చెప్పితే వాలా ఉంది వింటే ఎంతో ఉంది

భూనబోంతరానను అష్ట దిగ్గజానను సావాతీ మేరు పర్వతానను యుగన గగ్న
 రసరమ్య రంగస్థాలానను కలిపి కూర్చోబెట్టి బయోడేటా చెప్పమంటే ఎం చెబుతాం? వారంట్
 తెలియనివరెవరూ కేరు ఎనారె గారి బయోడేటా ఎ నారాయణరెడ్డిగారే

క్షుప్తంగా వెప్పాలంటే

వారి జన్మస్థలం

ఆయన పుట్టిన తేది

ఆయన వయస్సు

ఆయన తల్లి

ఆయన తండ్రి

వారి సతీమణు

వారి సంతానం

ఆయన దేశం

వారి ఆ

విద్యాబ్యాసం

బారత దేశంలో - ఆంధ్రప్రదేశ్ అనే కుగ్రామం

ఈ యుగం

ముందు రానున్న మరెకొన్ని యుగాలు

మన తల్లి బరతమాత

వ్యవసాయం

ప్రణయ శృంగార రస సావాత్యాన్ని గ్రహాంతరాన నుండి

నిరంతరం వారికందిస్తూ వారి గుండి మనకందిస్తూంది

మూడు వేల గేయాలు ఎన్నో గ్రందాలు

శాంతి సందేశం మన బారత దేశం

ప్రజాబిమానం

విశ్వకర్మ దర్మ నిర్మితమైన ఈ సువిశాల విశ్వం

ఆయన విశ్వ విద్యాలయం

ఆయన ప్రస్తుత నివాసం	ప్రజల హృదయం
ఆయన కీర్తి ప్రతిష్ఠ	అంతరాత్మయం
ఆయన దేహం	అవదును లేని నావాత్మ తరంగం
వారి అంతరంగం	నిరంతర అంతర్వ్యధ సముద్రమదనం
ఆయన ద్వేయం	బరత జాతి గౌరవం
వారి ప్రస్తుత జీవితం	బరతమాత కను కొనలనుండి రావిన ఒక కన్నీటి బిందువు

కూడబలుక్కునో లేక దారి తప్పో ఒక ఐదుగురు వ్యక్తులు ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఒకేసారి జన్మించారు ఆందులో ఒకరు సినారే గారు ఈ ఐదుగురి కలయిక యుగయుగాల తెలుగు చరిత్రలో విరస్తాయిగా సంచితమైంది మిగిలిన ఆ నలుగురు వ్యక్తులు శ్రీ మంటసాల శ్రీ యన్ టి ఆర్ శ్రీ ఎ యన్ ఆర్ మరియు శ్రీమతి ఎ సుశీల గారలు ఈ నలుగురిని మహాశక్తులుగా తీర్చిదిద్దింది శ్రీ సినారే గారి సనీ సావాత్యం

ఈ చిత్రం - చిత్ర విచిత్రం - బళ్ళారే విచిత్రం - సినారే సనీ చిత్ర సావాత్య చిత్రం చిత్ర విచిత్రం వారు కుల మత జాతి వర్గ వర్ణ ప్రాంతీయ బాషా విభేద తత్వాలక అతీతులు ఒక నేషనలిష్టు వారు రచించిన గ్రంథం గదిలో సముద్రం ఈ నిజాన్ని తెలియజేస్తుంది అంతటి మహా సావాతీ శక్తి పరులు శ్రీ సినారే గారు

ఈనాటి మన సభకు ముఖ్య అతిథిగా వచ్చి సందర్భంగా అందరు నిలబడి కరతాళ ద్వనులతో వారిని అభినందింపవలసినదిగా మనవి వేస్తున్నాము

ఈనాట ప్రపంచం అజ్ఞానాందకారంలో నుండి విజ్ఞాన దుర్మదాందకారంలోకి పరుగెడుతొందనే తపన బాధ వీరిని మనందరిని వేదిస్తుంది ఈ అంశంపై కనువిప్పు సందేశం అందించబోతున్న సందర్భంగా వారికి సబాముఖంగా కృతజ్ఞత తెలుపుతూ ఉన్నాము.

రచన మరియు సమర్పణ డా॥ అమరవాది ప్రభాకరాచారి

తేది 4-11-2000

స్టేజ్

రాష్ట్ర ప్రభుత్వ వైద్యుల వార్షిక సభ ఉస్మానియ మెడికల్ కాలేజీ

ఈ పరివయ పత్రాన్ని విని ఎన్నో వేల సన్యాస మూనాను ఎన్నో ఎందల సన్యాచాలు చేయించుకున్నాను కాని పరివయ పత్రాన్ని కొత్తపందాలో ఇవ్వమనిపించినా సినారే సువిచడం ఈ రోజు ఎద చిత్తం జరిగింది అని వ్యాఖ్యానించారు సినారే గారు

ఈ పదం తెలుగు నిమంటువులో లేని పదం ఈరోజే పుట్టింది ఈ పదం అని వ్యాఖ్యానించారు సావాత్య బ్రహ్మ డా॥ శ్రీ వి వి యల్ నరసింహారావు గారు

తెలుగు బాష తీయని బాష ఈ బాషకు అర్థం అనంతం ఈ బాషను రక్షించే వారికి ఈ బాషను సత్ ప్రయోగాలు చేసేవారికి ఈ బాషను కలచపరచకుండా జాగ్రత్త పడేవారికి అంకతం

10 ఎయిడ్స్ వాడిలోకి

ఆమె పేరు లక్ష్మి వృత్తి కూలిషని భర్తకు కూడా కూలిషనే అతనికి కడుపులో నొప్పి ఎక్కినామెగేళ్ళ ఎల్లమీదే దానిక బాద లేదు కడుపులో నొప్పి విపరీతమైన బాద దానికి తోడు జ్వరం అందుబాటులో ఉన్న డాక్టర్లు చూశారు ఎంతోసార్లు మూడు సార్లు చేశారు మందు లిస్తున్నారు ఆరు నెలలైనా తగ్గలేదు అటువైపు ఇటువైపు తల్లిదండ్రులు అసలు సమస్య తెలుసుకోవా లనుకున్నారు అందులో పిల్లలు లేకపోవడంకు ఎద్ద సమస్య ఇరు వర్గాల వారు మరణ కూడా పదేపదే పడుతూనే ఉన్నారు ఎదైతేనేం? పట్నం డాక్టరును సంప్రదించాం అని వచ్చారు

పాత రిపోర్టులు మందు చీటీలు అంతా చూశాడు డాక్టర్ కాని అదో ఆపరేషన్ కేసు జీర్ణకోశంలో పుండు ఆపరేషన్ తప్పదు అని చెప్పాడు సరే చేయమన్నారు తగు పరీక్షలు చేయించాడు కాని ఒక పరీక్ష తప్పకుండా చేయించాచి అదే ఎయిడ్స్ టెస్టు ప్రతి పేషెంటుకు తప్పని సరిగా చేయించాలి చేశారు ఇతనికి ప్లాస్మి రియాక్టివ్ అంటే ఎయిడ్స్ ఉద్భుతంగా ఉన్నట్లు నిర్ధారణ జరిగింది ఈ విషయం తల్లిదండ్రులకు అత్తమామలకు తెలపకూడదు గోప్యంగా ఉంచాలి అతని బార్య లక్ష్మికి కూడా ఎయిడ్స్ టెస్టు చేయాలి అందుకే పిలిపించమన్నాడు డాక్టర్ ఆవిడ కెందుకు టెస్టు? అన్నారు. అనుమానం వ్యక్తం చేశాడు భర్త అయినా తప్పదని చెప్పాడు ఆమెకు కూడా ఎయిడ్స్ పా పటివ్ అని తేలింది అంతటితో ఆపరేషన్ పక్కన పెట్టాచి వచ్చింది అదే ఆపరేషన్ ఖర్చుతో మందులు వాడండని చెప్పాడు ఆపరేషన్ చేసి కూడా లాభం అంతగా ఉండకపోవచ్చు అని చెప్పాడు వాళ్ళ కొద్ది కాలంలో కొద్ది మాసాలలో ఇద్దరు మరణిస్తారు అనే రహస్యాన్ని తెలుపకూడదు

అంతా విన్నారు అందరు ఇంటికి వెళ్ళాలని నిర్ణయించుకొన్నారు లక్ష్మి తల్లి లక్ష్మి ఇంటికి రమ్మన్నది లక్ష్మి తల్లితో నేను ఇంటక రాను అంది ఇద్దరం కలిసి ఇక్కడే ఓ దగ్గరుండి కూలిషని చేసుకుంటాం అన్నారు కాదు నీ నగలు తీసుకొని మనింటికి వచ్చేయ్ అంది లక్ష్మి తల్లి అత్తా భర్త ఎమనలేదు అయ్యా ఈ జబ్బు ఎలా వచ్చింది? అన్నారు డాక్టర్ ఇద్దరి వైపు చూశాడు ఇద్దరు తల వంచుకొన్నారు ఒక్కసారిగా

అమ్మా ఏనాడైతే నగలు ఎట్టినా పెళ్ళి చేశావో ఆరోజు నుండ న్నాన నీకు అధికారం పోయింది నా నగలను కూడా నీకు అధికారం లేదు నేను భర్తతోనే ఉంటాను కా అత్తగారింటికి కూడా పోను నేను ఆయన ఇక్కడే ఒక్కకాడ బ్రతుకుతాం మా అత్తగారింటి ఇంకా ముగ్గురు ఎల్లమి పెండ్లిడుకున్నారు వాళ్ళకు అన్యాయం జరుగుతుంది అంది లక్ష్మి

అంతే అన్నాడు బర్త ఇక మా గురించి మర్చిపోండి అన్నారు బార్య బర్త... మా... ఈ జబ్బు ఎలా వచ్చిందని మళ్ళీ మళ్ళీ అడగవద్దు ఎవ్వరినీ అడగవద్దు అన్నారు బార్య బర్త... ఉదయం నుండ సాయంత్రం వరకు వాదోపవాదాలు అయినా తీర్మానం ఏర్పడలేదు మాత్రం మారలేదు తల్లిదండ్రులు అత్తమామలు ఎదుర్కొన్న వాళ్ళ వాళ్ళ గ్రామాలకు వెళ్ళారు వాళ్ళమే మాస్టూ ఎదుర్కొన్న నిలబడ్డారు లక్ష్మి లక్ష్మ బర్త

అయ్యా డాక్టరు గారు మేము మా వంశం మా ముందు తరాల వారు ఈ తరం వారు అందరి వృత్తి కూచిపనే - కూచిపని ఎక్కడైనా ఉంటుంది రెక్కాడితే డొక్కాడుతుంది ఈ రోడ్డు ప్రక్కన ఉన్న గుడిసెల్లో ఓ గుడిసె వేసుకుంటాం వాళ్ళతోనే ఉంటాం వాళ్ళతోనే కలిసిపోయి కూలి చేస్తాం అప్పుడప్పుడు మాత్రం మీ దగ్గరకొస్తాం మాకు సాయం చేయండి అంది లక్ష్మి మావాళ్ళు ఎవరైన వస్తే మా గురించి తెలవదని చెప్పమంది మా జబ్బు గురించి ఇంకెవ్వరికీ గుడిసె వాసులకు చెప్పకండి అంటూ అన్ని రిపోర్టులు డాక్టర్ ముందే రోడ్డు ప్రక్కన చింప కాల్చి వెళ్ళారు కూలిజనంలో కలిసి అడ్డ మీదిక వెళ్ళిపోయారు డాక్టర్ వైపే చూస్తూ

ఓ మూడు మాసాల తరువాత లక్ష్మి వచ్చింది అయ్యా మా ఆయన లేస్తేలేడు ఒకసారి వచ్చి సూస్తావా? అంది అంతే మరేమీ మాట్లాడకుండా గుడిసెకు వెళ్ళాడు డాక్టర్ లక్ష్మి బర్త ఆఖరి నిమిషాల్లో కొట్టుమిట్టాడుతున్నాడు అసుపత్రికి తీసుకెళ్తానన్నాడు వద్దు ఇక్కడే ఏదైన వైద్యం చేయమంది ఓ గ్లాస్ గుడిసె కొయ్యకు వేలాడ దీసి సార్లు చేశాడు తూట్లు పడ్డ పాత బస్తా ముక్కలలో 24 సంవత్సరాల చిన్న వయస్సు గల ఎముకల గూడు తన బర్తకు అతి జాగ్రత్తగా సేవ పెందించింది అతని తంను తన ఒళ్లో బజ్జీపెట్టుకొని దీనంగా చూస్తుంది అతను చనిపోయాడని లక్ష్మికి తెలియదు మీ వాళ్ళకు తెలుపాలా అన్నాడు లక్ష్మి వద్దన్నది గుడిసెవాసులకు తెలిపాడు అందరు వచ్చారు ఎదో సాయం చేశారు శవాన్ని తరిలించారు ఎవ్వరికీ వాళ్ళ జబ్బు గురించి తెలియదు ఆఖరున గుడిసెలో లక్ష్మి మాత్రం ఒంటరిదైపోయింది తను కూడా ఎముకల గూడులాగా మారిపోయింది కళ్ళలో ఏ ఆశలేదు కూలీ చేసే శక్తికూడా పోయింది ఎడవడానికి కూడా శక్తి లేదు అయినా ఏడ్వడానికి ప్రయత్నించింది నీరెండిపోయిన కళ్ళతో

రోడ్డు ప్రక్కన పడుకొని అడుక్కుంటూ కనబడంది ఓరోజు లక్ష్మమ్మ ఎలా ఉన్నావని అడిగాడు దేవుడు ఎలుస్తున్నాడు అంది లక్ష్మి ఎ దేవుడు అన్నాడు ఇంకెవ్వరు? మా ఆయన అంది మా అయ్య అమ్మ అత్తమామలు అచ్చింద్రా? అంది ఆ వచ్చారు మీ గురించి అడిగారు తెలియదని చెప్పాను అన్నాడు డాక్టర్ దండం పెట్టా అంది ఇంతలో ఎవరో ఎలుస్తునట్లు ఆఁ - ఆఁ వస్తున్నాను ఎందరయ్యా అప్పుడే వస్తానంటే నువ్వుండాలే

11 చిప్ప

అకరోజు జూనియర్ నస్రక క్లాసు తీసుకుంటున్నాను అందరు దాదాపు 17-18 సంవత్సరాల వయస్సు మధ్యలో ఉన్నారు అదే వాళ్ళక మొదటి క్లాసు ఎదో కొంత ితి వెప్పాలి ముందు చూపుగా కొన్ని సలహాలు జీవితంలో మోస్తారు ఎగుడు దిగుడు వ్యవహారాలు కొన్ని వెప్పాలి పర్సనల్ విషయాలలో తగు జాగ్రత్తలు ఎలా తీసుకోవాలో వెప్పాలి అలా చెబుతూ మనమందరం వచ్చేటప్పుడు ఎమి తెచ్చుకోలేదు వెళ్ళేటప్పుడు ఎమి తీసుకొనిపోము మన వృత్తి మానవ సేవ మానవ వయే మన వృత్తి రొగి ఒక దైవం ప్రతి నర్సు ఒక తల్లి వైద్య వృత్తిలో నర్సింగ్ వృత్తిలో చేరిన వారు అదృష్టవంతులు అని కొంత ఆద్యాత్మిక బావాన్ని వల్లించాను ప్రగల్భాలు పలికాను

ఆఖరున మా నాన్న అమ్మలు మాకేమీ ఇవ్వలేదు వాళ్ళ అమ్మానాన్నలు వారెకేమీ ఇవ్వలేదు చిప్ప ఇచ్చి ఈ ప్రపంచములోకి నెట్టేసారు నన్ను కూడా అలాగే నా వేతికి చిప్ప ఇచ్చి వెళ్ళగొట్టారు ఆ తరువాత ఇలా కష్టపడి ఎక్స్ చాం అంటూ నా గొప్ప కొంత వెప్పుకోసాగాను అలాగే మీరు అంటు ఎదో నీతి బోధ చేస్తున్నాను అన్న గర్వంతో ఇంకా ఎదో వెప్పబోయే లోగా వెనుక బెంచి నుండ ఓ సన్న గొంతుతో మాకు కూడా అదే చిప్ప ఇవ్వండి అదే పది వేలు అందుకే వచ్చాం అంతే చాలు మాకు అంది అందరు గొలున నవ్వారు నేను నవ్వాను నవ్వి నివ్వెరపోయాను అప్పు డర్థమైంది నేనెం మాట్లాడానో గతాన్ని మరిచి పుర్వీకులను అగౌరవపరిచి పూర్తిగా బాధ్యత లేరుగక వాగినట్లనిపించింది ఇక ముందు కూడా నా ఎల్లలు నన్ను నాలాగే నిందిస్తూ మాట్లాడుతారేమో! తప్పక మాట్లాడుతారనిపించింది ఇంటికి వచ్చిన తరువాత కూడా పదే పదే అదే ఆలోచన

1) సంవత్సరాల జీవితంలో నడచిన నడకంతా అందకారంలోనే జరిగినట్లు అనిపించింది గ్రుడ్డిగా ప్రవర్తించినట్లు అనిపించింది ఆ ఒక మాటతో కనువిప్పు జరిగినట్లు అనిపించింది చిప్పలంటే దానిలో దాగి ఉన్న అంతరార్థం ఒక వైడ్ స్పెక్ట్రం అంత చిన్నతనంలోనే అర్థం చేసుకొని సమయోక్తంగా సమయస్ఫూర్తితో అనడం అబినందించలేకుండా ఉండలేకపోయాను చిప్ప అన్నది ఒక సంప్రదాయమని ఒక గౌరవమని వంశపారంపర్య గౌరవ మర్యాదలని ఒక తరం నుండి మరో తరానికి అదొక వారది సంది అని అప్పటిదాకా ఉవాచుకోలేక పోయాను మమతలను కుటుంబ గౌరవాన్ని మఱిలో కలిపి చిప్పగా చేసి గతాన్నంతా చిప్పరూపంలో ముందు తరానికి అందించే ఓ గొప్ప కానుక బారతీయ సంప్రదాయమైన చిప్ప గొప్ప చిప్ప అని ఇప్పుడే తెలిసింది

అంతం కుటుంబ సంప్రదాయాన్ని బారతీయ సంప్రదాయాన్ని కాపాడేవారికి ఆచరించేవారికి అనుసరించేవారికి

12 మత కల్లోలం

కృష్ణమెరుగనివైద్యులారా కరుణకు ప్రతిరూపమై వైద్య ఉద్యోగులారా కమ్మని కలసిజొంగు చవిచూడబోయే బావి బారత వైద్య విద్యార్థులారా కలియుగ దేవతలారా అదికారులారా అనదికారులారా

ఆగస్టు 1990 రెండవ వారం మత కల్లోలంలో గాయపడవారికి మీరు అందించిన వైద్య సేవలు అతి ప్రశంసనీయం హైదరాబాద్ నగర వీధుల్లో రక్తం ప్రవహిస్తుంటే క్షతగాత్రుల శరీర నరకరాలలో రక్తాన్ని ప్రవహింపచేసే ప్రతి గుండెకు అండగా నిలిచి ప్రతి ప్రాణికి ప్రాణం పోయింది ఉస్మానియా ఆస్పత్రి నబ్బింది - వైద్య సిబ్బంది

డైరెక్టరు ఆడిషనల్ డైరెక్టరు నూపరింటెండెంట్ ప్రెన్సిపాల్ RMO CMOలు నవిల్ సరన్లు అసీసెంట్ సరన్లు పోస్టు గ్రాడ్యుయేట్ విద్యార్థినీ విద్యార్థులు హాస్పిటల్ సర్జనులు ఉస్మానియా మేడికల్ కాలేజీ విద్యార్థులు నర్సులు నాన్ వ తరగతి నబ్బింది ఆపీసు నబ్బింది Anaesthesia Surgical Medical విభాగాలు బాధ్యత నెరిగి అన్ని రోజులు అన్ని రాత్రులు శ్రమించి ప్రాణాలు రక్షించి శత్రువులను వృత్తిగా సమసమానత్వాన్ని చాటి శాంతి నాపనకు దేశ సమైక్య్యానికి పాటు పడింది ఆస్పత్రి ఆస్పత్రి నబ్బింది ఆ ముప్పు రోజుల క్షత గాత్రుల రోగులే దైవ రూపాలుగా తలచి సేవలందించింది నబ్బింది

కుల మత జాతి వర విభేదాలకు ప్రభుత్వానికి రాజకీయాలకు వైద్యరంగానికి అంతుపట్టని రీతిలో ఉద్బాంధులను సాయితో వైద్యాన్నందించి చెదిరిన హృదయాలను ఆదుకొని ఊరడించి జాతీయ - అంతరాజాతీయంగా ఎన్నో విదాలుగా మెప్పు పొందింది ఆస్పత్రి నబ్బింది మరెన్నో రకాల ఇబ్బందుల నెదురుకొని

ప్రతి వాందూ ఒక మహాత్మాగాందీ కావాలని ప్రతి మసాలాన్ ఒక ఆజాద్ అబుల్ కలామ్ కావాలని నక్క-కైస్తువ-బొద్ద-జైనులు చిత్త శుద్ధులై మత సామరస్యానికి బద్ధులై మనోదైర్య సైన్యాలతో దేశాభివృద్ధికి అందరు పాటుపడాలని సంఘటిత వైద్య సేవలో చూపించగలిగింది ఉస్మానియా ఆస్పత్రి నబ్బింది

ఆ రోజు ఆస్పత్రి నబ్బింది అందించిన సేవలు సదా సర్వదా ఆదర్శప్రాయమై నిలిచి ముందు తరాలవారికి అందేటట్టుగా కుల-మత-జాతి-వర శాంతి సామరస్యాన్ని తెలిపేటట్టుగా ప్రపంచ శాంతి నెలకొనేటట్టుగా శాంతి సంఘాల సంఘటితత్వంతో రాష్ట్ర వైద్య ఆరోగ్య శాఖ ఆశీస్సులతో విద్యార్థినీ విద్యార్థుల కృషితో కాలేజీ ఆస్పత్రి నబ్బింది సంఘాల శ్రమతో ఆనాటి సేవలకు నిదర్శనంగా ఆస్పత్రి ఆవరణలో ఒక మహాత్తరమైన శిలా పంక స్తూపాపావిష్కరణ జరగాలని ఆశించింది

ప్రతి కంటి నీటిని తుడచేద్దాం ప్రతి ప్రాణి హృదయంలో కలకాలం జీవిద్దాం
అంకితం ఉస్మానియా వైద్యశాల ఆనాటి నబ్బిందికి

తేది (-1-1991) జాతీయ దినోత్సవం రోజు వేయి కడుత్రాలు పంచబడ్డాయి

13 మహాత్ముడు చెప్పని రహస్యం

నేను 2వ సంవత్సరం యం బి బి యస్ చదువుతున్న రోజు లవి ఒక రోజు మా గ్రామం నుండి కొంత మంది పేషంట్లు హైదరాబాదులో చూపించుకోవడానికి వస్తారా మా నాయన గారు వార్త పంపారు వారికి పరీక్ష చేయించి పంపించమని పాన సత్రం దగ్గర సాయంత్రం 4 గంటల ప్రాంతంలో వేచి ఉన్నట్టే వారిని కలుసుకోవచ్చునని అన్నారు వారి కోసం సత్రం ముందు చెట్టు క్రింద కూర్చోని వారి రాక కొరకు ఎదిరి చూస్తున్నాను = చెట్టు క్రిందే ఓ నాలుగు చక్రాల బండి బండిపైన అరటిపండ్లు అమ్మకానికి బండ ప్రక్కనే కూర్చున్న ఒక వృద్ధుడు ఆ పండ్లను అమ్మాలి తన బ్రతుకు తనే బ్రతకానే ద్యేయంతో వాటిని రకరకాలుగా అమర్చాడు మంచివి అన్నింటిని ఒక ప్రక్క పెట్టాడు కొంచెం చెడిపోయిన అరటిపండ్లను మరో ప్రక్క పెట్టాడు ఇంకా చెడిపోయినవి మరో కుప్ప బాగా కుళ్ళినవి అదే బండిపైన అమ్మకానికి ఓ మూల అమర్చాడు ఆ వృద్ధుడు మురిగిపోయిన పండ్లపైన విపరీతమైన ఈగలు మునిగి జిబ్బుమంటున్నాయి ఆ బండికి అంత దూరాన రోడ్డు ప్రక్కన ఒక మున్సిపల్ చెత్తకుండి ఆ కుండ ప్రక్కన పుట్ పాత్ వెంట మురికి నీరు ప్రవహిస్తుంది ఓ చిన్న కాలువలా గ్రామం నుండి పేషంట్లు రావడం ఆలస్యం అయ్యింది అలాగే చెట్టుక్రింద కూర్చోని ఆలోచిస్తూ అటు ఇటు చూస్తున్నాను ఇంతలో

ఓ వృద్ధుడు బండి దగ్గరకు వచ్చాడు చేతి కర్రసహాయంతో అతి కష్టంగా బేరమాడి అతి తక్కువ దరకు ఆ మురిగి ఈగలు ముసురుతున్న అరటిపండ్లను బిక్షమెత్తి సంపాదించిన ఐదు పైసలకు కొన్నాడు నల్లగా చీకిపోయిన అరటి తొక్కలను ప్రక్కనే వేసి మురిగిన అరటి పండ్ల గుజ్జును అత్రంగా తినేసి చేతిని నాకుతు బుజానికి వేలాడుతున్న మూటను అతి కష్టంగా మోస్తూ ఇంకా ఎదో చేయాల్సి ఉంది అన్నట్లుగా వేగంగా వెళ్ళలేక వెళ్ళిపోయాడు

అంత దూరాన చెట్టుక్రింద కూర్చున్న మరో వృద్ధురాలు వంగిపోయిన నడుము కాయలుకాచిన కళ్ళు పండిపోయిన జాటు కాలం తీరిన ఒళ్ళు నడవలేని కాళ్ళతో నేలపై డేకుతూ ఆ మురిగిన అరటి తొక్కలవైపు వాటి కొరకే వస్తున్న మేకతో పోటీపడి బండి దగ్గరకు వచ్చి ఆ అరటి తొక్కలను ఒక్కసారిగా వశం చేసుకుంది ఒక్కొక్క అరటి తొక్కను జాగ్రత్తగా తన నోట్లో ఎట్టుకొని తొక్క లోపటి బాగాన్ని గీక్కిని తిని వటి తొక్కలను వదిలివేసి నేలపైన డేకుతూ సుదీర్ఘ ప్రయాణంలో మునిగింది ఆ మేక నిరాశతో కుండివైపు వెళ్ళింది.

ఇంతలో బట్టలు లేని ఒక బారతీయుడు ఎచ్చి చూపులతో అంబరమే అంగ వస్త్రాలుగా ఎండిన డొక్క ఎముకల గూడు దిగంబరుడు గీకి చీకి వేసిన అరటి తొక్కల

వైష్ణవ తెగ ఆకరితె రాసాగాడు అతని నడక ప్రయత్నం ఓలింపిక్స్ లో గోల్డు మెడల్ కొరకు
 పరుగు పందెంలాగ ఆడండింది అతని ఆకరి మాపు మాత్రం ఆ చీకేసిన తొక్కువైన
 కేంద్రీకృతమై ఉంది - జాతిమహాత్మాగాంది నిరాహార దీక్ష దృష్టి దేశ స్వాతంత్ర్యంపై
 ఉన్నట్లుగా ఎదైతేనేమి మరొక మేక ఆ తొక్కును అందుకోక ముందే వాటిని కైవసం
 చేసుకున్నాడు ఎన్నాళ్ల గానో ఆకరి గొన్నట్లున్నాడు చీకేసిన నాకేసిన పళ్ళతో గీకేసిన మురిగిన
 న్నట్టి అరట తొక్కును అమాంతం వకవక నములుతు మింగేశాడు అన్ని తినేశాడు
 మళ్ళి వెనక్కి తిరిగి వెళ్ళతూ ఆ రోడ్డు ప్రక్కనే పారుతున్న మురుగు కాల్వలోని నీటిని
 నోటితో జింతువు త్రాగినట్లుగా త్రాగి తేచి ఆ నగ్న పీరుడు బలం పుంజుకొని ఓ విషవ
 పీరునిలా ఓ ఉగ్రవాదిలా నిజమైన బారతీయునిలా నడుచుకుంటూ వెళ్ళిపోయాడు
 వెత్తకుండి ప్రక్కగా జనారణ్యంలోకి ఆ వెత్తకుండి దగ్గర అప్పుడే పారవేసిన ఇస్తారాకులలో
 మెతుకులు ఎరుతూ ఆకులను వేతులను నాకుతు కనిపించారు కొంతమంది ఎల్లలు
 కుక్కలు పందులు కాకులు మేకలు పశువులు వారితో సహాపంక్తి బోజనం చేస్తు నిజమైన
 ప్రజాస్వామ్యాన్ని సమానత్వాన్ని కాపాడడానికి కంకణం కట్టుకొన్నట్లు కృషి చేస్తున్నట్లు
 కనిపించసాగాయి అప్పటి నుండ ఇప్పటి వరకు కూడా రోజూ అక్కడక్కడ ఇవే దృశ్యాలు
 కనిపిస్తున్నాయి బారతీయులు అందరు కలిసి సహాపంక్తిలో సంతోషంగా తినే రోజూ ఎలా
 ఎప్పుడోస్తుందో ఆ రహస్యం చెప్పవా! మహాత్మా స్వాతంత్ర్యం సంపాదించే రహస్యాన్ని
 చూపావేగాని స్వాతంత్ర్యంలో సమానత్వం అనే రహస్యాన్ని తెలపడానికి నీవు మరోసారి
 జన్మించాలా? అంత వరకు మేము ఇలా కొట్టుకొని చావాలా?

అంకితం సమసమానసమాజస్థాపనకు కృషి చేయవారికి

14 ఓ జాతిపిత

ప్రపంచంలో చాలా పెద్ద ప్రజాస్వామ్య దేశం శాంతి సందేశం మన బారత దేశం
 మన పందాలో నడవడానికి ప్రపంచ దేశాలే పరవళ్ళ తొక్కుతున్నాయి
 ఉచ్చిళ్ళూరుతున్నాయ్ గాందిపుట్టిన మన దేశంలో ప్రస్తుతం జరుగుతున్నదేమిటి? మన
 చూస్తున్నదేమిటి? మనం చేయవలసినదేమిటి?

ప్రపంచ దేశాలకే ఆదర్శమూర్తివైన నీవు ఓ మహాత్మా మా ఆత్మలు అతలకుతల
 పోతున్నాయ్ ఓ జాతిపితా మానవ జాతినే మంట కలప చూస్తున్నాం ఓ ఒంటి వస్త్రదా
 మా ఆరాచకాలు మిన్నంటిపోతున్నాయి ఓ శాకాహారి మా ఈ జీవకోటి కామిష్యంలో
 హరించుకుపోతుంది ఓ ఆయుధం లేని మహాయోధుడా నీ దేశంలో మారణాయుధాలు
 వినియతాండవం చేస్తున్నాయి తుపాకి తూటాలు నాట బాంబులు రిమోట్ బాంబులు

ఎగిరెగిరి పడుతున్నాయి నీకు కోపం వస్తే నిరహార దీక్ష చేశావు మాకు కోపం వస్తే ఎదుటి వారి మానాలు దోచేసి ప్రాణాలు తినేస్తున్నాం ఎందుకీ మార్పు ఓ అవాంసావాది మాకో ఎందుకీ వాంసా ప్రవృత్తి? భూస్థావతమైన ముప్పది కోట్ల నీ అనాటి జనం నుండే ఈనాట ఈ వంద కోట్ల జనం మేము పుట్టాం మాకో ఎందు క దురాగతం దురాలోచన ఈ స్వాతంత్ర్యాన్ని దక్కించుకోగలమా? అన్న అనుమానం

పోతూనే పొడుచుకుంటున్నాం నడుస్తూనే నరకేసుకుంటున్నాం కుల మత జాతి వర్గవర్గ బాషా విభేదాలకు వైషమ్యాలకు కొదవేలేదు మర్దనలకు అంతే లేదు చదువుకు సభ్యతకు సంస్కారానికి సంబంధమే లేదు కుల పాలనకు మత మర్దనలకు అడ్డులేదు స్వార్థ రాజకీయాలతో కూడన సమ్మెలకు బండ్లకు నిరాహార దీక్షలకు అంతులేదు ఆర్థం లేదు విలువే లేదు జండా అండతో గూండాయిజం పేట్రేగిపోయింది గూండాల అండలో రంగు వెలసిన జండాలు బిక్కుబిక్కుమంటున్నాయి మసీదు కోవార్టీ మందిరాని కోపార్టీ మనిషి కోపార్టీ మాటకోపార్టీ పూటకోపార్టీ రకరకాల రంగు రంగుల పార్టీలు వెలసే రాం రోహింను విడదీస్తున్నాయి రక్తపాతాన్ని సృష్టస్తున్నాయి కర్పూర రూపంలో కరువులు చూపుతున్నాయి నవ యువతరాన్ని విద్యార్థి లోకాన్ని నిర్వీర్యం చేస్తున్నాయి బారత బావి తరాన్ని ఎడ దారికి నెట్టేస్తున్నాయి విచ్చిన్న శక్తులను పుట్టిస్తున్నాయి మేదావులు విదేశాల పాలవుతున్నారు ఇక పేదల మాట దేవుడెరుగు? విద్యావంతులు అదోగతి పాలవుతున్నారు వీధుల పాలవుతున్నారు శాంతి అవాంస స్వాతంత్ర్యాలు సమాది కాక ముందే మేము నిస్సహాయతతో నీవు ఎటు నుండి వచ్చి ఎటువైపు వెళ్లావో మళ్ళీ ఎవైపు నుండో వస్తావోనని మా వైపే రావాలని వెళ్ళిగా ఎదిరి చూస్తున్నాం పిరిక వాళ్ళం మరియు మురికి వాళ్ళం మాత్రం కాము

తెల్లవాని గుండెల్లో ఎకు మేకు బాకు వాకువైన నీవు మా దేశంలోనే పుట్టు ప్రతి రోజు పుట్టు ప్రతి నిమిషం పుట్టు ప్రతి క్షణం పుట్టు ప్రతి నరం నుండి ప్రతి కణం నుండి ప్రతి హృదయం నుండి చెట్లు - గాలి - నీరు ప్రతి ప్రాణి నుండి మళ్ళీ మళ్ళీ పుట్టు పుడుతూనే ఉండు మళ్ళీ మరణించకు ఓ మహత్మా మరణించకు ఓ జాతిపితా నశించకు ఓ మహత్మా మమ్ము రక్షించు మమ్ము రక్షించు శాంతిని పరిరక్షించు

అంకితం శాంతికాముకులకు

1990 డిసెంబర్ పాతనగరంలో మత కల్లోలం పా-ఇనాయత్ గంజ్ పోలీస్ స్టేషన్ పరిధిలో

శాంతి సంఘాన్ని స్థాపించి 30 రోజులు రాత్రి ఎవ్రోలింగ్ చేసి

వేయి కరప్రతాలు ముద్రించి పంపిణీ అట్టడం జరిగింది

15 పిల్లి - పులి అయిన వేళ

యాడయే యాడయే అంటూ అడ-మగ కొంత మంది లంబాడలు ఒక నులక మంచంపై ఒక ముసుక వేసుకొని ఎడ్డుకుంటు మొత్తుకుంటు పరుగెత్తుకుంటు మాయంటివైపు వచ్చున్నారు వారిని చూస వెంటనే వెళ్ళి చూశాను మంచంపై ఉన్న వ్యక్తిని పంక్త వేసుకు మెడ గొంతు దగ్గర పళ్ళ దిగిన గుర్తులు ఉన్నాయి ముసుక మరణం ఉన్నాడు మరణించి ఓ నాలుగు గంటలకు పైనే అయ్యి ఉంటుంది వెంటనే మరణించాడని చెప్పేవారు మౌనం మిటా తెలుసుకోవాలని అసలు ఎమి జరిగిందని అడిగాను అందరు కల ఇలా చెప్ప నాగారు

వాడ అయ్యా ! ఎమైంది అంటే ఈడు ఈని ఎండ్లాం ఒక గుడిసె ఉంటుండ్రయ్యా దానికి ఒక్కటే తప్పు ఇంట పని జేసి ఇద్దరు పనికి పోతర్ ఒక ఎల్లి రోజు ఆ ఇంట జొరపడతది ఈల్లు పోయినంకా వండుకున్నదంత తింటది ఇంకా వెళ్ళిపోతది ఇట్ల నెలా రోజులుంచి సతాయించుతుంది ఈ ఎల్లి దీన్ని ఎట్లనైనా పట్టాల - కొట్టాల - సంవాల అని మా రామ్మగాడు పట్టబట్టిండు - ఇంక కాప్లా కాసిండు మేము గూడ కాప్లా గాసినై ఎల్లి రానే వచ్చింది గుడిసె జొరబడింది అంతే ! మా వాడు దాని వెనుకాల గుడిసెల దూరిండు తలుపు ఎట్టుండు ఇగ కొట్టిండు ఎల్లిని అది అరస్త బోయింది ఈడు కొడ్తాబోయిండు - ఈడు కొడ్తాబోయిండు అది అరస్తబోయింది మేము బయట ఉండ కొట్టు బాగా కొట్టు సావకొట్టు ఎల్లిని అని మేము అరవ బట్టినం ఎల్లి అర్చి అర్చి ఒక్కసారిగా అగిపోయింది - ఎల్లి జచ్చింది అని ఒక్కొక్కరం ఇంగా అక్కడ్నుంచి వెళ్లిపోయినై అరె రామ్మ ఎల్లిని దీస్కూరారా అన్నాం వాని కొరకు ఎదురు చూస్తున్నాం - ఎంతకు గుడిసె తలుపు తెర్చుకోదు రామ్మ గాడు బయట రాడు గంట అయ్యింది రెండు గంట అయ్యింది వాడు రాడు బయట మాకు బయమైంది రామ్మ అని ఎల్లినై చప్పుడు లేదు అయ్యా సడి లేదు అయ్యా ఇంక లాబం లేదు అని తప్పు పగులా గొట్టినం రోపల జూస్తే - రామ్మ గాడు సందపడి రగతంలో తడిసె పడి ఉండు ఎల్లి పులిలాగా ఎదురుగా కూసుంది వాని తల కాడ మమ్మల్ని జూసి ఎద్దగా అర్చింది పిల్లి దాన్ని జూసి బయపడి అందరం బయటకు పారిపోయినై అది ఎల్లి గుడిసెల నుండి బయటకు దూకి జొన్న సెన్లా వెళ్లిపోయింది దాని వెంట బడ్డాం - అంత అడవి - అడవిల గుట్టల పోయింది మేము మా రామ్మ గాన్ని ఎల్లిస్తే కదలడు పలుకడు ఇగ మంచంల ముసుకొని ఇక్కడ వచ్చినామయ్యా - ఎమైంది జెప్పు అయ్యా జెప్పు అయ్యా అన్నారు లంబాడిలు

రామ్యాను ఎల్లి జంపేనంది అన్నాను వాడు చచ్చిపోయి మూడు నాలుగు గంటలు అయ్యింది అన్నాను అందరు గొల్లు మన్నారు గిట్లా ఎట్లా అయ్యిందయ్యా అన్నారు ఎల్లి ఎక్కడన్న మనిసిని సంపుతదా ? అంటూ ఎల్లి దిరుగబడింది ఎల్లి కూడ దిరుగబడితే మనిసి జస్తడు గట్లానే మన రామ్యాగాడు సచ్చిండు యాడయే యాడయే అంటు శవాన్ని తీసుకొని వెళ్ళిపోయారు

జంతువుకు తిండి తినే హక్కు ఉంటుంది దామకునె హక్కు ఉండదు ఒకవేళ తిండిని దాచి పెట్టనట్లయితే తిండి ఎక్కడ ఉంటుందో జంతువు అక్కడికి చేరుకుంటుంది కడుపు నిండా తింటుంది మిగిలింది వదిలివేసి వెళ్ళి పోతుంది మళ్ళి ఆకలైనప్పుడే తినడానికి బయలుదేరుతుంది వాట ప్రాణాలను విసిగించే వాళ్ళను ఎదురుపడ్డవాళ్ళను ఎదిరిస్తుంది కాకపోతే తిరుగబడుతుంది చంపేస్తుంది లేదా చస్తుంది అదే ఎల్లి ఇక్కడ పులిగా మారింది ఎ ప్రాణినైనా వాంసిస్తే నోటి దగ్గర తిండిని దాచి వేస్తే దాని హక్కులను కాలరాచి వేస్తే ఇంతే జరుగుతుంది అని తెలిపింది ఈ ఎల్లి 1968లో మా వూళ్ళో ఇది నేను ఆనాడు నా కళ్ళారా చూసిన నిజం - ఇప్పుడు ప్రతిచోటా కనిపిస్తుంది ఇదే వాతావరణం - ఇదే విదానం - దొరతనానికి అంతం ప్రజాస్వామ్యంలో ఇంకా మిగిలి ఉన్న ఎత్తం దారి విదానానికి భూర్జువ విదానాలకు తిరుగుబాటు

అంతం హక్కుల కొరకు పోరాడే వారికి

16 తృప్తి

దూరపు బందువు - గొప్ప శిల్పి - ఎరాయి నైనా సునాయాసంగా గొప్ప కళాఖండాలుగా చెక్కగలిసే శక్తి సామర్థ్యం - దేని మీది ఆశ లేదు - ఎంత తక్కువకైనా అమ్మివేస్తాడు - ఉన్న చాలా కొద్ది ఆస్తి హరించుక పోయింది ఒక ఆర ఎకరం తప్ప - అందులో అన్ని తాడి చెట్లే అది మాత్రం ఎందుకు ఉంచాడో అర్థం కాలేదు తను ఉండే ఇల్లు ఒక పూరి గుడిసె - చుట్టూ ముళ్ళ కంప ప్రహరీ దానికి ఒక ద్వారం కాని తలుపులు లేవు - గుడిసె పక్కన ఒక చింతచెట్టు చెట్టు కింద కుక్కిమంచం మంచంలో ఆ శిల్పి - ఆ శిల్పికి పక్షవాతం కాళ్ళిడ్చుకుంటు కర్ర సహాయంతో గుడిసెలోకి వెళ్ళుతాడు మాట కూడ పడిపోయింది తన వృద్ధురాలైన బార్యకే అర్థమౌతుంది అయిన బాష చాద ఇద్దరు ఎన్న వయస్సులైన కుమారులు ఎక్కడికో వెళ్లి నాలుగు రోజులకొక్కసారి ఇంటిక వస్తారు ఎదో తెస్తారు తల్లికి ఇస్తారు - తల్లి కూలీకి వెళ్లి రోజు ఎదో తెస్తుంది వారు నలుగురు అందరికీ

అప్పుడు ఎమి ఎవరిని అడగరు ఇత్త తీసుకోరు సంతోషంగా బ్రతుకుతున్నాం అంటారు
 అంతృప్తకరంగా ఉంది అంటారు అందరినీ కలిసిపోయి అందరితో నవ్వుతూ అప్యాయంగా
 మాట్లాడుతారు - ఇంటిక వెళ్ళితే మంచి నీళ్ళు ఇస్తారు గుడిసెలో ఎ వస్తువులు ఉండవు
 ఉన్నట్లు కనిపించవు నీ కోరిక ఎమిటి అని అడిగితే అది అంటే ఏమిటి అంటాడు -
 జీవితం సంతోషంగా గడచింది ఇప్పుడు కూడ సంతోషంగానే నడుస్తుంది అంటాడు -
 ఎమి కోరిక లేదు అంటాడు - మళ్ళీ కూడ ఎదో కోరిక ఉంటుంది కదా ! చివరి కోరిక అది
 చెప్పు అంటే నా మరణాంతరం నా అంత్యక్రియలకు వచ్చేవారు నా బార్య ఎల్లలు
 శృశానానిక వచ్చేవారు నవ్వుతూ రావాలి నిష్కలమైన మనస్సుతో చిరునవ్వులతో నన్ను
 ఖననం చేయడం అదే నా అఖరు కోరిక అంటాడు అది ఎలా సాధ్యం ? కొందరైనా
 ఎదుస్తారు కదా తప్పకుండా అన్నాను - అదే నేనూ ఆలోచిస్తున్నాను అన్నాడు - నేను
 మరణించి కూడా అందర్నీ నవ్వించాచి - ఆలోచించాను కూడా అన్నాడు - ఆయన బార్య
 ఆయన పక్షవాతపు బాషను తర్జుమా చేసి చెప్పింది

ఆ తర్వాత కొద్ది రోజులకే ఆయన మరణ వార్త - అందరు వెళ్ళారు నేను వెళ్ళాను
 ఓ వంద కరో మీటర్లు ఆయనను చూడటానిక అనుకున్నట్లుగానే ఎడ్వ సాగారు - అంతిమ
 యాత్రకు సద్దం చేస్తున్నారు బట్టు తీసి కొత్త దోవతి కట్టాలి విరిగిన షర్టు తీసారు జేబులన్ని
 వెతికారు అందులో ఒక కాగితం ఉంది అందులో ఇలా వ్రాసి ఉంది నా జేబులో రెండు
 పొట్లాలు ఉన్నాయి ఒకటి రెండు అని గుర్తులు ఎటినాను - నన్ను పాడై పెట్టిన తర్వాత
 ఒకటవ పొట్లం విప్పమని ఉంది శృశానానిక వెళ్ళిన తర్వాత రెండవ పొట్లం విప్పి చదవండి
 అని ఉంది అందరికీ చూపించి అందరికీ వినిపించమని వ్రాసి ఉంది అదే మాదిరిగా
 చేశారు ఒకటవ పొట్లం విప్పి చూసి అందరు నవ్వు సాగారు బార్యక చూపించారు ఎదుస్తున్న
 బార్య కూడ నవ్వు సాగింది అందరి నవ్వులకు కారణం ఆ కవరులో ఉన్న ఒక పోటో ఆ
 పోటో వెనుకాల నా అభిమాన అందాల తార అని వ్రాసి ఉంది ఆ పోటో అందాల నవీతార
 రమ్యక్రిష్ణ ది శత వృద్ధుడు రమ్యక్రిష్ణ అభిమాని అని నవ్వుకుంటు అనుకుంటు పాడే
 వెంట శృశానానిక వెళ్ళారు రావద్దనుకున్న కొంత మంది కూడా వచ్చారు రెండవ పొట్లంలో
 ఎమి ఉందో చూద్దామని దాదాపు ఊరు మొత్తం కదిలింది అందరు శృశానానిక
 చేరుకున్నారు దింపుడు కల్లం దగ్గర రెండవ పొట్లం విప్పారు అందులో ఒక పోటో ఉంది
 అది మాన అందరు నవ్వుడం ఆపేసే ఒక్కసారిగా నిశ్శబ్దం పాటించారు ఆయన పాదాలకు
 నమస్కరించారు ఆ పోటోను ఆయన తల దగ్గర ఉంచి అందరు కలిసి రెండు దేశ భక్తి
 గీతాలు చదివి ఆ వెట్ల మధ్య ఆయన శవాన్ని ఖననం చేసి మళ్ళీ నవ్వులేక గద్గద స్వరాలతో
 తిరుగు ముఖం పెట్టారు ఆ పోటో ఎవరిదో కాదు అది జాతిపిత మహాత్ముగాంది పోటో
 ఆ పోటో వెనుకాల తన బార్య పోటో అతికించి ఉంది దాని క్రింద ఇలా వ్రాసి ఉంది

బారత స్వాతంత్ర్యం కంటే ముందు ఎంత బయంకరంగా జీవించానో స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తర్వాత అంత స్వేచ్ఛతో జీవించాను ఆ మహాత్ముని వాదానికి నమస్కారం నేను పోషించవలసిన నా బార్య కూలీ చేసి నన్ను తిట్టికొట్ట తిండి పెట్టి తినిపించి కన్న తల్లి కంటే ఎక్కువగా నన్ను కాపాడింది మరో జన్మంటు ఉంటే ఆమె కడుపులోనే పుట్టి ఆవిడకు ఎవలు సీసి ఆవిడ ఋణం తీర్చుకుంటాను - నాతో సహా జీవనం గడప నాతో ఇద్దరు బిడ్డలను కని నా అంతిమ క్రియలు జరిపిన నా బార్య పాదాలకు నమస్కారం అని ఉంది అందరూ అది చదివి తమకు తెలియకుండానే లోలోన జాతీయ గీతం పాడుతూ ఇల్లు చేరుకున్నారు - మళ్ళీ మళ్ళీ వెనక్కి తిరిగి శ్మశానాన్ని చూస్తూ

అంకితం అత్యాశలేనివారికి సంతృప్త స్వాతంత్ర్యం కోరుకునేవారికి మాత్రమే

17 సలీం భయ్యా

ఓ పది మంది పిల్లలు మధ్య వయస్సున్న ఓ పురుషుడు కలిసి ట్రాలీ లాక్కుంటు ఎమర్జెన్సీ వార్డుకు రాసాగారు ట్రాప్పిన ఓ మధ్య వయస్సు స్త్రీ విపరీతంగా బాదపడుతు మెలికలు తిరిగిపోతుంది వెంటనే రోగనిర్ధారణ చేసి ఎమర్జెన్సీ ఆపరేషన్ చేయాలని చెప్పాం వెంటనే వారు అల్లాను ప్రార్థించి జో కర్నా హై కరో హమారి అమ్మికో బచావో అన్నారు ఎల్లలు కొంత రక్తం కావాలన్నాను ఇంకా ఎవరైనా ఉంటే ఎలువమని అన్నాను వారిని రక్తం ఇవ్వమని అన్నాను హమ్ వా జిత్తా ఖూన్ హోనా వా ఉత్త ఖూన్ లేలో అన్నారు ఔర్ తో కుచ్ నవా హైనా? అన్నారు వారి బీద పరిస్థితి చూసి బ్లడ్ బ్యాంకు నుండి బ్లడ్ తెప్పించి ఆపరేషన్ చేశాం ఆ తర్వాత ఓ నెల రోజుల పాటు ఆసుపత్రిలోనే తిండి తిప్పలు మందులు అందజేసి బ్రతికించి చేయవలసిన సహాయం చేసి డచ్చార్జి చేశాం ఆఫ్ కా మెహర్బాని బాత్ బాత్ శుక్రీయా - ఆఫ్ కా బచ్చోంకో అల్లా అచ్చా రఖేగా అంటూ వెళ్ళిపోయారు

ఆ తర్వాత ఓ నాలుగు నెలల పాటు వారు కనిపించ లేదు ఓ రోజు సాయంత్రం ఇద్దరు పిల్లలు ఆ స్త్రీ ఆవిడ భర్త వెతుక్కుంటు మా ఇంటికి వచ్చారు నేను పూర్తిగా మరిచి పోయాను గుర్తించలేదు వారి విషయం తెలియచెప్పుకున్నారు మంచిది మందులేమైన కావాలా అన్నాను నహీ హమ్ ఆయా హై ఐసీ ఆస్కోబులానే అన్నారు ఎక్కడికి అన్నాను హమారే ఘర్కో అన్నారు కల్ రంజాన్ హైనా ఆఫ్ హమారే మెహమాన్ వా అంటూ మరీ మరీ ప్రాదేయ పడ్డారు డాక్టరమ్మకోబి లేఖే అనా హై అన్నారు అడ్రసు వెప్పారు కల్ స్యామ్కో చార్ బజే పలాన బస్ స్టాప్ వానా వాహాపే ఖడే హోనా హమ్

ఆకే కేకేజాయేంగే అని అన్నారు సరే అన్నాను ఓల్డ్ నటి కొత్త అందుకే ఒక్కళ్ళే వెళ్ళాను
 ఒన్ సాఫ్ దగ్గరనింబడ్డాను ఆ ఇద్దరు ఎల్లలు వచ్చారు నన్ను వెంట తీసుకొని వెళ్ళసాగారు
 అంతా గర్లాయి సందులు తిరుగుతూ తిరుగుతూ అఖరుగా ఓ శృశానాన్ని చేరుకొన్నాం
 ఆ శృశానంలో కొన్ని గుడిసెలు ఆ గుడిసెల్లో వీరిది ఒక గుడిసె అందులో సలీం బయ్యా
 అతని బార్య మా కొరకు ఎదురు చూస్తున్నారు నన్ను చూడగానే నమస్కరించి మిగితా
 వాళ్ళు ఎందుకు రాలేదని ప్రశ్నించాడు వీలు పడలేదని చెప్పాను ఇంతలో సలీం బార్య
 మిగతా ఎనమిది మంది ఎల్లలు బయటక పరగెత్తుకుంటు వచ్చారు డాక్టర్ సాబ్ ఆయా
 వా అంటూ ఎంతో అప్యాయత చూపారు వారి గుడిసె చూడగానే మేము చిన్ననాడు ఉన్న
 మా గుడిసె జ్ఞాపకం వచ్చింది అంత కంటే బయంకరంగా ఉండేది అనాటి అప్యాయతలు
 జ్ఞాపకం వచ్చాయి గుడిసెకు తలుపుగా ఉన్న తట్టును తొలగించి నన్ను గుడిసెలోకి వంగి
 రమ్మన్నారు లోనికి వెళ్ళాను ఒక బెడ్ షేటు మేనవుంది కూర్చోమన్నారు రంజాన్ పంటకాలు
 అన్నీ ముందు ఎట్టారు యే సబ్ ఆఫ్ ఖావో అన్నారు ఇదంతా తినలేను అన్నాను కుచ్ తోబి
 ఖావో అన్నారు మగర్ ఆఫ్ ఖానా వా అన్నారు నేను తినేంత వరకు వారందరు తినకుండ
 నిల్చేసి ఉన్నారు తిన్న తర్వాత యేతో ఖానా హై ఎర్ బోల్తా వా ఇస్కో కూతే వా షీర్ ఖుర్మ
 అన్నారు తిన్నాను బ్రహ్మాండంగా చెప్పలేనంత రుచిగా ఉంది కప్పు ఖాలి చేసి ఇంకా
 కావాలంటు చూశాను మరో కప్పు ఇచ్చారు తిన్నాను ఇక చాలు అన్నాను ఇంకా
 తినబుద్దేస్తున్నా

అప్పటి నుండి ప్రతి సంవత్సరం రంజాన్ రోజు ఒక క్యాన్ నిండా షీర్ ఖుర్మ
 తీవడం మేము మా ఎల్లలు అందరం ఆ మదురమైన షీర్ ఖుర్మాను తిని సలీం బయ్యా
 మదుర స్మృతిగా వారి ఎల్లలు కూడా ఓ రంజాన్ పండుగగా రంజాన్ పండుగే వారి
 కుటుంబంగా మా హృదయాలలో నిలిచిపోయారు ఓ రోజు సలీం బయ్యాను ట్రాల్ విన
 వేసుకొని బార్య పిల్లలు ఆదర బాదరాగా ట్రాలిని నెట్టుకుంటు ఎమర్జెన్సీ వార్డు వైపు
 పరగెత్తుకుంటు రాసాగారు డాక్టర్ చాచా బాబా క్షేసికి కర్ రహ్మా ఉస్మా దమ్ గుట్
 రహ్మా బాత్ కర్నా నహి ఆరా - హమారీ అమ్మకో ఆఫ్ వా బచాయా బాబాకో ఒచావో
 అంటూ చెప్పుతూ ఏడ్వ సాగారు

నిజంగా సలీం బయ్యా సీరియస్ గా ఉన్నాడు బాగుకాని సీజీలో ఉపరితిత్తుల
 జబ్బు అందులో గుండె పని చేయడం లేదు అఖరు నిమిషాలతో పోరాడుతున్నాడు
 ఎమి చేసినా లాభం లేకపోయింది సలీం బయ్యా కాలగర్భంలో కలిసిపోయాడు అల్లా
 దగ్గరికి వెళ్లిపోయాడు అందరు మూల్లు మన్నారు నాకు ఎడ్వాలనిపించింది ఎందుకో

విషయం మీకు అర్థమై ఉంటుంది మా ఎల్లలకు వెచ్చాను కాని ఓ గుడిసెలో స్నానం ప్రక్కన జీవిస్తూ అప్యాయతను పంచె నా మిత్రుడు సతీం నా చేతుల మీదే హావడం చాలా బాదాకరంగా తోచింది ఈ విషయం విన్న నా బార్య ఎల్లలు అశ్చర్యం వ్యక్తం చేస్తూ ఈ సంవత్సరం మన ఇంట్లో రంజాన్ పండుగ కేదూ కదా డాడీ అన్నారు ఈ సంవత్సరమే కాదు ఇక ముందు కూడా మన ఇంట్లో రంజాన్ పండుగ ఉండదేమో అంది మా ఆవిడ రంజాన్ పండుగ ఉంటుంది కాని సతీం బయ్యా రాడు కాబోయి అన్నాను

రంజాన్ పండుగ రానే వచ్చింది ఇంట్లో సతీం బయ్యా గురించి జ్ఞాపకం చేసుకున్నాం ఎమి చేయాలో అర్థం కాలేదు ఎక్కడైనా షీర్ ఖుర్మ దొరుకుతుందేమో నని పాత పట్టణం అంతా కొనాలని అన్ని హోటల్లో వెతికాం అన్ని రకాల రంజాన్ వంటలు ఉన్నాయి అలీమ్ బిర్యాని కబాబ్ కుర్మ పాయ అంటూ ఎమోమో వంటకాలు ఉన్నాయి షీర్ ఖుర్మ మాత్రం లభించలేదు అది దొరికితే సతీం బయ్యా దొరికనట్లే మేము అందరం రంజాన్ పండుగ చేసుకున్నట్లే అయినా షీర్ ఖుర్మ లభించలేదు నేను మా ఆవిడ మా ఎల్లలు ఎదో పోగోట్టుకున్న వాళ్ళలా సాయంత్రం అందరం కూర్చోని బోజనం చేస్తున్నాం ఇంతలో

టక్ టక్ మంటూ దర్వాజా చప్పుడు అయ్యింది కోన్ హై? అంది మా అమ్మాయి సతీం బయ్యా అంటూ ఓ చిన్నవాని గొంతు వినపడింది చాలా మదురమైన చాలా చిన్న ఎల్లవాని గొంతు తలుపు దగ్గరకు అందరూ మా ఎల్లలు పరుగెత్తారు తలుపు తీసారు అక్కడ ఓ చిన్న బాబు వాడ చేతిలో ఓ క్యాన్ అదే ఆ షీర్ ఖుర్మ క్యాన్ ప్రతి సంవత్సరం మా ఇంటిక వచ్చే సతీం బయ్యా తెచ్చే షీర్ ఖుర్మ క్యాన్ మై చోటా సతీం హు దాదిమా దీయానా మేరా దాదా బడా సతీం అల్లాకే పాస్ గయానా దాదిమా హూ నామ్ మేరేకో లాగాయా అంటూ క్యాన్ తో లోపలికి రాసాగాడు జంక జముం లేకుండా వాడి వెంట వాడి తండ్రి వచ్చి కైసే వ్నా ఆప్ సబ్ అన్నాడు రంజాన్ ముబారక్ అని అందరం అన్నాం కాని ఎదో చెప్పలేని విషాదం చోటా సతీమ్ ను చూస్తునే అలా నిల్చున్నాం మీరా ఖావోనా అన్నాడు చోటా సతీం వాడు వాడే ఓ షీర్ ఖుర్మలా కనిపించాడు వానిలో బడా సతీం కనిపించాడు షీర్ ఖుర్మ తినాలనిపించినా ఎదో చెప్పలే అర్థం కాని బాద - చోటా సతీంపైన అప్యాయత - వాడికి కొద్దిగా షీర్ ఖుర్మ తినిపించ మేము కొద్దిగా తిన్నాం మాలో ఉన్న బాదను అప్యాయతను ఎలా తెలుపుకోవాలో అర్థం కాక అలానే చూస్తునే నిలబడి ఉన్నాం చోటా సతీం టాటా చెప్పుతూ వెళ్ళిపోయాడు అదే సాయంత్రం వారి గుడిసెక మేము వెళ్ళకుండా ఉండలేక పోయాం వారి గుడిసెకు వెళ్ళాం మమ్మల్ని చూసి బడా సతీం కా బీబీ మాల్యమని ఎడ్చింది మా కళ్ళ వెంటకూడ మాకు తెలియకుండానే నీళ్ళు

రానాగాయి చోటా సరి మా మద్యనే తిరగ సాగాడు మా వాడూ అదే రోజు ఆగర్బ
 స్రీమంతడు శ్రీ హాపీజ్ బాన్ మా దోస్తు రంజాన్ బోజనానిక రమ్మన్నాడు ఆయన బవనం
 పాతరాతితో నిర్మించబడింది వారి ఎల్ల ముట్టుకుంటే మానపోయేలా ఉన్నారు
 బోజనానంతరం షీర్ ఖర్మాను అందించారు అది తినగానే ఆగర్బ దరిద్రుడైన సలీంబయ్యా
 కళ్ళ ముందు కనిపించాడు ప్రేమక తారతమ్యాలు లేవని చెప్పక చెప్పారు సలీంబయ్యా
 మరియు హాపీజ్ బాన్

ప్రేమ ఆవ్యాయతను రంజాన్ లో కాదు మతంలో కాదు గుడిసలో కాదు
 షీర్ ఖర్మాలో కాదు మనిషి సలీంలోనే ప్రతి రంజాన్ రోజు సలీం గుర్తుకు వస్తాడు ఎక్కడైన
 ఎవరైనా సలీం అని అలివినప్పుడు రంజాన్ గుర్తుకు వస్తుంది మనిషిలోని మమతలే
 మతంలోని మాదుర్యం అని మరీ మరీ గుర్తొస్తుంటాయి షీర్ ఖర్మాలాగ మతంలో
 ఎముంది? మనిషిలోనే ఉంది మతం అని అనుకుంటుంటాం ఈ రోజు కూడా రంజాన్
 ఎచ్చినప్పుడల్లా

అంకతం సలీం అయ్యాకు వారి కుటుంబానికి

18 బీదవాని తాజ్ మహల్

ఈ ప్రకృతిలో ఎవరికీ ఎవరు ఎది దైవ రూపంగా కన్పిస్తుందో తెలియదు ఒక
 వ్యక్తి మాత్రం తన బార్యే తన దైవంగా బావిస్తాడు రోజు పూజిస్తాడు నేను ఎప్పుడు వారి
 ఇంటిక వెళ్ళినా పూజలో ఉన్నారు కాసేపాగండి అంటారు పూజ మాత్రం తన బార్య
 పటానికి మాత్రమే చేస్తుంటాడు రోజు ఎన్నిసార్లైనా పూజ చేస్తాడు ఆయన చేతిలో ఎప్పుడూ
 ఒక పుస్తకం ఉంటుంది అందులో తన బార్యే పోటో ఒకటి ఉంటుంది మనసు కలత
 పడగానే పుస్తకం తెరిచి పదేండ్ల క్రితం మరణించిన తన బార్యే పోటోకు పూజ చేసి కళ్ళకు
 అద్దుకుంటాడు ఎదో జ్ఞాపకం వేసుకొంటాడు కళ్ళవెంట నీరు తెచ్చుకుంటాడు ఒక సారి
 తన బార్యే అన్నదట నీకు జ్ఞాపకం ఉందా ఈ రోజే మన ఎండ్ల రోజు నీవు తొందరగా
 ఇంటక రా అందట ఇదేమిట ఇన్ని సంవత్సరాల తర్వాత మన ఎండ్ల జ్ఞాపకమొచ్చింది
 అని అనుకొని తను పనిచేస్తున్న ప్రస్ నుండ తొందరగా కొంచెం డబ్బుతో ఇల్లు
 చేరుకున్నాడట ఆ రోజు సాయంత్రం హోటల్లో బోజనం ఆ సాయంత్రం మల్లెపూలు
 అంతే పెండ్ల రోజు అయిపోయింది మరుసటి రోజు ఓ డాక్టర్ గారు కలిసి తన బార్యేతో
 అన్నారు నీ బర్తగారు బాగున్నారా? నిన్న మా ఆసుపత్రిలో రక్తం దానం చేసి ముప్పుయి
 రూపాయలు సంపాదించాడు అని అన్నాడు ఆ డాక్టరు అది విన్న తన బార్యే ఎంత పని
 చేశావయ్యా? అని అందట అంతే తన బార్యే బ్రతికి ఉన్నంత కాలం తన పుట్టిన రోజు

పండుగ కాని ఎండరోజు గాని మళ్ళి మాటొత్తలేదట అంటు కళ్ళు తుడుచుకున్నాడు పోటోకు మరోక్కసారి నమస్కరించాడు ఈ రోజు వరకు తన బార్య బ్రచి ఉంటే ఇద్దరం కుంస ఎడ్రేవాళ్ళం మా ఇద్దరు కుమారులు ఒకే నెలలో పోయినందుకు అంటాడు కంట రాలిన కన్నీటి బిందువుల్లో ఒక పేదవాని తాజ్ మహల్ కనిపించింది ఇంకెన్ని కన్నీటి బిందువుల్లో ఎన్ని తాజ్ మహల్స్ కట్టుకున్నాడో ఎవరికి తెలుసు? అంటాయి ఈ షాజహాన్ కంటి నుండి బయలు దేరిన రెండు కన్నీటి బిందువులు

మరోసారి వెళ్ళితే తను జాగ్రత్తగా దాచుకొన్న పాత కళ్ళద్దాలు చూపించాడు అవి పగిలిపోయి విరిగిపోయి ఉన్నాయి ఇవి నాకు ముగ్గురు వేళ్ళు తలా రెండు రూపాయలు వందాయి వేసుకొని కొనిచ్చారు నాకు జబ్బు వచ్చినప్పుడు ఆ విన్నూరులు ఎంతో సేవ చేశారు తమ శరీరాలను అమ్ముకొని వారు మరీ నాకు ఓ తండ్రి ప్రేమతో ఇది కొనిచ్చారు ఆ ముగ్గురి పేర్లు వార్షిక కృతజ్ఞతతో నా కూతుళ్ళకి నామకరణం చేశాను అన్నాడు ఆ పిరతోనే మా అమ్మాయిలను ఎలుస్తుంటానని అంటాడు అందులో ముగ్గుర కాల గర్భంలో కలిసిపోయారు ఒక్కరి జీవితం మాత్రం నేను రచించిన గ్రందమే ప్రజాదరణ లభించిన

పాకుడు రాళ్ళు ఆ గ్రంద రచనకు మా ఆవిడ ఎంతో సహకరించింది అంటూ తన బార్య పోటోకు నమస్కరించాడు తప్పు చేయని పురుషులు ఉండరు ఈ పురుషుడు చేసే ప్రతి తప్పును క్షమించడానికే స్త్రీని సృష్టించాడు ఆ దేవుడు అందుకే స్త్రీని పూజించాలి అందులో ముఖ్యంగా తనకు తన సతీమణియే దైవం అంటాడు ఇతరుల విషయం నాకు అనవసరం వారి వారి ఇష్టా అయిష్టాలు ఎవరి సతీమణులను వారు పూజించినా పూజించకపోయినా నేను మాత్రం నా సతీమణిని నేను సచ్చే వరకు పూజిస్తూనే ఉంటాను అని అంటాడు యమ బటులు ఈ మధ్య నన్ను పలకరించి పోతున్నారు కలోకి వచ్చి అయినా వారిక ఒక్కటే చెబుతున్నాను మీరు మీ నరకానికి స్వర్గానికి నన్ను తీసుకొని వెళ్ళండి కాని ఒక సారి మాత్రం నా బార్య దగ్గరకు తీసుకెళ్ళి ఆమె దర్శనం చేసుకొన్నాకే మీ ఇష్టం వచ్చిన లోకానికి తీసుకెళ్ళండి అని మరీ మరీ వారిని ప్రార్థిస్తున్నాను వాగ్దానం చేస్తేనే నేను మీతో వచ్చేది అన్నానని అంటాడు అంటూనే తన టేబుల్ పైన ఉన్న తన బార్య పోటోకు నమస్కరించాడు నూర్జహాన్ జ్ఞాపకార్థం తాజ్ మహల్ ను కట్టించి అది చూస్తూ షాజహాన్ మరణించాడట కాని తన బార్యకు పూజించాడా? అంటాడు సలీం - అనార్కలి రోమియో - జూలియట్ లాంటి కదలు ఎన్నో విన్నాం పురాణ కదలు కూడా చాలా విన్నాం ప్రేమించడమే కాని పూజించలేదుగా? సతీతో సహగమనం చేయమన్నవారే గాని పురుషున్ని సతితో సహగమనం చేయమనేవారున్నారా? చేసే వారు ఉన్నారా? స్త్రీక ప్రాధాన్యం కాని కల్పించినట్లు కనబడుతుందా? భర్తకు పాద పూజలే తప్ప పురుషుల ఆదిత్యమే తప్ప ప్రాతివ్రత్య పరీక్షలు ఎట్టే మగ ఆదిత్యత తప్ప బార్యకు నమస్కరించడానిక మనస్కరించదు ఎందుకో? అంటాడు ఎంత మంది షాజహానులైనా ప్రేమ మందిరాలే

కట్టస్తారు హృదయంలో బార్య ఆసే దైవ మందిరం కటుకునే వారెందరు? స్త్రీని ఆడుకొనే అటబొమ్మగా చూచే సమాజం స్త్రీని బానిసగా చూసే పురుషనైజం స్త్రీని తగిలేసే గడ్డిబొమ్మగా చూసే తరం తరం స్త్రీని గర్భంలోనే మటుబెట్టే ఈ మానవత్వం బార్యను దేవతగా పూజించే బర్తలు ఎంతమంది? భూత వర్తమాన కాలాల్లో కూడా ఆసలు ఉన్నారా? అంటూనే తన బార్య పోటోక సాషాంగ నమస్కారం ఎటాడు బరద్వాజ మరే స్త్రీనైనా పూజించారా? అన్నాను ఓరి నాయనో అదేం ప్రశ్న అంటూ ఎద్దగా నవ్వాడు

ఈ మధ్య ఓ రెండు కన్నీటి చుక్కలు నా ఇంటికొచ్చాయ్ మీరు అగ్రా నుండి వచ్చారా? అన్నాను అవును ఎలా గుర్తు పటారు అన్నాయ్ ఆ నీటి చుక్కలు మీలో తాజ్ మహల్ కనిపిస్తుంది అన్నాను అవును షాజహాన్ మరణం తర్వాత మేము దాక్నోవడానికి మరో రెండు కళ్లు వెతుకుతున్నాం ఆనాటి నుండి ఈనాటి వరకు మీకు ఆ కళ అడ్రసు తెలుసని వచ్చాం అన్నాయ్ ఆ షాజహాన్ కన్నీళ్లు బరద్వాజ గారి అడ్రసు చెప్పేను ఓ రెండు రోజుల తర్వాత ఆ కన్నీళ్లు ఇలా అన్నాయి మేం వాలా గొప్ప అదృష్టవంతులం షాజహాన్ కళ్ల కంటే గొప్ప కళ్లు దొరికాయి తల దాచుకోవడానికి ఈ కళ్లలో ప్రేమ మందిరం కాదు కాని బార్యకు దైవ మందిరం చూశాం మా జన్మకిది చాలు ఆ ఎండిన కళ్లకు సేవ చేసే బాగ్యం మాకు కలిగింది వారితోనే ఉండిపోతాం వారితోనే వెళ్లిపోతాం మాకు దారి చూపనందుకు మీకు కృతజ్ఞతలు ఇక నలవు అంటూ ఆ కన్నీళ్లు సంతోషాన్ని తెలియజేస్తూ మరో రెండు ఆనందాశ్రవులు వదులుతూ వీడ్కోలు తీసుకొని వెళ్లాయి

నాకు ఈనాడు కనిపించిన బగవంతుడు బక్తుడు బార్యా బక్తుడు కాంతమ్మ గారి బక్తుడు బరద్వాజ గారు - శ్రీ రావూరి బరద్వాజ గారు స్త్రీకి అపారమైన గౌరవాన్ని ప్రసాదించే గొప్ప మనిషి హావం - బావం అనే శీర్షికపై నేను తీసిన వారి వాయాచిత్రాలలో వారి బావాలను పోలి కనిపించే సోక్రటీస్ కారల్ మార్స్ వాపోక్రేట్స్ రవీంద్రుడు రజనీష్ పోలికలే కాక బార్యను పూజించే బగవంతుడు కనిపిస్తాడు వారిష్ ఈ ప్రయోగం చేసే బాగ్యం కలిగినందుకు వారిక ప్రత్యేకమైన కృతజ్ఞతలు వారి అనుమతితో

అంకతం కలియుగ బార్యా బక్తుడు శ్రీ రావూరి బరద్వాజ గారికి బార్యను గౌరవించే వారికి

19 ఆత్మ - పరమాత్మ

ఆత్మ అంటే ఎమిటి? దాని ఆకారం దాని అవతారం ఎలా ఉంటుంది? ఆత్మ ఎ
యుగంలో ఎ ఎ పరిస్థితులలో సృష్టించబడింది? దీని వల్ల ఎ ప్రాణికి ఎ రాజం ఉంటుంది?
వీటికి ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్కతరహాలో సమాదానం చెప్పుతుంటారు అన్నీ తప్పి ఉంటుంది?
సందర్భాన్ని బట్టి పరిస్థితిని బట్టి ఎవి అన్ని నిజమే అనిపిస్తుంది

ఇప్పటి వరకు సృష్టలో ఎన్ని ప్రాణులు జన్మించి మరణించాయో ఇంకా ఎంత మంది
పుట్టనున్నారో అంతు పట్టని విషయం ఈ విశాల విశ్వం వీటన్నిటిని మాత్రం ఆత్మ విదానం
గీతా సారాంశాన్ని బట్టి నమ్మవలసిన వస్తుంది

జీవాత్మ జీవం వరకే పరిమితం ఆత్మ తన వరకే సంబందితం అంతరాత్మ ఒక
రహస్యం పరమాత్మ అనేదే అంతుబట్టనిది ప్రేతాత్మ అనేది పరమాత్మలో ప్రవేశించలే
జీవాత్మ అటు ఇటు కాక కొట్టుమిట్టాడుతు కనబడకుండా తిరిగే ఈ ఆత్మలు కోకొల్లలు
మంచివి చెడువి ఆడవి మగవి వీటినే దయ్యాయి భూతాలు అనటానికి వీలుంది

పరమాత్మ అంతట వ్యాపించి ఉంటాడని అంటే ఒంట - బయట నీటలో -
ఆకాశంలో ప్రతి ప్రాణి శరీరంపైన ఒక కవచంలా అవరించి ఉంటుంది జీవాత్మను పరమాత్మ
నుండి వేరు చేసినట్లయితే జీవుడు మరణిస్తాడు జీవాత్మ పరమాత్మలో నీనమౌతుందని
అంటారు ఇది నిజం అలాగే ప్రాణ వాయువును ఒక ప్రాణి నుండి వేరు చేస్తే ప్రాణ
మరణిస్తుంది అనేది నీన్న ఆదారం

ఒక కప్పను సీసాలో వేసి మూత ఎట్టినట్లయితే కొద్ది నిమిషాలలో అది మరణిస్తుంది
అలాగే వెలుగుతున్న దీపాన్ని ఒక సీసాలో పెట్టి మూత ఎట్టినట్లయితే అది ఆరిపోతుంది
నిప్పు మండాలన్నా దీపం వెలగాలన్నా కప్ప బ్రతకాలన్నా ప్రాణ వాయువు అవసరం
ప్రాణవాయువే పరమాత్మ అది కనిపించదు అంతట అవరించి ఉంటుంది ప్రాణ
వాయువు లేని చోట ప్రాణికి మనుగడ లేదు ప్రాణ వాయువుతో వేడి జనిస్తూ ఉంటుంది
జీవకణంలో జీవం ఉంటుంది చలనం జరుగుతుంది గుడిలో కూడా దేవతా విగ్రహాలకు
దీపార్చన చేస్తారు నిర్జీవంగా ఉండే విగ్రహాలకు దూప దీప నైవేద్యం హారతి ద్వారా వేడిని
ప్రసాదిస్తారు విగ్రహానికి ప్రాణం వస్తుందని అప్పుడే ఆ దేవుడు అందరు భక్తులను
చూస్తాడని నిద్రావస్థ నుండి లేస్తాడని కనికరిస్తాడని ప్రతీతి ఇక్కడ కూడా దేవతలకు
ప్రాణ వాయువే అవసరం అందుకే ప్రాణ వాయువే పరమాత్మ అంతట పరమాత్ముడు

అపరిచిత యుద్ధానికి అనంతానికి ఆదార కారణం ప్రాణ వాయువు వెంట లేకుండా చూస్తుంటే ప్రవేశించే ప్రాణ వాయువు పరమాత్మ అనడానికి ఇది కూడా ఒక ఆదారమే

గుండెలో యస్ ఎ నోడ్ (నైస్ ఎక్స్‌ప్రీయల్ నోడ్) అనేది కణాల కండరాల సముదాయం దీని సుండ నిమిషానికి 72 సార్లు (119 సెకండ్‌కు ఒక్కసారి) విద్యుత్ ప్రసారం చేస్తుంది ఇది ఎలా జరుగుతుందో ఇంత వరకే అంత పట్లని రహస్యం ఆ విద్యుత్ గుండె కండరానికి కాక శరీరం మొత్తం బాగాలకు ఒక క్షణంలో వేరుకుంటుంది ప్రాణ వాయువు ఈ కణ జాలానికి అందడంలో ఎ మాత్రం రోపం జాప్యం ఒరిగినా విద్యుత్ జననం ఆగిపోతుంది గుండె ఆగిపోతుంది రక్త ప్రసరణ ఆగిపోతుంది మనిషి మరణిస్తాడు అందుకే యస్ ఎ నోడ్ జీవాత్మ అనడానికి వీలుంది జీవుడు జీవించాలంటే యస్ ఎ నోడ్ (జీవాత్మ)కు పరమాత్మ (ప్రాణవాయువు) ముఖ్య అవసరం ఇక్కడ కూడా ప్రాణ వాయువే పరమాత్మ అనడానికి వీలుంది

వాతావరణం అనేది భూమి చుట్టూ ఆక్రమించి ఉన్న వాయు చక్రం దీనిలో ఎన్నో రకాల వాయువులు వాయువు మిశ్రమాలు అందులో ప్రాణ వాయువు (ఆక్సిజన్) ఒకటి ఒక పీడనంలో ఒక శాతంలో మిళితం వెంది భూగ్రహాన్ని ఆవరించి ఉన్నాయి వాతావరణంలో ఎన్ని మార్పులు వచ్చినా ఎన్ని మరణాలు జరిగినా ఎన్నో ప్రాణులు ఈ వాయువును ఎన్నో సంవత్సరాలుగా వాడినా ఈ శాతం పడిపోదు నీటిలో కూడా కలిసి ఉంటుంది నీటిలో జీవులు జీవిస్తుంటాయి అసలు నీరే రెండు వాయువుల (ఆక్సిజన్ - హైడ్రోజన్) మిశ్రమం

ప్రాణ వాయువే పరమాత్మ అనడానికి ఇవన్నీ ఆదారాలు పరమాత్మ అంతట ఆవరించి యుంటాడని నీలోను నాలోను ఉన్నాడని అనడానికి నిదర్శనాలు అయినా ఈ ఆక్సిజన్ ప్రాణ వాయువు ఎక్కడి నుండి పుట్టుకొచ్చింది? అనేది అందరిని ఆలోచింపజేస్తుంది ఈ అంతు ఒట్టిని రహస్యం బగవంతునికే తెలియాలి

అంకితం తత్వాలు వెదాల్సినప్పుడు ఆదార పూరితం అని నమ్మేవారికి

20 శూన్యం నవ్వుతుంది

అండం పిండం అండాండం పిండాండం బ్రహ్మాండం అంతా శూన్యం ఆ శూన్యం ఆకారం సున్న శూన్యం ఆకారం వక్రం సున్న విలువ అనంతం అంటే అర్థం కాదు అర్థం అంటే లేదు

ఈ విశాల విశ్వంలో ఎ ఒక్కటి తీసుకొని పరిశీలించినా శూన్యాకారం సున్న ఆకృతిని పోలి ఉంటాయి భూమి చంద్రుడు సూర్యుడు నక్షత్రాలు ఇతర గ్రహాలు గుండ్రంగా సున్న ఆకృతిలో ఉంటాయి కణం అణువు శరీరంలో ఎ బాగాన్ని తీసుకున్నా ఎ అవయవాన్ని తీసుకున్నా సూక్ష్మాకృతిలో గుండ్రంగానే ఉంటాయి అండకోశం ఎండకోశం వృషణం పురుషాంగం శరీర అంగాంగాన్ని చేదించి చూసినా వృత్తాకారంలోనే ఉంటాయి మరి ఇంకా ఎ ప్రాణిలోనైనా ఇదే కనిపిస్తుంది నిర్జీవులైన ప్రతి వస్తువుకూడా ఇదే ఆకృతిని పోలి ఉంటాయి

రోజులు గంటలు నిమిషాలు వారాలు నెలలు సంవత్సరాలు యుగాలు ఎక్కడైతే మొదలౌతాయో అక్కడే అంతం మొందుతాయి ఎక్కడయితే అంతం మొందుతాయో అక్కడే మొదలౌతాయి జననం మరణం ఆకలి దప్పులు నిద్రావస్థలు ఆస్తి- అంతస్తులు కీర్తి ప్రతిష్ఠ అలలు ఉప్పెనలు కష్టసుఖాలు నిరంతరం వృత్తాకారములో పయనిస్తుంటాయి కామం క్రోధం మోహం శతృత్వం మిత్రత్వం ప్రేమ ఆప్యాయత అసహ్యం ఒక దానివెంట ఒకటి వృత్తాకారంలో ఇమిడి పరిగెడుతూ ఉంటాయి అధికారం ఆలోచనలు కూడా అంతే చివరకు మిగిలేది ఏమి ఉండదు సంపాదన దూది ఎంజాలై పోతుంది శరీరం కుళ్ళి నీరు నీరులో గాలి గాలిలో మట్టి మట్టిలో కలిసి కనబడకుండా పోతుంది వీటి మిశ్రమానే మళ్ళి ప్రాణగా పుడుతుంది ఎ ఒక్కరు ఈ విశాల విశ్వాన్ని స్వంతం చేసుకోలేక పోయారు నాది అన్న ప్రతి ఒక్కరు నాశనమైనారు నామ రూపాలు లేకుండా పోయారు విశ్వాన్ని శాశించాలనుకున్న ప్రతి ఒక్కరు వినాశానానికి గురైనారు శూన్యం(సున్న)తో పోరాడిన ప్రతి ఒక్కరు ఓడిపోయారు శూన్యం నిరంతరం గెలుస్తుంది గెలుపు కారణం శూన్యం సర్వాన్ని తనలో జీరించుకుంటుంది దాని ఆకృతి అణువు అణువులో కణ కణంలో దాగి ఉంది అందుకేనేమో శూన్యం ఎమి లేదు సున్నాకు సున్న హాళికి హాళి అని హేళన చేసేవాళ్ళను చూసి విజయ గర్వంతో దరహాసం మందహాసం అటహాసం వికటఅట్టహాసం చేస్తుంది నిరంతరం అదే సున్నలో ఉన్న అంతరార్థం దాని విలువ అనంతం అఖరగా సున్నకు సున్న హాళికి హాళి అంటే ఎమి లేదని ఒక అర్థం అంతా అందులోనే ఇమిడి ఉందని అదే సర్వస్వం అనేదే మరో అర్థం

అంకితం సుఖ జీవిత రూపాన్ని తెలుసుకునే వారికి

చివరకు మిగిలేది ఏది లేదు మిగిలించి నీది కాదు ప్రాణం ఒక రిలే రేస్ లాంటిది.

21 మరణం మరణించదు

ఈ మహాప్రహంబైన సర్వ ప్రాణులు ఎలా జనించాయో అన్ని మతాలు దాదాపు ఒకే విధంగా తెలుపుతాయి. బగవంతుడు ఒక్కొక్కటిని ఈ భూమ్మీదికి పంపించాడని ఆ తర్వాత ప్రాణులు తన దర్మాన్ని మరిచి విచ్చలవిడిగా జీవిస్తున్నాయని ఎన్నో కదలు పురాణాలు వేసుతున్నాయి. ఇలా భూమ్మీదిపడ్డ ప్రతి ప్రాణ తన సంతతిని ఎంచుకో ప్రారంభించాయి. దానితో భూవారం ఎరిగిపోయి భూదేవి జనాబా బారాన్ని ఆటు ఇతర ప్రాణుల బారాన్ని ఒరించలేక మహావిష్ణువుకు తెలుపుకుందట. సరే భూబారాన్ని తగ్గిస్తానని చెప్పి భూదేవిని భూమ్మీదికి పంపించాడట. ఆవిడ తిరిగి వచ్చి చూస్తే సగం ప్రజలు ఎ కారణం లేకుండానే ప్రాణాలు కొల్పోయి చచ్చిపడి ఉన్నారట. వారితాలూకు మనుష్యులు ఎడుస్తు విపరీతంగా బగవంతుని దూషించసాగారు. ఈ విషయం విన్న దేవతలు తమ పలుకుబడ పడపోతుందనే భయంతో వారిపై అభిమానం ప్రజలలో అంతరించక ముందే ఓ ప్రణాళిక వేసారట. మృత్యు దేవతను సృష్టించారట. ఆ మృత్యువు దేవత గారు మరణ కారణాలు కనిపెట్టి వాటి ద్వారా జనబా సంఖ్యను తగ్గించడానికి నిరంతరం ప్రయత్నం చేస్తూనే ఉంది. తినే తిండిలో త్రాగే ద్రవ పదార్థంలో నివసించే గృహాలలో ప్రయాణంలో ప్రేమలో ఆస్తులో అంతస్తులో రాజకీయంలో ప్రకృతిలో ప్రతి అంశంలో మృత్యువును ఇమిడ్చారు దేవతలు అంతే కాకుండా శరీర అవయవాలలో కూడా కణ కణంలో నర నరంలో మృత్యువును ఇమిడ్చారు దేవతలు. అది తెలుసుకున్న మానవుడు మృత్యువు నుండి బయటపడటానికి వైద్య రంగాన్ని సృష్టించుకున్నాడు. అందులోను మృత్యువును ఇమిడ్చారు దేవతలు.

ప్రాణ రక్షణ కొరకై చేయించుకొనే వైద్య పరీక్షలలోను మరణాన్ని ఇమిడ్చారు అందుకే ప్రాణాన్ని దక్కించుకునే ప్రయత్నంలో పరీక్షలతో ప్రాణాలు పోగొట్టుకొన్నవారు ఎంతోమంది ఉన్నారు. ప్రాణాలు కాపాడే వైద్యులు కూడా ప్రాణాలు కాపాడే ప్రయత్నంలో ప్రాణాలు పోగొట్టుకున్నారు. వైద్య రంగానికి జబ్బులు సృష్టించారు. వైద్యులూ మరణిస్తున్నారు. ఎది ఎమైనా ప్రాణి సంతతి జనాబా విపరీతంగా ఎరుగ సాగింది. అంతటితో ఆగక మ్యాంకిల్లింగ్స్ ప్రకృతి వైపరిత్యాలు భూకంపాలు అగ్ని ప్రమాదాలు విష వాయువులు తుపాకులు ప్రేలుడు పదార్థాలు ప్రయాణంలో ప్రమాదాలు పడవ మునకలు గ్యాస్ లీకులు ఆయుధాలు యుద్ధాలు అణు యుద్ధాలు అనే ఈ మత్యువు రూపాలు సృష్టించబడ్డాయి. అయినా మాత్రం ప్రపంచ జనాబా ఎరుగుతూనే ఉంది. ఇది చూసి విసిగెత్తిన దేవతలు మృత్యువు దేవత బాగా ఆలోచించి ప్రతి జన్మతో పాటు ఆ ప్రాణితో పాటు మృత్యువు కూడా జనించే విధంగా ప్రతిపాదనను ప్రవేశపెట్టారు. అందుకే

ప్రతి ప్రాణిక ప్రతి తల్లి జన్మనిచ్చేటప్పుడు మరణానికి కూడా జన్మనిస్తుంది జనన మరణాలు ఒకసారే జన్మిస్తాయి అది మనకు తెలియకుండానే అతి రహస్యంగా అర్థం కాకుండా జరుగుతుంది నిరంతరం అది మరిచిపోయి మనం ఆనందోత్సహు వెలిబుచ్చుకుంటాం దానితో మరణం కూడా జన్మించిందని మరిచిపోతాం ఆపుట్టిన రోజు నుండి మొదలౌతుంది నిరంతరపోరాటం అదే ప్రాణానికి మరణానికి ఎడ తెగనిపోరాటం ఈపోరాటంలో కొందరికి వందేండ్లు కొందరికి వంద గడియలు అంతిమ విజయం మాత్రం మరణానిదే ప్రాణులు ఎన్నిటినినా జయించవచ్చు మరణాన్ని మాత్రం జయించలేవు. ఎకారణంతోనైనా ఎక్షణాన్నైనా ఎకారణం లేకుండా మనిషి మరణించొచ్చు మరణానికి చావులేని కారణాలు అనంతం వైద్య శాస్త్రానికే అంతుపట్టని కారణాలు కోటానుకోట్లు పుట్టుకను అంచనా వేయుచ్చు కాని మరణాన్ని అంతు-అంచనా వేయలేము అనుక్షణం జాగ్రత్త వహించడమే ప్రతి చిన్న విషయానికి జాగ్రత్త పడటమే కొంత వరకు సమంజసం సమాదానం పరమాత్మ ప్రతి ప్రాణిని ఆవరించి యుంటాడని కవచంలా అంటి ఎట్టుకొని ఉంటాడని కాపాడుతుంటాడని ఆ కవచం పగిలిపోతే మృత్యువు ఆవరిస్తుందని ఆధ్యాత్మిక చింతన తెలుపుతుంది కాని మృత్యువే ప్రతి ప్రాణిని కవచంగా కాపాడుతుందని మరో వాదన కావచ్చు గదా ఆ కవచం అంతిమ విజయాన్ని సాదించి ప్రాణాన్ని పరమాత్మలో లీనం చేస్తుంది అందుకే మరణం ప్రాణికి పరమాత్మునికి మధ్య వారది వైద్య రంగం ఎంతో మంది ప్రాణాలు పోతుండగా చూసింది ప్రాణాలు ఎలా ఎందుకు పోతాయో అర్థం కాకుండా ఉంటుంది ప్రాణం పోయినప్పుడు ఎడ్రే వారు కొందరు నవ్వే వారు కొందరు అర్థం తెలియక తెలిసినా చెప్పలేక ఎడుస్తూ నవ్వేవారు నవ్వుతూనే ఎడ్రేవారు కొందరు కారణాలు గుది గుచ్చి మరణ కారణాలు వల్లిస్తు ట్విస్ట్ చేస్తు ఒప్పించి చెప్పేవారు వైద్యులు వినేవారు లోకులు ఈ భూమిపై జన్మించాలని ఉంటే మరణానికి సిద్ధంగా ఉండాలి వందేండ్లు బ్రతకాలని ఉంటే వృద్ధ్యాప్యం అనే శిక్షకు సిద్ధంగా ఉండాలి వృద్ధ్యాప్యం సుఖమయంగా ఉండాలంటే యువకులుగా మంచి చేయాలి అయినా అంతిమ విజయం మరణానిదే మరణం మాత్రం మరణించదు చివరకు ప్రతి ప్రాణి మరణం శరణం గచ్చామి ఎవరి అనుమతితో నీవు జన్మించావు? ఎవరి అనుమతితో నీవు మరణిస్తున్నావు? మరణం అనేది లేకుంటే ఎమౌతుందో తెలుసా? బాగా ఆలోచించు

అంకితం   మరణం వృద్ధ్యాప్యం అంటే బయపడని వారికి
అకాల మరణం ఒక్కటే దు ఖకారణం

౨౨ దేవుడు - టీ

ఆపీసులో కూర్చున్నాను మధ్యాహ్నం --00 గంటలు ఇద్దరు సీనియర్ నర్సులు హడావిడగా వచ్చి సార్ మీరు మధ్యాహ్నం 3-00 గంటలకు మా నర్సింగ్ డిపార్టుమెంట్ కు రావాలి అన్నారు ఎందుకన్నాను మా స్క్రిపాల్ గారు రిటైర్ అవుతున్నారు ఎండాప్ టీ శ్వాక్స్ ఉంటాయి తప్పక రండి టైం లేదు ఇంకా ఎందరికో చెప్పాచి అంటూ హడావిడిగా వెళ్ళిపోయారు ఇంకా ఒక గంట టైం ఉంది కార్యక్రమానికి ఇంత సేపు ఎలా వేచి ఉండడంరా దేవుడా? అంటూ కుర్చీలో కూర్చున్నాను

ఎంట నన్ను ఎలిచావు? అని దేవుడు అడగాడు ఎమి తోచక ఊరికే దేవుడా అన్నాను అంత మాత్రాన నీవు రావాలా? అన్నాను ఎదో విశేషం ఉంటేనే అలా ఎలుస్తావు లేకపోతే నీవు నన్ను ఎప్పుడు తలివేది? ఎచిచేది? అన్నాడు అవును ఏదో బాదలోను లేక ప్రమాదంలోను ఉంటే తప్ప నన్ను ఎలిచవు ఏ బయం ఎ అవసరం లేకుండా నన్ను ఎలిచావు నీకు నేను అంటే బయం తప్ప బక్తి లేదు అని నాకు తెలుసు బయం లేకుండా బక్తి లేకుండా నన్ను ఎలిచావంటే ఏదో విశేషం ఉండ ఉంటుంది అదేంటో చెప్పమన్నాడు దేవుడు చేస్తానంటే చెప్పుతాను లేకపోతే ఊరికే చెప్పడం దేనికి? అన్నాను చేయవల్సింది అయితే చేస్తాను లేకపోతే లేదు? అన్నాడు అటువంటప్పుడు ఎందుకు చెప్పడం? అన్నాను నేను వచ్చినాను కాబట్టి చెప్పాల్సిందే లేకపోతే పోను ఎదో నాకు సంబంధించిన సమస్యే అయి ఉంటుంది నేను మాత్రం అన్ని చేసి చస్తానా ఏమిటి? అన్నాడు దేవుడు అయితే చెబుతాను విను వేస్తే చేయి లేకపోతే లేదు నీ కర్మ నీ ప్రాప్తం అంటూ నాకు వెయ్యి మంది కూతుళ్ళు కావాలి అన్నాను నవ్వాడు దేవుడు నిజంగా నీకు వెయ్యి మంది కూతుళ్ళు కావాలా? అన్నాడు దేవుడు అవును అన్నాను నీ దురాశ పాడుగాను ఇది ఎమి కోరిక అడ్డదిడ్డంగా ఉంది నన్నే ఆన్-పాపులర్ చేద్దామనుకుంటున్నవా? ఇండ్లైరెక్టుగా నీకు వెయ్యి మంది కూతుళ్ళు పుట్టాలంటే ఎట్ లీస్ట్ వంద మంది బార్యలుండాలి నాకే ఎనిమిది మంది బార్యలకంటే ఎక్కువ లేరు నీకు వంద మంది బార్యలు ఇచ్చి నా పాపులారిటీని పోగొట్టుకొని నిన్ను దేవుణ్ణి చేయడం ఇష్టం లేదు ఇది నా పర్సనల్ ప్రెస్టిజి అన్నాడు మిస్టర్ దేవుడు నిన్ను నాకంటే గొప్పవాణ్ణి చేయడం నాకు ఇష్టం లేదు ఇది అయ్యే పని కాదు నీ కోరిక తీరే పని కాదు కాని ఈ వెయ్యి మంది కూతుళ్ళను ఎమి చేద్దామనుకుంటున్నావు? నర్సింగ్ వృత్తిలో చేర్పించి నర్సులుగా తయారు చేద్దామని అనుకుంటున్నాను అన్నాను ఎందుకు? అన్నాడు కన్న తల్లికి కోపం వస్తే తిడుతుంది కొడుకుంది ఒక్కొక్కసారి వదిలివేస్తుంది కాని నర్సులు కొట్టరు తిట్టరు సేవలే చేస్తారు తల్లికంటే గొప్పగా

అందుకే అలా కోరుకున్నాను అన్నాను నీ కోరిక బాగానే ఉంది కాని ఆ విధంగా కూడా వెయ్యిమంది కూతుళ్ళను కన్న ప్రఖ్యాతి నీకు వస్తుంది అందుకే నీవంటేనే నాకు భయం అసలు నాకు లేని కోరికలు ఐడియాలు ఎలా వస్తాయి! అసలు నన్ను ఇరకాటంలో ఎటడం తప్పు మరేమి లేదు అసలు ఇలాంటి సమస్యలు ముందుముందు వస్తే పరిష్కరించు కోవడానికి తెలుసుకోవడానికి వచ్చాను అయినా ఇది అయ్యేది కాదు కాబట్టి ఇంకా ఏదైన ఉంటే కోరుకో అన్నాడు లేదా అడుగు అన్నాడు దేవుడు

ఆఁ ఇది తీర్చి చచ్చావు కనుక ఇంకేమిటి కోరేది నీవు వెళ్ళిపో తీర్చవు ఆర్చవు ఈ కోరిక నాకు వచ్చింది కాబట్టి సరిపోయింది అదే ఎ రావణబ్రహ్మకో లేక ఇంకా ఎ రాక్షసుడికో వచ్చి వుంటే నీపని అయ్యి ఉండేది ఏదో నీవు నా ఫ్రెండ్ కాబట్టి నిన్ను ఇంతటతో వదిలివేస్తున్నాను వెళ్ళిపో నీ ఇష్ట బాధ్య అష్ట బాధ్యంతో కులుకు వారికి ఈ విషయం ఎమి చెప్పకు వింటే నిన్నే తంతారు అన్నాను

అదంతా అనవసరం దీనికి బదులుగా ఇంకో కోరిక కోరమన్నానా? కోరేటట్టుగానే ఉన్నావు అది కూడా కోరుకో చుద్దాం అన్నాడు దేవుడు సరే మరో చాన్స్ ఇస్తున్నాను అడుగుతున్నాను తీర్చలేక పోతే వెంటనే వెళ్ళిపో తీర్చగలిగితే ఉండిపో ఆ తర్వాతే టీ తాగుదాం అన్నాడు అబ్బా టీ తాగి ఎన్నాలెందో ముందు టీ తాగుదాం అన్నాడు టీ కి ముఖం వాచి ఉన్న దేవుడు టీ తాగగానే వెళ్ళిపోతావు మళ్ళి ఎన్నాళ్ళకో టీ తీవడానికి బాయ్ నిపంపించి నా రెండవ కోరిక చెప్ప సాగాను వంద మంది బాధ్యలు వెయ్యిమంది కూతుళ్ళు ఇవ్వడం ఎట్లాగ నీకు సాధ్యం కాదు గాని నన్ను వెయ్యి ముక్కలు చేసి ఒక్కొక్క ముక్కను ఒక్కొక్క నర్సు కడుపులో పెట్టేయి అలా వెయ్యి మంది నర్సుల కడుపులో నేను పుట్టేటట్టుగా చూడు అదే నా కోరిక అది చాలు చెయ్యగలిగితే చెయ్యి లేదా వివరణ అడగకు అన్నాను

అంటే నీకు వెయ్యిమంది తల్లులు కావాలన్న మాట నాకే అసలు తల్లే లేదు తల్లి ప్రేమ కరువై యుగయుగాలుగా బాద పడుతున్నాను ఈ బాద తీర్చుకోవడానికి మనుష్యులను ప్రాణుల సృష్టించి మళ్ళీ ఒక్కొక్క మనిషికి ప్రాణికి తల్లిని సృష్టించి వారి ప్రేమానురాగాలను చూస్తూ నేను ప్రేమ అనుభూతిని పొందుతన్నాను నాకు తల్లి లేదు ఇతరులకు ఒక్కరికి ఒక తల్లి మాత్రమే నీకు వెయ్యి మంది తల్లులా? అమ్మా! రూలు ఎలా మార్చేది ఇంత అన్యాయమా? నేను అప్పుడే వెళ్ళిపోయి ఉంటే బాగుండును కాని ఎదో చాయ్ కోరకు ఆశపడి ఉంటే మళ్ళీ ఇరికించావు. వెయ్యి మంది తల్లుల ఒడిలో ఆడుకుందాం

కుంకుదామో అనుకుంటున్నావా? నీకు అంత ప్రేమ కావా? అన్నాడు దేవుడు. అవును అన్నాడు. నీకు తల్లి లేనంత మాత్రాన ఇతరులకు ఒకే తల్లి ఉన్నంత మాత్రాన నాకు వెయ్యి మంది తల్లులు కావా? నీకోరుకోవడంకో తప్పుమిటి? తప్పులేదనుకో. అది ఎలా సాధ్యం? బ్రహ్మకు చెప్పగలను నీ చుదుటి వ్రాత మార్పించగలను యముణ ఆదేశించగలను నిన్ను చంప వెయ్యి ముక్కల చేయగలను ఎమైనా చేయగలను కాని వెయ్యి మంది తల్లుల కడుపులో పుట్టేటటుగా చేయడం ఎలా? నా తల తిరిగిపోతుంది నా దమాక్ బరాబు చేసావు. వాయ్ వచ్చిందా అన్నాడు దేవుడు. ఆ వాయ్ వచ్చింది అంటూ బాయ్ వచ్చాడు ఒక కప్పులో పోశాడు మరి నీకే అన్నాడు దేవుడు. అది నీకే అన్నాను నాకా? మరి మీకు అో అన్నాడు వార్డ్ బాయ్ సేను మీటంగ్లో టీ తాగుతాను అంటూ మ్యాట్రన్ రిటైర్మెంట్ సబకు వెళ్ళాను ఇదే కద కు కద చెప్పాను సబలో కల అని చెప్పకుండా అందరు నర్సులు మొదటి బాగం వింటున్నప్పుడు మునిముసగా నవ్వుతు కన్పించారు రెండవ బాగం కద వింటున్నప్పుడు ఎదో మౌనం కొంత మంది సీనియర్ నర్సుల కళ్ళు చెమర్చడం కన్పించింది నీకు వెయ్యి మంది తల్లులు అది నర్సులే కావా? సాధ్యమా? గద్గద స్వరంతో అంటూ వెళ్ళిపోలేక చాలా సేపటికి సబ నుండి వెళ్ళిపోయారు ఇది ఎలా సాధ్యం? అన్నారు నర్సులు దేవుడు విజయ గర్వంతో నన్ను చూస్తూ నవ్వుసాగాడు సేను చూడ సాగాను వెర్రి ముఖం మేన దేవుడు వైపు అటు అటు వైపు చూడు అన్నాడు దేవుడు సబలో సీనియర్ నర్సులు అందరూ నా తల్లులాగ జూనియర్ నర్సులు అందరూ నా కూతుర్లుగా కనబడసాగారు దేవునికి శృతజ్ఞతతో నమస్కరించాను దేవుడు ముసి ముసగా నవ్వుతూ వెళ్ళిపోయాడు దాంక్స్ పర్ యువర్ టీ అంటూ

అంకితం తల్లిలా సేవలందించే వారికి తల్లే మొదటి నర్సు

సందర్భం - ప్రెస్సిపాల్ - స్కూల్ ఆఫ్ నర్సింగ్ వీడ్యోలు సబ ఉస్మానియా ఆసుపత్రి నవంబర్ 2001

23 పిచ్చి తల్లి

ఒకరోజు ఓ తల్లిదండ్రులు తన ఇరవై ఏళ్ళ కూతుర్ని తీసుకొని వచ్చి పరీక్ష చేయమన్నారు వెంట ఇంక కొందరు వచ్చారు వారిలో ఆ అమ్మాయి అన్న కొంతమంది తోటి ఉద్యోగస్థులు వెంట ఉన్నారు పేరు అడిగాను చెప్పింది ఎంటి నీ ప్రాబ్లమ్ అన్నాను చూడు డాక్టర్ ఇది న్యాయమేనా? అంది అమ్మాయి నా కొడుకును నాకు ఇవ్వకుండా గోపి ఎలా తీసుకెళ్తాడు? గోపి తండ్రి అయినంత మాత్రాన నాతో అయినకు అవసరం లేనంత మాత్రాన నాకు విడాకులు ఇచ్చి వదిలేసినంత మాత్రాన నా కొడుకును కూడా వాడు

తీసుకొని పోవడం న్యాయమా? నా కొడుకు నా హక్కు నా బ్రతుక ముందుముందు ఎలా ఉంటుందో ఎవ్వరికి తెలియదు నాకు వీడే దిక్కుకదా! విడాకులు కావానికి వేదిస్తారంటే సంతకాలు ఎట్టాను కాని కొడుకును వదులుకోకుండుకు కాదు? ఎటమని వేదిస్తారంటే సంతకం పెట్టాను కాని అది నా ఇష్టంతో కాదు నాకు మళ్ళీ ఎండ్ల చేస్తారట ఇప్పుడు మాత్రం ఎమైంది డాక్టర్ వీడు నాకు అడ్డం అట వీడుంటే నాకు పెండ్లి కాదంట అందుకే అయనకే వదిలివేయమంటారు వీళ్లందరు బాబుకు ఇంకా రెండేళ్ళు కూడా దాటలేదు కన్న పాప మీద కన్న తల్లికే హక్కు ఉంటుంది కదా? విడాకులు ఇచ్చే తండ్రి ఉంటుందా? అయన మళ్ళీ పెండ్లి చేసుకుంటే వాడిని ఆయన రెండో బార్య బాగా చూచుకుంటుందా? ఎది ఎమైన సరే నేను చచ్చినా సరే సంతకం పెటనంటే ఎటన పెటను ఎట్టను ఎట్టను అంతే లాయరు ఎద్ద మనుషులు మా అమ్మానాన్నలు మా అన్న అక్క కూడా అలాగే అంటున్నారు ఇదేమి న్యాయం వాళ్లకే? అలా చేస్తారా? పుట్టిన ఎల్లలను సాకే బాధ్యత తల్లిపన ఉంటుంది తండ్రి పన కాదు బాబుకు మెయిన్ టెనెన్స్ కూడ అవసరం లేదు నేను ఉద్యోగం చేస్తున్నాను ఎది ఎమైన సరే కోర్టు కూడ నా మాటే వినాలి బాబు నాకే చెందాలి న్యాయం జరగాలి అంటూ అరవడం మొదలు పెట్టిండి ఆ ఇరవై యేండ్ల యువతి

డాక్టరుగా నేను ఎమి చేయగలను? ఇది కోర్టు విషయం కోర్టులో తేల్చుకోవాలి లేదా మీరందరు కుటుంబీకులు ఎదో ఒకటి సెటిల్మెంట్ చేసుకోవాలి అన్నాను జబ్బు ఎమైనా ఉంటే వైద్యం చేద్దాం అన్నాను ఇదే జబ్బు ఇంకేమి లేదు అంది తల్లి మరి బాబు ఎక్కడ? అన్నాను బాబా పాడా! ఏదీ లేదు దానికి పెండ్లియే కాలేదు డాక్టరు అన్నాడు తండ్రి అందుకే కదా మేము వచ్చాం మీ దగ్గరకు వైద్యం కొరకు అంది తల్లి

ఎండ్లి కాలేదా? గోపి నా భర్త కాడా? వీడు నా కొడుకు కాదా? అలా ఎందుకు చెప్పుతున్నావు? బుద్ధిలేదా? అంది తండ్రిని తిడ్డా

అలా కాదు నేను చెబుతాను మీరు జాగ్రత్తగా వినండి డాక్టర్ అంటూ వారితో వచ్చిన ఒక వ్యక్తి ముందుకు వచ్చాడు

ఎంటి నీవు చెప్పేది? అంతా ఎదో నాటకం కదా చెప్తావు నీవు చెన్నేది అంతా నాటకం నువ్వు నోరు ముయ్ నీకుబుద్ధి లేదు ఇదంతా చేసింది నీవు కాదా? అంటు అతనిపై విరుచుక పడింది ఆ యువతి

ఇంతకు ఇతను ఎవరు? అన్నాను

ఈయనె డైరెక్టర్ మా నాటకానికి డైరెక్టర్ అన్నారు వారిలో కొందరు

నా ఖర్చు కేనే డైరెక్టర్ను అదో వెదవ నాటకం నాకు బుద్ధిలేక ఈ అమ్మాయినే సెలెక్టు చేశాను నాటకం వారోత్సవాలకు మా ఆఫీసు నుండ ఒక నాటకాన్ని సెలెక్టు చేసే అందులో ఓ తల్లి పాత్రను ఈ అమ్మాయిక ఇచ్చాము రిహార్సల్ మొదలు ఎట్లాము ఇతడు గోపి నాటకంలో హీరో వీడికి పెండ్లి అయింది ఇద్దరు ఎల్లలు కూడా ఉన్నారు అని అన్నాడు ఆ డైరెక్టరు

డైలాగు అంతా బాగానే చెప్పింది. అది కోర్టు సీను అందులో అందరి వాదన అయిపోతుంది జడ్జి తుదిగా తల్లికోరిక ఏమిటని అడగాలి అది విడాకుల సీను భర్త కోరిక ప్రకారమే విడాకులకు ఒప్పుకుంది కాని పాప విషయం మాత్రం నమోదు కాలేదు పాపను తను దక్కించుకోవాలి తల్లిగా అనేది వాదన ఎక్స్ ప్రెషన్ బాగా ఇవ్వాలి డైలాగు చెప్పలేకపోయింది మళ్ళీ మళ్ళీ అదే డైలాగులు చెప్పించారు మూడు రోజులు పట్టింది డైలాగు చాలా పవర్ ఫుల్ గా ఉంది దానికి దగ్గట్టుగా నటించకపోతే లాభం లేదు అంటూ గట్టిగా అరిచా రేపు పైనల్ చేద్దాం అన్నాను పైనల్ రిహార్సల్ రోజు మేము అనుకున్న దానికంటే గొప్పగా ఉపోంచలేని విధంలో అదే కోర్టు సీనులో అరుస్తూ విమర్శిస్తూ నాటకంలో తేని మరికొన్ని నా పాయింట్లు చాలా ఎగ్రేసివ్ గా ఎదురు వచ్చిన వారిని ఎదిరిస్తూ దెబ్బతిన్న పులిలా బీకరమైన ముఖ కవళికలతో మహాకాళిలా నెత్తి విరబోసుకొని విరుచుకపడింది అది విన్న వారందరు చప్పట్లు కొట్టసాగారు వారోత్సవాలలో మనకే మొదటి బహుమతి వస్తుందని అన్నారు కొందరు చప్పట్లు కొట్టసాగారు బ్రహ్మాండంగా మెచ్చుకోసాగారు కాని ఆ యువతి మాత్రం ఎంతకు డైలాగు అపడం లేదు అలాగే చెబుతుంది అపటం లేదు ఆగడం కూడా లేదు అలాగే చెబుతూనే ఉంది వారం రోజులైంది పాప నాకు కావాలి పాప నాకు కావాలి ప్రపంచంలో ఎవ్వరికి హక్కులేదు నా పాపమైన నాకు తప్పు ఇలా తెల్లవార్లు అంటూనే ఉంది డాక్టర్ నిద్ర లేదు నీరు లేదు తిండి లేదు ఎక్కడ నా బాబు నా బాబును తీసుకొని రండి లేదా గోపిని నాయర్ ను జడ్జిని వీళ్ళందరిని హత్య చేస్తాను చంపేస్తాను అంటూ అరుస్తుంది అన్నారు ఆ డైరెక్టర్ ఇంకా వెంట వచ్చినవాళ్ళు

ఈ జబ్బు నయం కావడం చాలా కష్టం ఎండ్లీ కాని అమ్మాయి ఆపైన తల్లి పాత్ర ప్రబావం కవి రచించిన డైలాగు విదానం కెమాక్స్ సీను కొరకు డైరెక్టర్ ప్రయత్నం ఆ పాత్ర ప్రబావం ఆ అమ్మాయి మెదడుపైన పడింది అది సావాత్య ప్రబావమే తల్లిగాని తల్లి పెండ్లికాని అమ్మాయి నాటక అనుభవం లేని యువతి తట్టుకోలేకపోయింది అందుకే ఇలా మారింది. ఈవిడ మామూలు మనిషి కావడానికి ఎరెండు మూడు నెలలైన పట్టవచ్చు షాక్ దెరిపి కూడా ఇవ్వవలసి ఉంది బాగు కూడా కాకపోవచ్చునేమో? ఎమైనా సరే ఇప్పుడే

ఆరంభంలోనే బాగా వైద్యం చేయించాలి అని సీనియర్ సైక్యాట్రిస్టుకు కేసు రిపోర్ట్ చేశాను ఓ నాలుగు నెలల పాటు పాలో చేశాను చాలా మార్పు వచ్చింది ఎప్పుడు మెంటల్ ఆసుప్రతికి వెళ్ళినా నాతో క్లోజ్ గా సక్రమంగా బాగా మాట్లాడేది నేను వెళ్ళామని వెళ్ళేముందు ప్రతిసారి నా కొడుకును తెచ్చావా డాక్టర్ మరి ఇంకెప్పుడు తెస్తావు అనేది అది వినగానే నాకు గుండె తర్క పోయేది ఆ తర్వాత ఆ అమ్మాయిని ఎన్నో ఆసుపత్రుల్లో చూపించినట్లు తెలిసింది ఆ అమ్మాయిగాని తన తల్లిదండ్రుల గా వారు తాలూకు మనుషులు కూడా మళ్ళీ కనిపించలేదు ఎమైందో కూడా తెలియదు వైద్యం కొరకు నార్త్ ఇండియాకు వెళ్ళినట్లుగా తెలిసింది అప్పుడు అర్థమైంది సావాత్య ప్రబావం కొందరి మంత్రపుష్పముపైన ఎంతటి ప్రబావం చూపుతుందో అలాంటి సావాత్యాన్ని రచించేటప్పుడు కవి మెదడులో కూడా ఎవైనా మార్పులు వస్తాయా ఆయన ఆలోచనకు ఆయన ముఖ కవళికలకు అనుబంధం అనుసందానం ఉంటుందా అవి వ్రాస్తున్నప్పుడు అతని ముఖంలో మార్పులు ఎలా ఉంటాయో తెలుసుకోవాలనే ఆలోచన కలిగింది వాటిని ఎలా ప్రాక్టికల్ గా చూపాలి ఎలా ప్రువ్ చేయాలో అనే తాపత్రయం మొదలైంది నాలో

కవులు ఎంతో మంది ఉంటారు కాని మనకు అందుబాటులో ఉండాలి వారికి తెలియకుండా ఈ ప్రయోగం చేయాలి అది ఎలా సాధ్యం ఓ అయిదు సంవత్సరాలు ప్రయత్నం కొనసాగింది బాగా ఆలోచిస్తే ఓ కవి దొరికాడు ఆయన గారు రోజు ఎక్కడో ఏదో ఒక సభలో పాల్గొంటుంటారు ఈజిలీ ఎవైలెబుల్ సబ్జెక్టు నేనేవరో తెలియకూడదు రహస్యంగా ఆయన ముఖ కవళికలు (ఎక్స్ ప్రెషన్) క్యాచ్ చేయాలి అంతే ఆయన రచించిన పుస్తకాల పాటలు సేకరించి చదివి వాటిలో ప్రజారంజకమైన బావాలు సందేశాత్మమైన వర్డింగ్స్ వెతికి వెతికి ఒక లిస్టుగా వ్రాశాను ఒక సంవత్సరం పాటు వారు ప్రసంగిస్తున్నప్పుడు వారి చాయా చిత్రాలను కెమెరాలో బందించాను వారికి తెలియకుండా వారి చాయా చిత్రాలను వారి బావాలను సమన్వయ పరిచి మ్యాచింగ్ చేశాను His thought and his own expression అని నామకరణం చేశాను రవీంద్రబారతిలో ఐదు వందల చిత్రాలను ప్రదర్శించాను నటులు శ్రీ అక్కినేని నాగేశ్వరరావు గారు ప్రదర్శనను ప్రారంభిస్తూ నాలాంటి నటులైన ఇలాంటి ప్రయోగం సులభం నటుడు కాని పద్మశ్రీ డాక్టర్ ఎ నారాయణరెడ్డి గారిపైన ఈ ప్రయోగం అసాధ్యం ఇది ఈనాడు సుసాధ్యం అసాదారణం ఈ నూతన ప్రక్రియ ప్రయోగం బహుశ ప్రపంచంలో ఇదే ప్రథమ ప్రయోగమై ఉంటుంది అని అన్నారు మహా నటులు ఎ ఎన్ ఆర్ మరియు ఎంతో మంది నటులు మంత్రులు సావాతీ వేత్తలు విలేఖరులు ప్రజలు ఆశ్చర్యాన్ని దిగ్రాంతిని వెలిబుచ్చారు ఇంతకు మీరు ఎవరు అని ప్రశ్నించారు ఎ నా రె గారు అంతా జరిగినది జరిగినట్లుగా తెలియజేశాను నాకు తెలియకుండా నా పైన చేసిన ఈ తహల్కా ప్రయోగం నా అదృ

మనము మనము అంటూ ఈ విషయాన్ని రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబు
 ముఖ్యమంత్రి తెలియజేశారు. నారా గారు తన డెబైవ జన్మదిన కార్యక్రమంలో
 ముఖ్యమంత్రి చంద్రబాబు నాయుడు గారి చేత అదే రోజు దుశ్శాలువాతో నన్ను - నా
 ప్రయోగం స్థానించారు రవీంద్రబారలిలో ఈ సన్మానం నాకు కాదు సావాత్యశక్తికి
 సావాత్య ప్రతిభక ప్రబావితురైన ఎండ్రకాని - తల్లి కాని తల్లి - ఎచ్చితల్లి ఆచిన్నారి
 తల్లి మాత్రమే అని నాతో సేను అనుకుంటూ ఆ శాలువాను అందుకున్నాను ఆ అమ్మాయి
 తరపున

ఈ ప్రయోగంపై ఆదరాభిమానాలు గౌరవం విలువను మామన డా॥ నారాయణరెడ్డి గారికి
 డా॥ అక్కినేని నాగేశ్వరరావు గారికి రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారికి కృతజ్ఞతలు
 తెలుపుతూ ఈ ప్రయోగం ఆ ఎచ్చితల్లి కి అంకితం

24 అణు పీఠాచి

ఈ అనంత విశ్వంలో భూగోళం పైనే జీవకణం ఉన్నట్లు విజ్ఞాన శాస్త్రం
 తెలుపుతుంది సృష్టిలో జీవరాశి లేని గ్రహం సౌందర్యవిహీనం - అనవసరం - అని మరీ
 మరీ తెలుపుతున్నాయి మన అన్ని మతాల గ్రంథాలు

కోటాను కోట్ల గ్రహాలతో నిండిన ఈ సువిశాల విశ్వం వయస్సెంత? అందులో ఈ
 భూగోళం వయస్సెంత? భూమి పై పుట్టిన ప్రాణి వయస్సెంత? ప్రాణిలో ఒక ప్రాణి మనిషి
 ప్రాణం క్షణమంత అయినా ప్రాణానికి ఇది వారది - లేకుంటే ఈ భూ గ్రహం ఒక
 సమాది

అత్యున్నతస్థాయికి అభివృద్ధి చెందిన మేదస్సే - మేదడు కణం అభివృద్ధి అనే
 అహంకారంతో ఈ కణం - అనుక్షణం ప్రాణ హానినే కోరుకుంటుంది అదే అవదులు
 దాటి హద్దు మీరిన శక్తి అణుశక్తి అనుక్షణం జరిగే కణ క్రమ విభజనను ఒక్కక్షణంలో
 సర్వనాశనం చేస్తుంది అణు ఆయుధం ఇది ఒక అతి భయంకరమైన నిజం
 హృదయ విదారకరం

అందుకే ఈ ప్రపంచ దేశాల కుల-మత-జాతి వర్ణ వర్గాలు మూకుమ్మడిగా కృ
 ఎచేన హద్దుమీరిన అణుశక్తి వద్దంటే వద్దని మానవాళి శ్రేయస్సుకే ఉపయోగించాలని
 అణుశక్తి వలన కలిగే నాశనాన్ని ఆపాలని అణుశక్తిని హద్దులో ఉంచాలని అభివృద్ధి

వెందిన వెందుతున్న వెందకున్న దేశానికి తెలియ వేద్దాం అని ఆయన వా-
 అనుయాయుడైన అహంకారాన్ని అణగివేద్దాం అని శిష్యులకు అని ఆయుధాలను వా-
 సర్వదా తుడిచివేద్దాం

వారోషిమా నాగసాక వరిత్రయ పురుగుపటన అణుఅహంకారి నాగంకిరం
 నిదర్శనాలు అందుకే మున్నుందు రానున్న అణుప్రమాదాలను అణు ఆయుధాలను
 అణు యుద్ధాలను అపేద్దాం అంతర్జాతీయ-గ్రహంతర సాంతిని సృష్టించే ముందు తన
 ప్రతి ప్రాణి వృద్ధులను కలకాలం జీవిద్దాం ఇదే మన ధ్యేయం ఇదే ఈ మన
 భారతీయుల సందేశం జై వాండ్

అంకితం అణు ఆయుధాలను వ్యతిరేకించే పరిష్కార ప్రయత్నాలకు ఉదాహరణ అని
 క్తానిద్వైనియోగం చేసుకొను వారికి

సందర్భం - అణు ఆయుధ నిషేధ సంఘం సర్వస్వ సమావేశం జూలై 1968 లో జరిగింది
 (1-4-71) వేయి కరిప్రతాప పంపా

25 ఆబార్షన్

సార్ ఇంకా ఇద్దరు పీషింటున్నారని సార్ అన్నాడు ఫ్యూన్ రిమ్మను అన్నాను ఒక
 యువజంట రోనికి వచ్చింది కూర్చోమన్నాను ఇంకా ఎవరైనా ఉన్నారా? అన్నాను లేరు
 సార్ వీళ్ళిద్దరే అన్నాడు ఫ్యూన్ చెప్పండి మీ ప్రాబ్లం అన్నాను ఆబార్షన్ చేయించుకోవడానికి
 వచ్చాం అన్నారు ఆ జంట మంచిది కేసు రిజిష్టర్ చేయాలికదా పేర్లు చెప్పమన్నాను
 చెప్పలేదు ఎన్నెళ్ళు అన్నాను మాడవనె అంది అమ్మాయి ఎం చేస్తుంటారు అన్నాను
 యూనివర్సిటీలో డాక్టరేట్ చేస్తున్నాం అంది అమ్మాయి నీ భర్త? అన్నాను పేరు చెప్పండి
 కాని ఆయన ఇంకా నాకు భర్త కాలేదు బాయ్ ఫ్రండ్ మాత్రమే అంది అమ్మాయి మేము
 ఇద్దరం ప్రేమించుకున్నాం ఆయన నా క్లాస్మేట్ ఆయన కూడా డాక్టరేట్ చేస్తున్నాడు
 నాతో పాటే అంది ఎక్కడుంటున్నారు అన్నాను నేను గర్ల్స్ హాస్టల్లో ఆయన బాయ్స్ హాస్టల్లో
 ఒకే యూనివర్సిటీ క్యాంపస్లో అంది అమ్మాయి మీరు ఇద్దరు ప్రేమించుకున్నారు అవునా?
 అన్నాను అదేంట? అలాంటారు అవును ప్రేమించుకున్నాం అంది అమ్మాయి మరి ఎందుకు
 చెప్కోపోయారా? అన్నాను ఇక పి వాచ్ ఉ పూర్తి కావడానికి సంవత్సరం పడుతుంది
 ఇంట్లో ఈ విషయం ఇంకా ఎవ్వరికీ చెప్పలేదు ఇంతలో ఇలా అయ్యింది అందుకే ఆబార్షన్
 చేయించుకోవడానికి వచ్చాం అన్నాడు అబ్బాయి ఇద్దరు వాలా చక్కగా ఉన్నారు వారి
 ఆర్థిక స్థావర మూర్తి ఒక మధ్య క టుంబానికి వెంది ఉంటారు కేకం వే ప్రభుత్వ ఆబార్షన్

రంగులక అంతుకొస్తారు అనుకున్నాను

అబార్వ్ ఎలాగు మేల అనుకుంటున్నాను కదా? పెండ్లి కూడా తప్పకుండా చేసుకుందాం అనుకుంటున్నాను కదా? పెండ్లి ఎప్పుట్లోనా తప్పదు కదా ఎలాగు గర్భం వస్తుంది పెండ్లి చేసుకుంటే బోనే అన్నాను పెండ్లి అవుతుంది పాపను కాయించుకోకుండా ఎలాగైనా వస్తాయి ఒక సంవత్సరంలో పెండ్లిచేసుకుని రెండేళ్ల అబార్వ్ చేస్తాం అన్నాను

వచ్చింది గొడవ అవుతుంది అటువైపు ఇటువైపు మా పేరెంట్స్ కు తెలియదు అదీ గర్భం వస్తే ఉండగా పెండ్లి అంతా గొడవ గొడవ పది వందలలో పలువన మా తల్లిదండ్రులు మమ్మలకు తండ్రి వాళ్ళు తప్పుకంటారు అంది అమ్మాయి అవిడ ప్రీమిక డు ఆ అమ్మాయి కూడా అదే అన్నాడు

అబార్వ్ చేయించుకుంటే వాలా సమస్యలుంటాయి ఒక ఇద్దరు మమ్మలను కన్న తర్వాత కుటుంబ నియంత్రణ అసర్వేస్ చేసుకుంటే మమ్మది ఇప్పుడే అబార్వ్ చేస్తే మళ్ళీ జన్మలో మీకు ఎల్లం పుట్టకపోవచ్చు? అలాంటి సమస్యలుంటాయి అబార్వ్ చేయించుకుంటే బాగా ఆరోగ్యం కోల్పోతే అన్నాను అబార్వ్ అయిన తర్వాత ఒకవేళ ఆయన నిన్ను పెండ్లిచేసుకోకపోతే? వదిలేపోతే? ఆరోగ్యం కోల్పోతే అన్నాను అలాంటి వారు కాదు వారు వాలా మంచివారు నేనంటే ప్రాణం కన్ను మాడకుండా ఒక క్షణం కూడా ఉండలేరు అంది గర్భం వస్తే ఉన్న ప్రియం రాలు అందిరు ఆడవాళ్ళు అనే మాట అది స్త్రీ పురుషులు పూర్తిగా నమ్ముతుంది పురుషుడు పూర్తిగా స్త్రీ నమ్మిస్తాడు స్త్రీ మోసపోతుంది అబార్వ్ చేయించుకున్నాక ఆయన నిన్ను విడిచి పారిపోతే ఎమి చేస్తావు? నీవు ఎ అదారింతో పోరాటం చేస్తావు అన్నాను సంతకం చేయమంటే చేయనంటాడు చేస్తే ఎ హోదాలో చేయాలి భర్తను కాదు కదా? అంటాడు ప్రియండు నాకెదో అనుమానంగా ఉంది అమ్మాయితో గంటసేపు మాట్లాడు మళ్ళీ వచ్చి వెళ్ళు మమ్మలను అమ్మాయితో

ఒక గంట తర్వాత వచ్చి డాక్టర్ అతని మీద నాకెదో అనుమానం కలుగుతుంది అంది అబార్వ్ చేసుకుంటే పెండ్లి చేసుకుంటే అలాంటాడు అంది కో ఎమో? సంతకం చేయనంటాడు వాళ్ళ మమ్మల నమ్మంతో మాట్లాడుదామంటే వద్దంటాడు అబార్వ్ చేయించుకోపోతే చంపేస్తా అంటున్నాడు ఎటేటో మాట్లాడేస్తున్నాడంటే మీరు ఎలా చెప్తే అలా చేస్తా అంది అమ్మాయి అమ్మతో అడ్మిట్ కమ్మమ్మను అడ్మిట్ చేశాను నేను వెళ్ళు కట్టుగా చేయమన్నాను కొన్ని పరీక్షలు చేశాం అబార్వ్ చేస్తానో అతనితో వెళ్ళాను ఒకే అన్నాడు అమ్మాయి

తెల్లవారే రికి అబ్బాయి తల్లిదండ్రులు అమ్మాయి తల్లిదండ్రులు వచ్చారు అది మాన ప్రమిగుడు బెంచేలెత్తిపోయాడు మిమ్మల్ని ఎవరు ఎంచారు అన్నాడు అమ్మాయి వారు మీరు ఈ జంట పర్వణ పడ్డారు మీ అమ్మాయే మా వాణ్ణి ఒట్టరో వేసుకుంది లేదు మీ అమ్మాయే మా అమ్మాయిని ఒట్టరో వేసుకున్నాడు అంటు వాదోపవాదాలకు దిగారు ఒకరినొకరు తిటుకంటు జంటను తిడుతున్నారు కొద్దిసేపట తర్వాత వారిని రోపటికి ఎలివి ఎ నిర్ణయం వేశారని అడిగాను

గర్భణిగా ఉన్నప్పుడు ఎండ్లి చేసుకుంటే రోకం ఎప్పుకోదుగా? అన్నాడు అమ్మాయి ఎండ్లి కాకుండానే గర్భం రావడం కూడా రోకం ఎప్పుకోదుగా? అన్నాడు అందుకే ఆబార్టన్ చేయండి అన్నాడు అమ్మాయి అందుకే ఎండ్లి చేసుకోండి అన్నాను అమ్మాయితో ఆయన చప్పుడు వేయలేదు మీరు ఆబార్టన్ చేయనంటే మీ మీద నేను కంప్లెంట్ ఇస్తా అన్నాడు అమ్మాయి ఇవ్వొచ్చు మీకు ఆ హక్కు ఉంది ఆబార్టన్ చేయనంటే నాపై యాక్టన్ తీసుకుంటారు కూడా ఆబార్టన్ వటం అలా ఉంది కానీ వట్టా సద్వినియోగం చేసుకోవాలి గాని దుర్వినియోగం చేసుకోకూడదు సొంత పూచి పైన లేదా ఎవరైనా వాద్యులైన వారు వెంట ఉండి సంతకం చేస్తే బాధ్యత వహిస్తే తప్పుకుండా ఆబార్టన్ చేస్తా మరి మీ కేసు? ఎండ్లి కాని గర్భవతిక ఆబార్టన్ కొంచెం అన్ని వైపుల జాగ్రత్తగా ఉండాలి బర్త అయినా అన్న అయినా తల్లిదండ్రులైనా కంప్లెంట్ సంతకం చేయాలి కేరట్లయితే లీగిస్ ప్రాబ్లం రావచ్చు అన్నాను ఆబార్టన్ చేయకండా ఉండటానికి ఏవో సాకులు చెప్పుతున్నారు అన్నారు ఆ జంట వదులుకున్న వారు మీరు ఎంత చెప్పినా వినటం లేదు అమ్మాయి మాత్రం సంతకం చేయనన్నాడు ఎందుకో మరి? బాగా ఆలోచించుకోండి అని అన్నాను అమ్మాయిని ఒయటికి పంపించి అమ్మాయితో మాట్లాడుకుంటూ చూడమ్మ నీవు ఆబార్టన్ చేయించుకుంటే అతడు నిన్ను పెండ్లి చేసుకుంటాడని నీకు వాగా నమ్మకం ఉందా? అన్నాను ఉంది చాలా మంచివాడు అతనికి నేనంటే ప్రాణం నేను లేకండా ఆయన ఉండలేడు ఆయన కేకుండా నేను ఒక క్షణం ఉండలేను తప్పుకుండా చేసుకుంటాడు అని గట్టగా ధైర్యంతో చెప్పింది సరే ఆయనతో సంతకం ఎటించండి అన్నాను గొడవ పడితే లాభం లేదు మీరు అందరు సంతకం పెట్టండి ఆబార్టన్ చేస్తాం అన్నాను అందుకు అందిరు ఎప్పుకున్నారు అందిరు సంతకాలు చేశారు అమ్మాయి మాత్రం సంతకం చేయలేదు ఎందుకని అడిగాను ఆబార్టన్ చేసిన తర్వాత ఎవరి దారిన వారు వెళ్ళిపోతారు కన్ను వీదిని ఎడెస్తారని అనిపిస్తుందని అంది అమ్మాయి

అందిరు ఎప్పుకున్నట్లేనా? అవును అన్నారు అందరు సంతకాలు పెట్టి ఇరుక్కపోయారు ఈ ఆదారంతో అమ్మాయి కంప్లెట్ ఇస్తే అందరు జైలుకు పోతారు జాగ్రత్త

అవె కావచ్చు కాకపోవచ్చు కొందం దారులు వేరు వేరుగా మరికొందరి దారులు ఒకే సందారో వెడుతున్నట్లు తోచింది మొత్తానికి మళ్ళీ మనం పుడతాం మన ఆత్మను మళ్ళీ మళ్ళీ పుడుతుంటాయి మనం ఇప్పుడు మరణించినా పర్వాలేదు అని తృప్తిపడి మరణాన్ని దైర్యంగా ఎదుర్కొవాలి అంటూ దానికి సాదనం దైవ చింతన ఆధ్యాత్మిక చింతన అంటూ సభ ముగించారు వావు తప్పుడు కాబట్టి

బాసంతరం వాగా అంజోయి ఇంటకి వచ్చి బోజనం చేసి బెడ్రూంలోకి వెళ్ళాను మేము కొత్తగా కట్టుకొన్న ఇల్లు వెనుకాం కట్టించి ఓ స్త్రీ పురుషులు మాట్లాడుకుంటున్న సందాషణ వినపడసాగింది వెంటనే మా ఆవిడకు ఎచిచి వెళ్ళి వెనుకాం ఎవ్వరో మాట్లాడుతున్నారు చూడమన్నాను ండు పుష్పమి వెన్నెల ఎద్ద ఎద్ద పెండు రాతి గుండ్లు వాటి మట్టు వెట్టు వాగుచేయలేక వదలివేశాం చుట్టు కాంపొండు మా ఆవిడ వెళ్ళి మాన ఎవ్వరు తెరు అంది అయి మళ్ళీ ఎవో మాటలు వినవస్తున్నాయి పిల్లని వెళ్ళి చూడమన్నాను ఎవ్వరు తెరని వెప్పారు మళ్ళీ మళ్ళీ అర్థరాత్రి వరకు మాట వినవంచడం వల్ల నేనే వెళ్ళి చూశాను ఆశ్చర్యం వేసింది ఒ స్త్రీ ఓ పురుషుడు సర్వంగా సుందరంగా ఉన్నారు మధ్య వయస్కులు కదండుం తెరు మెదండుం లేరు ఎళ్ళాంతా ఎంగారంతో మెరిసిపోతున్నారు ఆ ఇద్దరు ఎంగారు విగ్రహాలు నన్ను చూసి మాట్లాడం ఆమెవారు ఎవరు మీరు అని అడిగాను సమాదానం లేదు ఇదంతా మాస్తున్న మా ఆవిడ నీకేమై ఎచ్చి పట్టిందా ఎవ్వరితో మాట్లాడుతున్నావు అంది వారితో కనిపించటంలే ఆ ఇద్దరు నీ నా రూపంలో ఉన్న ఆ జంటతో అన్నాను నవ్వి మీకు మరీ ఎచ్చెక్కింది అనివసరంగా సభకు సమావేశాంకు పొవద్దు అంటే వింటారా సభలో ఎదో జరుగుతుంది ఇంట్లో ఇలా జరుగుతుంది లోనికి రండ అంది మా ఆవిడ కాదు కాదు వారు ఇద్దరు నిలువెత్తు ఒంగారు విగ్రహం కనబడ తుంటే అక్కడ ఎమి లేదంటావు ఎగా నాకు ఎచ్చి పట్టిందంటావేంటి నీకే ఎచ్చి అన్నాను ఇంట్లో వాళ్ళు అందరు లేచి వచ్చారు వారికి ఎవ్వరికీ ఏమీ కనిపించుం లేదు నాకు మాత్రం కనిపిస్తున్నాయి కావాలంటే వాటిని పట్టుకొని తెస్తానని ఆ విగ్రహం దగ్గరికి వెళ్ళి వాటిని పట్టుకొని తేపడానికి ప్రయత్నించాను నేను వాటిని తాకగానే ఆ విగ్రహం మావాళ్ళందరికీ కనిపించసాగాయి అందరు ఆశ్చర్యపోయారు మా ఎల్లలు వాళ్ళ అచ్చం అమ్మ డాడలాగా ఉన్నారు వారు మన అమ్మనాన్నలే అనడం అవును నా కొడుకు కోడలె అని మా అమ్మ నాన్న అనడం అందరు వింతగా చెప్పుకోవడం ఇంకా కొంత మంది రావడం వెన్నెం రాత్రిలో చుట్ట ప్రక్కల వాళ్లు వచ్చి చూడసాగారు నేను విగ్రహంను వదలి ఇటు కొంచెం జరిగాను అంతే విగ్రహాలు కనిపించకుండా పోయాయి ఎమండ విగ్రహం కనిపించకుండా పోయాయి అదేంటి అంటూ మా ఆవిడ నా దగరకు

వచ్చింది అటు ఇటు చేతులు చాచి గుడ్డదానిలా తారసపడ సాగింది నాకు మాత్రం విగ్రహాలు కనిపిస్తున్నాయి నీకెందుకు కనిపించటంలేదు? అన్నాను ఎలాగో ఆవిడచేరిని విగ్రహాలకు తాకించాను అంతే విగ్రహాలు అందరికీ మళ్ళీ కనిపించసాగాయి వచ్చిన వాళ్ళందరూ ఆశ్చర్యంతో ఆనందోత్సహంతో అరవసాగారు మా ఆవిడచేయి తీయగానే ఆ విగ్రహాలు మాయమైపోతున్నాయి కనిపించడం లేదు మళ్ళీ చేయి తాకగానే కనిపిస్తున్నాయి అంతే వార్త దావానలంగా ప్రాకింది కాసనీ వారు చుట్టూ ప్రక్క ప్రాంతాలవాళ్ళు తండోపతండాలుగా రాసాగారు జనం విరుచుక పడసాగారు జనం ఎక్కువ కాగానే మా ఆవిడ ఇంట్లో నుంచి రావడం విగ్రహాలను తాకడం అవి ప్రజలకు కనిపించడం ఇది రోజు ఒక కార్యక్రమంగా క్రమంగా మారిపోయింది మా ఆవిడను ఒక దేవతలాగ ప్రజలు చూడసాగారు ప్రముఖులు మంత్రులు రాసాగారు ప్రభుత్వం కట్టుదిట్టం చేసింది పోలీసులు ట్రాఫిక్ కంట్రోల్ అంతా హంగామా రోజూ రాత్రి పగలు ప్రదర్శన జరుగసాగింది ప్రజల రావడం మా ఆవిడ విగ్రహాలు తాకడం అందరికీ విగ్రహాలు కనిపించడం చేయి తీయగానే విగ్రహాలు మాయం అవడం అందరూ ఆశ్చర్యపడి చూడడం మా ఆవిడ విసుక్కోవడం చిరాకుతో అలసిపోయింది విసుగెత్తిపోయింది మా ఆవిడ ఎయిటకు రాకపోతే ప్రజలు ఎద్దెత్తిన అరవడం డిమాండు చేయడం గోల చేయడం మొదలైంది ఇంట్లో మావాళ్ళందరూ విసుగెత్తిపోయారు 'లవు రోజు ఆ రెండు విగ్రహాలు మాతో కలన బోజనం చేసే మా ఎల్లలతో ఎలాతో మా తల్లిదండ్రులతో మా కుటుంబీకులతో మాలాగే ప్రవర్తించసాగారు మేమే వారుగా వారే మేముగా కలిసిమెలసి ఉండేవారు మా ఎల్లలు కన్ఫ్యూజ్ అయ్యేవారు మరుసటి రోజు నుండి కద మాములే ఇన్ని రోజులుగా మా ఎల్లలు వారిని పోటీలు తీసారు పత్రాకిల వాళ్ళు విడయోలు కెమెరాలు డిజిటల్ ఇన్ ప్రారెడ్ కెమెరాలు రకరకాల మీడియాలు ప్రయత్నించాయి కానివాటా ఎందుకేకపోయారు పత్రికలలో టీవీ లో మాపంచేకపోయారు మాస్టే డైరెక్టుగానే చూడాలి కనిపిస్తాయే తప్ప విత్రీకరించడం సాధ్యం కావేదు వాళ్ళను మా ఎల్లలు అమ్మా డాడ అని ఎలువసాగారు వారు తమ ఎల్లలుగా ఎలువసాగారు మేము వారు ఒకటిగానే మారిపోయాం తీడాలు కేక లడా ఒకరి నొకరు గుర్తించకుండా ఉన్నాం అలా ఒకనెం జరిగింది మళ్ళీ పున్నమి వెన్నెం రాత్రి వచ్చింది మా ప్రతిరూపాలు మాతో ఇలా చెప్పుసాగాయి

ఎదిహిను వేల సంవత్సరాల క్రితం ఇక్కడ ఒక ప్రహ్లాండుమైన అందాల నగరం ఉండేది మేము గురువరం బార్యబర్తలుగా జీవిస్తు మంచి పేరు తెచ్చుకొని అన్ని బాధ్యతలు నెరవెర్పాం అంతిమ దశ వచ్చిన తర్వాత మరణానికి దగర అవుతు బగవంత ఇల్లా

వాంఛించును మీ కోరిక మును అని సగవంత డు స్తోందాడు మళ్ళి మేమిదరం వార
 మునుగాంచి స్తోకయోగమున మరొ జ్జనో ఉపసంవా ఆత్మము మేమ విడుగా ప్రతుక
 కెము అర్చియమరైనా మేము కూ జపించెట్లు కి సకలంబును నివేదికున్నాం అత్త
 నంపదు కా కల జపించెటల జరు కుపాము సదే సదే కొందరు జపితాన్ని అర్చం
 చేసకొ వాద్యతలు నిర్మించి మరొ వాళక వాణంబు బైతె కొన్ని వెల వంతారా
 తర్వాతనా మునుమళ్ళీ వారి స్తుతగా కరి జీవితారు అవిమీ జ్జనకృతం అన్నాడు
 సగవం డ అది మా బాగం కరిగిందవ ని కోర క న్నాం తదాస్తు అన్నాడు
 మా ఎంతడు ఆట నుండ ఈట వరక మా అత్తర మీరు ఎప్పుడు కల జీవిస్తారో
 మాడా ఇక్కడ పేచి ఉన్నాం ఇది చేవుడు మాక ఇచ్చిన వరం ఇది ఈటక పూర్తి
 అయ్యింది అని అన్నాయి అమ విగ్రహం ఆత్మ ఉందో అత్త మళ్ళీ మళ్ళీ పుడుతుంద
 ఆత్మక నానం చెదో మళ్ళీ అత్తకు కుసుక రంబయి తెలుసుకున్నాం మీరేం జ
 మేము వెళ్ళాచి ఈ విషయం ఒగవంతు కి చెప్పి వారిక కృతజ్ఞతలు తెలుపుకోవాల ఇది
 మేము ఉండడా కి పీచెదు పార్లమి వంద్రుడు కోలంచకి రండా పోయే రోపం మేము
 అర్చనాకొన వెళ్ళాచి ఇది బగవంతు అజ్ఞ అంబు మాస్తుండగా వేళ్ళాచి మీరు
 మమ్ములను తాక తూ ఉండండ ఆకాశంకో తేలుతూ వెళ్లిపోతామన్నాయి మా ఆత్మకు

మేము వందన్నాం కాదన్నాం అంబు మా అమ్మా న్నాం క టుంబీక ని అందరు
 వావద్దన్నారు ఎడ్వసాగారు మా అవిడ కూడా ఎడ్వ సాగంది నేను కూడా అపడా కి
 స్రయత్తించాను

మేము వెళ్ళుటల్లు చేయకపోతే ఇప్పుడు మీ ఆత్మమైన మేము మరణాంతాం ఆత్మ
 మరణోత్తి అమౌతుందో ఎవరిక తెలయదు మళ్ళీ మేము కుసుకునే యోగం ఉండదు
 అందుకే మా విడ్కోలు పుకండ మేము ఇరువురం విడుగా బ్రతుకనేము అంటూ
 వ్రాదేయపడ్డాయి ఒంగారు విగ్రహం విగ్రహాలు కావు- కదులుతున్న ఒంగారు మానవా
 కృతులు మా ఆత్మలు ఆకాశంకో తేలుతూ వలక పోసాగాయి మా అంబు డాడ మమ్మీ
 అంబు ఆకాశం వైపు మాస్త అరవసాగారు నాయ తల్లి అంటూ ఎడ్వసాగారు మా
 తల్లి దండ్రులు వద్దని వెళ్ళండ అండ అంటూ మొత్తుకోనాగంది మా అవిడ విడ్కోలు
 వ్యవహారమంతా విత్రీకరించారు స్రజులు వాత్రికేయులు పోటో గ్రాఫర్లు రైవ్ టెలిక్యాస్ట్
 మేదల ఎటారు కాని నాబం లేకపోయింది విత్రాలుగా చాయ చిత్రాలుగా ఒందించలేక
 పోతున్నాం రైవ్ టెలిక్యాస్ట్ మాపలేకపోతున్నాం కంటక కోవస్తున్నాయి కాని ఎ మీడయాలో

కూడా బందించరేక పోతున్నాం అంటూ గొడవ వేయసాగారు విరేఖరులు నేను కూడా
అగండి అగండి వెళ్లోద్దు వెళ్లోద్దు అంటూ చేతులు పైకెత్తి అరవసాగాను

ఒయ్ ఒయ్ ఎంటి కదా మీటింగులు సబు వద్దంటే వినవు ఎదో వింటావు
వస్తావు నిద్దురలో ఇలా అరుస్తుంటావు కులో ఎమిట నీ కది అంది మా అవిడ నిద్దుర
నుండ లేవ రోజు ఇది మామూలులేగా నాక అంటూ ఇంతకు ఆ అందమైన అమ్మాయి
ఎవరు అంది మా అవిడ

ఆ ఆ అందమైన అమ్మాయే గానా అందమైనది మళ్ళీ మరవరేనిది పెండ్ల
అంటే జన్మ జన్మ దానినే చేసుకంటాను అది ముగ్గురు పల్లె తల్లి ముసలిది
అందమైన ముసలిది అన్నాను ఇంతకు ఎవరు అంది మా అవిడ ఇంకెవ్వరు అద్దం
చూసుకో అంటూ కు కద చెప్పాను తెల్లవార్లు - పొద్దుపొడిచే దాకా - వాయ్ తెచ్చేదాకా
- వాల్లే బడాయి ఇక వాల్లే అందరు ఆడవాళ్లక మీరు కదల ఇలాగే చెబుతారు కాబోలు
అంది మా అవిడ నేనేమైన చూడ వచ్చానా? ఇదింతా నిజం అని నమ్మాలా? అంటూ ఎదో
చెబుతావు అంటూ వాయ్ ఇచ్చి వెళ్ళింది వంటల్లోక అదో లాగ చూస్తూ

అంతం ఈ కుకద మా అవిడకు మరియు సంతోషంతో జీవించే దంపతులకు
జనవరి 001 - నా 50

27 అన్నం దొంగ

దొంగ దొంగ దొంగ సార్ దొంగను పట్టాను సార్ పట్ట రూంలెన తాళం వేసినాం
సార్ నేను ఇంకా పన్నోం అందరం కలిసి పట్టుకొని బాగా తన్ని గుద్ది రూంల పడేస
తాళం వేసేటినాం సార్ అంటూ పోస్టో అరవసాగాడు మా ఇళ్ళు కడ్తున్న దొంగమేస్త్ర

మేము పైన పని చేస్తున్నం వీడెవ్వడో కంద పైన బంగ్లంతా తిరుగుతూ అన్ని మూట
గట్టుకొని పోతుండు అప్పుడు సూనిన సార్ ఆ మూట వాన్ని దొర్ల పట్ట కొటి రూంలేసిన
సార్ మీరు వెంటనే రాండి వచ్చేటప్పుడు పోలీసులను తొక్కరాండ్ర మేమందరం ఈడనే
కూసుంటం జరిగినరా మరి ఎంతసేపట్ల వస్తువు అన్నాడు మేస్త్ర అట్లవైపు నుండి

మందు పోలీసులకు చెప్పాలా? వీడే ఒక ఎద్ద దొంగ నమెంటు ఇంక ఇనుము
ఇటుకలు అమ్మేసేవాడు ఓ ఇల్లు కట్టాంటే స్తోమతకు మించి డబ్బు ఖర్చు ఎట్లాచి ఓ

మచ్చ తరగతి వాళ్ళ ఆక్రమణవాదము పట్టిడాని తేడా అప్పుల పాలవ్వాడ అప్పుడే ఇల్లు అవుతుంది దొంగతనం చేయడానికి కూడా ఎటువైక వస్తువులు ఎమీ ఉంటాయి? అక్కడ పట్టపగలు అందరు ఉండగా ఎమీ దొంగర దొంగతనం చేసేవాడు ఎమీ దొంగ? అసలు వాడు దొంగనా ఆ అనుమానం వచ్చింది పోలీసులకు వెంటనే చెప్పుడం వచ్చునుకొని ఆ సంగతిమీటితో తెలుసుకొని ఆ తర్వాత పోలీసులకు వెళ్ళవచ్చు అని ఎరిపరి విదాలుగా ఆలోచిస్తే అక్కడక వెరుకున్నాను నటక వాలా చారం చుట్టు ప్రక్కల ఇండ్లు తేవు కనే మొదట వాళ్ళ ఇల్లు కత్తున్నాను అసలు ఎందుకు మొదలుపెట్టానో? దొంగలు రోడ్డు వాచ్మెన్ మెట్రింగ్రిమామ ఇల్లు కేకపాతే బ్రతుకతమా? కరాయి ఇల్లే హాయి అని మనుషులో అనుకంటూ బీదగ్గరకు వచ్చేశాను

అక్కడ దొంగ అన్నాను అదే డోర్ రూంలో అన్నాడు మేమై దానికి తాళం వేసి ఉంది మేము వాణ్ణ పట్టి అందులో వేశాం అంటూ గొప్పగా చెప్పుకోసాగాడు అది సరే వాళ్ళ ఒయటక తీసుక రండ అన్నాను అమ్మో ఇంకేమైనా ఉందా? వాడు పారైనా పోవచ్చు కేకుంటే పొడ్డైనా పోవచ్చు ఇంత వుందిలో వాడేమీ వారిపోడు అందరు ఇనుప కడ్డలు పట్టుకొండి వాడు గొడవ వేస్తే మనపని మనం వేద్దాం అన్నాను నేనూ ఓ కర్ర చేత పట్టుకొన్నాను ఎందుకైన మంచిదని మేస్త్రీమర్ ఇద్దరు పనోళ్లు తాళం తీసి లోనికి వెళ్ళారు చాలా సేపట ఎరకు ఎవ్వరు ఒయటక రావటం లేదు బయమేనంది దొంగ వీపోయాడా అన్న అనుమానం వేసింది ఎమైంది మేస్త్ర అన్నాను ఎమీ లేదు దొంగ బయటకు రానంటున్నాడు చార్ అసలు రేపుకెడు సార్ అని అన్నాడు రేపుకొని రండ ఎందుకు రాడు? అన్నాను చేరో వైపు చేతులు పట్టుకొని లాక్కుంటూ రాసాగారు వాణ్ణ చూడగానే రా చేతిలో ఉన్న కర్ర ఒక్కసారిగా నాకు తెలియకుండానే క్రందపడపోయింది నాకు ఒళ్ళంతా చెమటలు పటసాగింది తల తిరిగిపోయింది మైకం కమ్మ సాగింది అమాంతం ప్రక్కనే ఉన్న ఇసుక కుప్పలో కుప్ప కూలిపోయాను

ఎముకలు గడ్డం అచ్చం అప్పుడే పువ నుండ ఊడదీసి లాక్కురా ఒడుతున్న యేసు ప్రభువులా దేశం కొరకు వాందూ ముస్లిం సమైక్యం కొరకు దీక్షకాం నిరహార దీక్ష చెప్పే దీక్ష ఎదిరేముందు నిమ్మరసం తీసుకోబోతున్న ఎముకల గూడైన శాంతి విహ్నం మహాత్మాగాంధీలాగా శాంతి - సంఘ దర్శం కొరకు పోరాటం వెన చేసి బొది వృక్షం ఏడలో మౌనం ముద్రలో అంతిమ దశలో చర్మం ఎముకలే మిగిలిన తదాగతునిగా తన జీవితమే ఓక ప్రజాస్వామ్యంగా పోరాటం వేసేవే కాంజ్ఞానం వ్రాసి వ్రాసి జీవ సమాధికి వెళ్ళే ముందు ఎముకలు పిగులు నూతమే మిగిలిన పీఠబ్రహ్మాండస్వామిలా నిజానిజాలు వల్లించి వల్లించి కృశించి కృశించి క్రంగి క్రంగి అవసర దశకు చేరుకున్న వేమనలా

ఎర్రటెండలో ఓ దరా ముంద చేతులు పైకెత్తి పడివుండి అల్లా అల్లా అంటూ బిక్కుమెత్తుకుంటున్న సావాబ్ కనిపించసాగాడు అతను లాక్కుని ఎచ్చి పడేశారు పనివాళ్ళు నా ముందు పేరు అన్నాను చెప్పాడు వినిపించలేదు బాగా వాని మాట అగాధంలో నుండ వచ్చినట్లనిపించింది ఎక్కడ ఉండేది? రోడ్డు ప్రక్కన గుడిసెలో అన్నాడు మళ్ళీ బాగా వినిపించలేదు కొంచెం మంచినిళ్ళు ఇచ్చాను త్రాగాడు బాధ్య ఎల్లయి? ఉన్నారు అన్నాడు ఎక్కడ? అన్నాను ఎమో తెలియదు మూడు రోజులైంది వాళ్ళను మాన అన్నాడు దొంగ నీ బాధ్య? - నాలాగే ఎక్కడో తిరుగుతూంటుంది నీ ఎల్లయి? - అక్కడే గుడిసెలో ఉంటారు చిన్నవాళ్ళు ఒకడు మూడు ఒకడు ఐదు సంవత్సరాలు అన్నాడు దొంగ దెబ్బలు బాగా తగిలాయా? - అవును తగులవా? కొట్టిన తరువాత అన్నాడు దొంగతనం చేశాను కొట్టారు వారి తప్పుమంది అన్నాడు దొంగ నీరసంగా ఊపిరి తీసుకో రావడం లేదు పక్క బొక్కలు కటుక్కుమంటున్నాయి కాల్తోని తన్నిండయ్యా అని అన్నాడు దొంగ

ఇంతకు నీవు చేసిన దొంగతనమేంటి? అన్నాను చేతితో చూపరేక ప్రక్కన ఉన్న మా వాళ్ళు లాక్కుని దాచి ఎట్టిన దొంగసొమ్ము ఇనుప ముక్కలు కట్టను తన కళ్లతో చూపించాడు అది చూడగానే మరోసారి గుండె ఆగిపోయినంత పని అయిపోయింది జానెడు బెత్తెడు ఐదారు ఇనుప ముక్కలు కట్టగా మట్టి ఉన్నాయి

అన్నం ఎని ఎన్నానైంది? నిన్ను తిన్నాను ఒక్కసారి ఇంకా ఈరోజు తినలేదు ఎప్పుడు తింటావు? ఈ ఎరుకున్న ఇనుప ముక్కలు అమ్ముకొని ఆ పైసలతో వియ్యం కొనుక్కొని గుడిసెకు పోయి నతిర్వాత అని అన్నాడు బిచ్చం ఎత్తుకోరేకపోయావా? అన్నాను అది ఒంటేనే అసహ్యం అన్నాడు దొంగ ఈ దొంగతనం కాదా? ఎమో నాకు తెలియదు నాకు అన్నం కావాలి ఇక నాకు ఇంకేమీ అక్కర లేదన్నాడు దొంగ

నీ బాధ్య గుడిసెలో ఉంటుందా ఇప్పుడు? ఆమె కూడా ఇనుప ముక్కలు ఏరుకోవడానికి పోయి ఉంటుంది అది తిన్నదో తగలేదో యాడుందో ఎమో? అంటూ ఇక మాట్లాడలేక పోయాడు దొంగవెదవ

మేస్త్ర ఇలా రా - హోటల్కెళ్ళి ఓ నాలుగు ప్యాకెట్లు అన్నం తీసుకురా అని పైసలు స్కూటర్ ఇచ్చి మేస్త్రని పంపించాను అన్నం తెచ్చాడు మేస్త్ర ఓ ప్యాకెటు దొంగకచ్చి తినమన్నాను తినరేక పోతున్నాడు దొంగ మేస్త్ర తినిపించమన్నాను తినిపించాడు నీరు తావాడు కాశీపు పడుకో అన్నాను

ఇదేంది సార్ దొంగక ఎదెదో మర్యాదలు చెప్తున్నవు? నేను తన్ని పట్టుకుంటే నా చేతనే తిండి తినిపిస్తున్నవు? నేను చేసింది తప్పు? నువ్వు చేసింది గొప్పా? నేను దివానగాన్ని

అయితే అప్పుడు మేము కనుగొన్నాము అప్పుడు వాడు స్వస్థుడైపోయింది
అప్పుడు అప్పుడు వాడు కాదు అప్పుడు అప్పుడు అప్పుడు

ఇక్కడ రెండో ముద్రా అప్పుడు ముద్రా అప్పుడు అప్పుడు అప్పుడు అప్పుడు
వాస్తవం వదిలి పోయి పోయి పోయి పోయి పోయి పోయి పోయి పోయి
అత్తకపోతున్నాడంటే అది చింత కోరిక వాడు అక్కగొన్న అన్నం దొంగ అన్నం అన్నం
డబ్బాలో ఉన్న అన్నం దొంగలచెవాడేమో కానీ వాడు ఒక ఆకిలొతుందనే ఆదియన్నం
తెలు అ దొంగ మంతాకొడుక అన్నం

మేం దొంగలమేము అన్నాడు మేము కాదు - ఏమి కాదు వాడు కాదు అన్నం కట్టబట్ట
అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం
మరిగ దొంగతనం నిక్ష అన్నాడు దొంగి చూ వాళ్ళు వెనుక నిక్ష వాడు అన్నం కూడా
కోరిక వెనుక నిక్ష అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం
ఉంటుందా నిన్న ఇంటికి వెళ్ళి అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం
దొంగ అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం
మామ ఇంటిది సార్ అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం
ఎదిచివే రా తెదా అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం
దియినానిక హత్తుక అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం

అం మేము ఇంతసేపటి నుండి వెంటనే రమ్మన్నానుగా? అన్నం రావాలిసార్? వాని అన్నం
గుడ్డలో లేదు అ ఇద్దరు పొరగాండ్లు చేరొ రొక పడ ఉండ్రసార్ చూడ ఒది కారేదు
అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం
కాడపోంగో పండండు నాన్ నాక రాబుద్ది కారేదు అంత మార వా అన్నం అన్నం
నాన్ అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం
రాంబ్ర పొద్దుబొంది అంటూ మేము పోవాళ్ళను తీసుకొని పోయోకి వెళ్ళిపోయాడు

ఆకిలొ గొన్న అన్నం దొంగకు నిక్ష తెదా ఎవరిక తెలుసు? అన్నం అన్నం అన్నం
నా దో ప్రజలక ఈ తెల్లవా ప్రమత్వం అవసరం లేదంటు స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో There
is no law for the Hunger అంటూ ఏ హత్యాగాంది ఉపయోగించిన బీద - పీద
బారీయం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం
కడుపుక బాహు అన్నం చందమామ చందమామా - ప్రజాస్వామ్యమే తన జీవితమైన అన్నం
ప్రహరణ అన్నం జీవిత రహస్యం ఎవరిక తెలుసు?

అం తం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం

అం కాదే అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం
అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం అన్నం

28 కిచ్ - కిచ్

కచ్ కచ్ కచ్ కచ్

అన్నయ్యా అదిగో చప్పుడు

మళ్ళి కిచ్ కిచ్

అన్నయ్యా అదిగో ఎట్టెట్టె

ఎక్కడా? ఎమో?

మళ్ళి కచ్ కచ్

అది ఎట్టెట్టె? కోడెట్టె? ఎమో ఎక్కడా?

అదే తెలియడం లేదు

కచ్ కచ్ శబ్దం నన్ను నా ఇద్దరు చెల్లెండ్రను నిలువ నియ్యడం లేదు మా అమ్మ ఎనిక పోయింది నాన్న కూడా ఎనిక వెళ్ళాడు మేమే ముగురం గుడ అంతా వెతికాం పాత కుండలు కుక్కిమంచం కంద ఇంట ఎట్టా ఉన్న రాతి కట్టంలో రాయి రాయి పోయ్యి కట్టల కుప్పలో చేద బావి చుట్ట వెతికాం కోడెట్టె గాని ఎట్ట ఎట్ట గాని కనిపించలేదు మళ్ళి కచ్ కచ్ వెతికి వెతిక ఎనిపోయి ఓ చోట గుడె ప్రాంగణంలో కూర్చున్నాం కిచ్ కచ్ మాత్రం వినబడుతూనే ఉంది ఇంతలో అమ్మ వచ్చింది ఒరువైన పొటతో అంతా చెప్పాం అమ్మ కూడ వెతికింది గుర్తు పట్టింది ఒక చిన్న కండ ఒక కండ గోడకు ఉన్న చిక్కియ్యకు వేసి ఉంది అందులో నుండి కిచ్ కిచ్ అ తవుడు కుండను తీసి చూసింది అందులో ఓ చిన్న కోడెట్టె చాలా అందంగా ముద్దుగా చొద్దుగా తెల్లగా ఉన్నది అమ్మ చెతిలోకి గెంతి మా మీదకు దూకింది చిన్న చెల్లి నెత్తిన ఎద్ద చెల్లి మజం మీద అటు నుండి న్నా మా దగరే ఉంటూ మా మటే తిరుగ సాగింది మమ్మచ్చి విడిచి వెళ్ళడం లేదు మాకు ఎనిమానం వచ్చింది దీని తల్లి ఎది అన్నాం దానిక తల్లి లేదు ఒ రోజు ఐదు పనిలకు ఓ గుడ్డు కొన్నాను మీకు వండ ఎటేందుకు కుండలో ఎట్ట మరిచి పోయాను ఇరువై రోజులక వసే అయ్యింది అందులో నుంచి ఓ ఎల్ల పుట్టింది దానికి తల్లి? అన్నాం అల్లా? లేదు ఎనమే దానిక అల్లి అంది మా అమ్మ అంతే ఆ రోజు నుండి మా లోకిం అంతా ఆ కోడెట్టె దాన్ని ఎదిచి ఒక క్షణమైన ఉండే వాళ్ళం కాదు అది కూడా మా వెంటే ఉండేది నేను రోజు సాతాను ఒడక వెళ్ళే వాణ్ణి మా అమ్మా నాన్నా పనికి వెళ్ళేవారు మా ఇద్దరు చెల్లెట్లు చాలా ఎప్పు ఆ ఇద్దరిని నాయకత్రం వరకు నేనే మానుకోవాచి చిన్న చెల్లి నాచిలో పడుతుందన్న వయం ఎద్ద చెల్లి ఎదో రాయి మీద వేసుకుంటుందోనన్న

యం దానికొకటే కోడల్లును కాకో న గద్దె అత్తకొడుమం నొక్క వంతు ఈ ముగ్గురి కావాడకంటే ఉండేవాళ్లు అమ్మనా వచ్చే వరక రాత్రి అన్ని సమయం కోడల్లును పట్టించుకుంటే వాళ్ళం అమ్మను మా మధ్య పెట్టుకొని పడుకనే వాళ్ళం రాత్రి ఒక్కొక్కసారి మా విన్నవెల్లెల్లవార్లు ద్రపోకలడా కామగాసింది నన్నూ మాకోళ్ళు అన్నంమెతుక అలివివెచ్చే వాళ్ళం ఒక్కొక్కసారి మా ఒళ్ళోనే ద్రపోయేది విన్నవెల్లెల్ల దానిక బొమ్మ వేది అద్ద వెల్లెల్ల దాని కామక న గజై కట్టింది దాని మెడకు ఒక రంగు దారం వేసారే వారి అందంగా ఉండేది కోడల్లు స్నానం వెయ్యించి అంగి తొడిగి అన్నం స్నానం వెయ్యి కోడల్లు వస్తూంది ఎప్పుడో మా అమ్మ మెత్తానికే మేము ముగ్గురం కోడల్లు మా లోకం మేము కామం గిడుస్తుంది

ఒక రోజు ఒక అద్ద వామ ఇంట్లోకి రాళ్ళని నుండ వచ్చింది అదిగో పాము అంటు అరిచింది అద్ద వెల్లెల్ల వెంటనే ఇద్దరు వెల్లెల్లను కోడల్లును అందుకొని గుడన ఒయటకు వచ్చాను మా అమ్మ నాన్న లేరు అయితే వెల్లెల్ల ఇంద కూర్చున్నాం విషయం అంతా అమ్మా నాన్నక వెళ్ళాం పక్క గుడ లో ఉంటున్న పోలీస్ మామయ్య అయిన బార్య వచ్చారు అతను వామను పట్టడం అనుబంధ ఉన్నవాడట తన రెండు పేళ్ళ మధ్య ఒక పేరు ముక్కపెట్టుక న్నాడు కోట్లో న్నరాయి అట్టుక న్నాడు వామను పట్టుకున్నాడు బయటక వచ్చాడు - వందల మంది మాస్తుండుగా ఈ కోడల్లు కొరకే వచ్చింది పాము అంటూ వామను పట్టుకొని వెళ్ళిపోయాడు పోలీస్ మామయ్య

ఇది వారి అన్న అన్న అందుకొ తల్లి లేదు మేమే దానికి తల్లి దండ్రులైపోయాం కానీ కావ కావ అన్నా కోడల్లు మా మధ్యలో దూరేది కాకుండు అన్నం నుండ మేము కాపాడే వాళ్ళం కాసేపు అద్ద వెల్లెల్ల అత్తకోవాని కాసేపు విన్నవెల్లెల్ల అత్తకోవాలి కోడల్లును మాచుకోవాలి ఇదే కామ ముగ్గురం ఒకే పళ్ళెంలో తినేవాళ్ళం అది కూడా మాతోనే చేసింది ఒక్కొక్కసారి పళ్ళెం లో దూకో చేసింది అమ్మ చిట్టేది మా ఇద్దరి వెల్లెల్ల దాన్ని అడుకో వెల్లెల్ల నిద్రపోయేవాళ్ళ తర్వాత దాన్ని అట్ట క్రింద వేసేవాళ్ళే తెల్లవారక ముందే కిక్కిరిస్తేది ముగ్గురం లేచేవాళ్ళం

ఒ రోజు అమ్మ నాన్న పనికి వెళ్ళిన తర్వాత అద్ద గాని దుమారం వాన వచ్చింది వెట్టు కూర్చుండి ఉన్నప్పుడు పడింది ఎగల గుడో పై కప్పు లేని పోయింది బజారు గుడో అంతా పోయే గిన్నెల గుడ్డుల విందర వందరంగా పడిపోయాయి ఇద్దరు వెల్లెల్ల నడుము దాకా పోళ్ళ - వజుక తున్నారు ఎదో వెతుకుతున్నారు అమ్మ నాన్న వచ్చారు అన్ని సదరడం మొదలు పట్టారు నేను సదురుతూ ఉన్నాను అన్నయ్య కోడల్లు అది అన్నారు అవును అది అన్నాను అన్ని వదిలే దాస్తే వెతకడం మొదలు పట్టాను కోడల్లు కనిపించలేదు మా అమ్మ నాన్న ఇంట్లో కప్పుడం అన్ని సదరడంలో గిమ్మెమ్మె

యున్నారు చిన్న చెల్లి కోడి ఎల్ల కావాలని ఎడ్వ సాగింది ఎద్ద చెల్లి ఎడుస్తూ వెతకనాగింది ఇంతలో ఎద్ద చెల్లి మాయమైపోయింది కనిపించలేదు చెల్లి ఎమ్మెందిరా? అంది మా అమ్మ ఇక్కడే కోడిఎల్లను వెతుకుతంది అన్నా చిన్న చెల్లి ఎదో చెప్పుతా చేయ్యి చాలా చూపించింది అంతే అందరి గుండెలు ఆగిపోయినట్లు అయింది ఇల్లు సదరడం మా అమ్మ నాన్న సేను ఎద్ద చెల్లెను వెతకడం మొదలు ఎట్లాం బావిలో గుంతలో నీళ్ళలో అంతా వెతికాం చెల్లి కనిపించలేదు కోడిఎల్ల కనిపించలేదు కడుపుతో ఉన్న మా అమ్మ చిన్న చెల్లిని సంకనేసుకొని ఒక వైపు వెళ్ళింది మా నాన్న మరోవైపు ఎట్లాంలోనిక వెళ్ళాడు సేను కూడా వెతుకుతు గుడసె వదిలి వెతకసాగాను రాత్రి తొమ్మిదైయింది మధ్యలో ఒక సారి ఇంటక వచ్చాను అమ్మ నాన్న ఇంకా రారేరు చెల్లి రారేదు కోడిఎల్ల రారేదు టాం అంతా వెదుకటం మొదలు ఎట్లాను వొద్దుగి చిరిగిన గొనుతో మా చెల్లి కనిపించిందా? అంటూ అడుగుతూ పరుగెత్తానాగాను అలా పరుగెత్తి పరుగెత్తి ఓ ననిగెకాయం గర్జిక చేరుకున్నాను కొన్ని వందల మంది పసి వాళ్ళు నీళ్ళలో తడసిన ననిగెకాయం కష్టులు పోస్తున్నారు సీరు బుదర ననిగెకాయం పనివాళ్లు - మా చెల్లి కనపడందా అన్నాను ఎవ్వరో ఓ ఎల్ల ఎడుస్తుంటే ఇంత ఎన్నం ఎట్ల కూర్చోబెట్టాం అంది ఓ కూలి పరుగెత్తుకుంటూ వెళ్ళాను కొండంత దైర్యం కొండంత సంతోషం వందలాది మంది ఎవ్వరు కనిపించటం లేదు చెల్లి తప్ప వెళ్ళి అందుకున్నాను వెళ్ళి వెళ్ళి ఎడుస్తుంది ననిగెకాయం అంటూ నన్ను చూచి అన్నయ్య ఎక్కడకీ వెళ్ళావు పొద్దటినుండి చిన్న అమ్మను నాన్నను చెల్లెను కోడిఎల్లను వెతుక తున్న మీరు అందరు తప్పి పోయారు ఎవ్వరు దొరుకలేదు మీ కోసం ననిగెకాయం దాచిఎట్లా తిను అంటూ ఎడుస్తూ కోడిఎల్ల దొరికిందా? అంది - ఇంకా దొరుకలేదు చెల్లి మాత్రం దొరికింది అంటూ వీపున కూర్చోబెట్టుకొని నాలుగు మైళ్ళ పరుగెత్తుకుంటూ గుడసెకు వచ్చా బాగా రాత్రి అయింది అమ్మ నాన్న చిన్న చెల్లి ఇంకా కొందరు గుమ్మిగూడ వీకటిలో చిరుదీపం వెలుగుతో కూర్చున్నారు అందరు అమ్మ ఎడ్వ సాగింది గుడిసె ఒయట నుండే అమ్మా అంది వెళ్లి అందరు పరుగెత్తుకుంటూ ఎయటకు ఎవ్వారు మమ్మచ్చి కొగించుకున్నారు అమ్మ ఆనందానికి అవదులు లేవు నాన్న నివ్వెరిపోయి చూడసాగాడు కోడిఎల్ల దొకందా? అంది చెల్లి మళ్ళీ లేదు అన్నారు అందరు అంతే చెల్లి ఎళ్ళీ ఎడ్వసాగింది రాత్రి అయింది ఎక్కడ ఉందో ఎమో రేపు మాస్తాంటే అన్నాడు నాన్న ఇద్దరు చెల్లెండ్లు కోడిఎల్ల కావాలి మరీ ఎడ్వ సాగారు బాగా రాత్రి అయింది ఎజారులో గుంతలో నీరు బాగా తగ్గింది చెల్లెండ్లు ఎడుస్తునే ఉన్నారు అమ్మ కోపంతో నోరు ముయ్యండ అంది కోడలేదు పాడులేదు అది చేయబట్టే ఇదంత పాడు కోడి అంటూ అమ్మ అరిచింది ఇద్దరు చెల్లెండ్లు కిక్కురు మనకుండా నోరు మూసారు అంతా నిశ్చలం గుడ్డి దీపం - చిరు కాంతి గుడిసె అంతా ఎరద ఎరద క్లక్ క్లక్ క్లక్ కిక్ కబ్బం అమ్మా అదిగో కోడిఎల్ల అంటూ ఇద్దరు చెల్లెండ్లు

అద్దా అమ్మగారు నేను నాన్న అమ్మ అందరం గుడ్డ దిషంతో వెలకూగాం శిల్ప
 ఇంకొకటి ఉన్న అందరికంటే పుణ్య క్షేత్రం కంటే అమ్మకంటే వడం చెప్పి అమ్మ
 మాతం చెప్పటం అందరిం కంటే అందరూ తెవోత్తం వాగా అడ వామక తూ
 అమ్మగారి అమ్మ పోయి కామర పట్ల అదో నా అంది విడవంద కోవడానిక
 ప్రయత్నిస్తోంది అమ్మ వామో అంది కొక్కో పట్లంది కొడ అమ్మ కామర పీకటో
 క అమ్మగారి చెడు అమ్మగారి కర్తవ్య వదిలించాం కోడ అమ్మను గుడ్డతో కమ్మ తుడిచి
 శిరు తాన మళ్ళీ ముగ్గురిం చెప్పారు కాదు కానా అమ్మ కంద వే తెల్లవారింది
 మొదటి నాగ పట్ల కొడ అమ్మ గెంతుతూ మాతో అడుకోవడం మె దం అమ్మ అంతె
 మా ముగ్గురిం చెప్పే నాగ కొద్ది నెలల గడచాయి తల్లి నో కొడ అమ్మ అద్దదైంది
 అక రోజు గుడ్డ అట్లంది అమ్మ దా దాచి పట్లంది రోజు అక గుడ్డ పోషన 16
 గుడ్డ అట్లంది ఒకటో గడ్డ అట్ల గడ్డ గుడ్డ పెట్ట వాటిపై కోడ అట్లను అట్లం అది
 అక్కడ నుండ కదలడం నేడు ఇరువై ఒక్క రోజుం తర్వాత అవి అమ్మగా మారుతాయి
 అంది అమ్మ రోజుం తెక్క అట్ల నాగాం ఒ రోజు తెల్లవారే సరిక కవా కవా కవకవా అని
 అన్ని కవకవక దా పోట కంద అన్ని అట్ల ఇల్లంతా గో గో మాకు వేచి నిండా
 పో మాక రోజు చిట్లు ఈ వాద బరించ తెలు అట్ల కొడో ఎవరికైనా ఇచ్చేస్తానంది
 మా అమ్మ మా ముఖాలు మాడపోయాయి

అమ్మా ఈ అమ్మ అక్కడ నుండ వచ్చాయి అమ్మం గుడ్డతోంచి అంది అమ్మ
 గుడ్డను చింబే అమ్మను వంకటే కదా అమ్మా అమ్మం అమ్మ అంది అమ్మ ఈ అమ్మన్న
 అమ్మతాయి అమ్మం కొన్ని రోగం వచ్చి వస్తాయి కొన్ని కాక అ గడ్డ పాలతాయి కొన్ని
 గుడ్డ అట్లక ముందే కోస వంక తింటారు కొన్ని అద్దే మళ్ళీ గుడ్డ అడ్డతాయి కొన్ని
 దొంగల పాలతాయి కూతక రాక ముందే కొన్ని దెవుల ఒత్తెవతాయి పండుగ రోజు
 అని అంది మా గుండెల గుబేల మన్నాయి అంతో జాగ్రత్తగా మాడ సాగాము

ఒ రోజు ఒ అమ్మను ఒ కాక అత్తకొమ్మ అంది వెంటనే అరిచాం నాబం చేక
 పోయింది మరో రోజు ఒ అమ్మను అత్తకొమ్మ పోయింది నోవతో కొరుకుతూ ఒ అమ్మ వావిలో
 పడపోయింది కొన్నింటన్ని దొంగల పట్లక పోయారు అలా అవి ఎద్ద కాక ముందే
 వానా వరక మాయమై పోయాయి ఆరుగు నాగు అమ్మను మిగలాయి మళ్ళీ వానం
 రావడం గుడ్డ బాగా వెడపోవడం అమ్మ మెము ఇంకో గూడక వెళ్లవం వచ్చింది తల్లి
 కొడో నాగు అమ్మను నేను - గిన్నెల కండాలు అమ్మ అమ్మ ఒట్లం ఒ
 గుడ్డ మా నాన్న అట్లకొ వెళ్ళాం వెళ్ళతుంటే వెనుకాం కాకుం గడ్డలు రాసాగాయి
 కా నాగు కొడ అమ్మ కవ కవ మంటున్నాయి ఆ పోయిన 1- కోడ అమ్మ గురించి
 అనేచిస్తూ మరో గూడు వెరుక న్నాం అక్కడ మాక తమ్ముడు పుట్టాడు అక్కడ కూడా

కాకుండు గ్రద్దులు ఎల్లులు ఉన్నాయి దొంగలు ఉన్నారు తల్లి కోడలే వాడు మేము
 తల్లుమై ఉన్నప్పటికీ వాటికి ప్రమాదాలు జరుగుతూనే ఉండే ఇద్దరు చెల్లెండ్లు రమ్మడు
 నాలుగు కోడిపిల్లలు కోడి అందరం కలిసే ఉండేవాళ్ళం ఎప్పుడు ఎమోతుందోనో భయం
 మాత్రం మాలో ఉండేది తల్లి కోడలే పాటు మేము కూడా తల్లుమై ఉన్నప్పటికీ
 తల్లి కోడి తెల్లవారే సరికి కనిపించలేదు అక్కడక్కడ రక్తపు చుక్కల ఈకు కిటక వరకు
 పడ ఉన్నాయి ఆ తరువాత మరో రెండు కోడిపిల్లలు మాయమైపోయాయి నిస్సహాయంతో
 బెంగతో అటూ ఇటూ కిటికి వైపే చుస్తూ ఉండిపోయాం

ఈ లోకంలో తల్లి తేని ఎల్లు కొందరు తల్లి తండ్రీ తెలియని ఎల్లు కొందరు
 అమ్మకునే వారు కొందరు తల్లి దండ్రీ తెలియని పసికందులు ఎందరో అనాదాశ్రమాల
 పాలై బలై పోతున్నారు దత్తత పేరుతో అమ్మబడుతున్న విన్నారులెందరో బాల
 కార్మికులెందరో వెట్టి చాకిరి వ్యతయ పడుతున్నారని కొక్కొల్లు మూడనమ్మకాలతో దేవుడికి
 బలిచ్చే వారి చేతుల్లో బలైపోతున్న విన్నారులెందరో వారి బాదలను ఆర్థం చేసుకునే వారు
 ఎవరు? ఈనాటికి ఆ కోడి పిల్ల బ్రతుకును అనుభవిస్తూ కనిపిస్తున్నారు రక్షణ లేకపోతే
 అంతే - మనిషి ఎల్ల అంకా - కోడి పిల్ల అయినా తల్లి అంకా -
 తల్లి కోడి అయినా

అంతం అనాద బాలలకు నవ్వండిస్తున్న వారిక వారి సంస్థలకు మరియు విన్న తనంలోనే
 బాధల తెలియక తెలిపిననా చెల్లెండ్లకు తమ్ముడికి ఈ కద అంకితం